

datum 6 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

Besispunten:

- **Wenst het Presidium een voorstel tot wijziging ~~te maken voor de Gedragscode Integriteit~~ eden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op te stellen van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**

datum 6 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

- **Wenst het Presidium [REDACTED] te verzoeken een voorstel tot wijziging van het Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties te maken van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- **Wenst het Presidium een voorstel uit te werken dat de Kamervoorzitter/het Presidium **verzoekt een jaarlijkse openbare rapportage op te stellen met daarin gegevens over hoe vaak de Voorzitter/het Presidium fracties aanspreekt op de huisregels?****

Lijkt me minder kwetsbaar om de evt. rapportage namens Presidium te doen

[REDACTED]
10/07/2021 10:42

voorstel formuleren zoals ook in eerdere paragrafen

[REDACTED]
10/06/2021 18:31

Slotconclusie

- In het debat over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen wordt vaak de nadruk gelegd op het formuleren van regels en eventuele sancties. Juist het terrein van sociale veiligheid leent zich voor een bredere inzet van middelen (denk bijvoorbeeld aan trainingen, aandacht voor gewenst gedrag e.d.). Dit zijn middelen die niet strikt zijn gericht op het stellen van regels, maar ook gericht zijn op een meer (organisatiebrede) cultuurverandering.

CONCEPT

From [REDACTED] </O=STATENGENERAAL/[REDACTED]>
Subject **concept notitie**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date October 7, 2021 at 11:06:54 AM CEST

Ha [REDACTED],

Hierbij mijn opmerkingen ;-)

De basis/structuur is helemaal in tact gebleven, dus schrik niet.

Maar....

De Voorzitter ziet dit onderwerp breder: nl. wat kunnen wij als Kamer allemaal doen als het gaat om sociale veiligheid / ongewenste omgangsvormen etc. dus incl onderzoek parlementen en cultuur etc.

Ik heb kunnen voorkomen dat we de notitie helemaal moeten ombouwen (ze wilde het allemaal in 1 notitie).

Maar toegezegd dat er 1 oplegnotitie moet komen waarin we het hele thema benoemen.

- Internationale onderzoek
- Cultuur moet apart benoemd worden (kan [REDACTED] ook aan bijdragen, ze heeft gisteren een sessie gehad daarover). Voorzitter wil dit graag verwerkt hebben in notitie. Wil je aan [REDACTED] vragen hoe zij denkt dat dit het beste verwoord kan worden.
- Motie
- Toezegging.

Kun jij contact met [REDACTED] opnemen?

Groet

[REDACTED]

From [REDACTED]/O=STATENGERAAR [REDACTED]
Subject **FW: ! FW: Besluit benoeming Sorgdrager**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date April 8, 2019 at 10:30:53 AM CEST

Er heeft in 2018 geen herbenoeming plaatsgevonden.

Waarschijnlijk is er op dit moment dus geen vertrouwenspersoon Kamerleden meer.....

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 april 2019 10:30
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: ! FW: Besluit benoeming Sorgdrager

Ha [REDACTED],

Is onderstaande brief misschien in corsa (of ander archiefsysteem) terug te vinden?

Gr

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 28 maart 2019 12:06
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Besluit benoeming Sorgdrager

Ha [REDACTED]

Mijn collega's aan het CIP hebben weer een puzzelstukje gevonden:

Het besluit is terug te vinden in Besluitenlijst Presidium 24 juni 2015:
https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/besluitenlijst_presidium_2015.pdf

Concreet staat daar:

Besluitenlijst Presidium 24 juni 2015

- Het Presidium heeft, conform de aanbevelingen van de commissie Van Oosten een Vertrouwenspersoon Integriteit benoemd: mevrouw W. Sorgdrager. De benoeming is voor drie jaar, met mogelijkheid tot herbenoeming.

Maar ook zij kunnen niet de brief van Van Miltenburg aan de Kamer terugvinden. Waarschijnlijk ligt die in het archief van de Presidiumstukken. En omdat het om personele aangelegenheden gaat vraag ik me ernstig af of ik daar bij mag / kan.

Mocht je nog meer willen hebben kun je het misschien zelf nog proberen via het Presidiumsecretariaat [REDACTED].

Groetjes,

[REDACTED]
[REDACTED]
Dienst Analyse en Onderzoek
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-318 [REDACTED] | (+31)6 [REDACTED]
E [REDACTED] [tweedekamer.nl](mailto:[REDACTED]@tweedekamer.nl) | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] </O=STATEN-GENERAAL [REDACTED]>
Subject **FW: 283 Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de TK**
To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date March 3, 2022 at 12:49:58 PM CET

Ha [REDACTED]

[REDACTED] tipte mij dat onderstaande mail op de verzoekenlijst is gezet.
Lijkt me niet de juiste plek.

Ik zal het hier volgende week even met [REDACTED] over hebben.
Blijft even de vraag voor nu: wat doen we hier mee?

Ik bel je zo even.

GR [REDACTED]

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: donderdag 3 maart 2022 12:18
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: FW: 283 Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de TK

Hi,

Onderstaande mail stond op de verzoekenlijst van gister.
Ik denk stuur toch even door voor het geval deze langs je heen is gegaan.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)6-[REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From secretariaat.voorzitter <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **FW: [CONTR_SPF]Veilige Werkomgeving Parlement**
To [REDACTED] [REDACTED]r@tweedekamer.nl
Date June 15, 2021 at 12:48:58 PM CEST

Ha [REDACTED],

Op verzoek van de Voorzitter stuur ik deze brief ook aan jou door, ter informatie voor het Presidium.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318 [REDACTED] | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED] Tweede Kamer [REDACTED]r@tweedekamer.nl
Verzonden: dinsdag 15 juni 2021 12:31
Aan: secretariaat.voorzitter <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: FW: [CONTR_SPF]Veilige Werkomgeving Parlement
Urgentie: Hoog

Van: [REDACTED] @clara-wichmann.nl [REDACTED] @clara-wichmann.nl
Verzonden: maandag 14 juni 2021 22:40
Aan: [REDACTED] Tweede Kamer [REDACTED]@tweedekamer.nl; Bergkamp, V. <v.bergkamp@tweedekamer.nl>; Azarkan, F. <f.azarkan@tweedekamer.nl>; Baudet, T. <t.baudet@tweedekamer.nl>; Dassen, L.A.J.M. (Laurens) <l.dassen@tweedekamer.nl>; Eerdmans, B.J. (Joost) <b.eerdmans@tweedekamer.nl>; Haan, N.L. den (Liane) <n.l.dhaan@tweedekamer.nl>; Haga, W. van <w.vanhaga@tweedekamer.nl>; Jetten, R. <r.jetten@tweedekamer.nl>; Hoekstra, W.B. (Wopke) <w.hoekstra@tweedekamer.nl>; Klaver, J. <j.klaver@tweedekamer.nl>; lilianmarijnissen@sp.nl; Ouwehand Esther <esther.ouwehand@tweedekamer.nl>; Plas, C.A.M. van der (Caroline) <c.vdplas@tweedekamer.nl>; Ploumen, L. <l.ploumen@tweedekamer.nl>; Rutte, M. (Mark) <mark.rutte@tweedekamer.nl>; Segers, G. <g.segers@tweedekamer.nl>; Simons, S.H. (Sylvana) <s.simons@tweedekamer.nl>; Staaïj, C.G. van der <C.vdStaaïj@tweedekamer.nl>; Wilders, G. <g.wilders@tweedekamer.nl>
CC: info@clara-wichmann.nl
Onderwerp: [CONTR_SPF]Veilige Werkomgeving Parlement
Urgentie: Hoog

--- LET OP: We hebben de afzender van dit bericht niet kunnen verifiëren ---

Geachte Voorzitter, geachte Leden van het Parlement,

Hierbij sturen wij u graag namens vele vrouwenorganisaties van Nederland een brief over de kwestie rondom het Kamerlid dhr. Graus, en de overige aantijgingen die afgelopen week naar buiten kwamen over wat zich onder het dak van ons gezamenlijke huis van de democratie afspeelt.

We willen u in deze brief niet alleen aanspreken op uw verantwoordelijkheid jegens alle medewerkers en leden van het Parlement, maar ook richting de samenleving als geheel. Seksueel grensoverschrijdend gedrag en geweld komt overal voor. Daarom zal de politiek ook moeten zorgen voor een adequate aanpak van geweld tegen vrouwen en seksueel geweld in onze maatschappij.

Door deze vorm van geweld niet langer te accepteren binnen het Parlement kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan het tegengaan van geweld tegen vrouwen in alle onderdelen van het publieke en openbare leven. Een actieve opstelling waarbij passende maatregelen worden genomen geeft het belangrijke signaal dat (seksueel) grensoverschrijdend gedrag nooit kan worden geaccepteerd, hetgeen impact kan hebben ver voorbij de Tweede Kamer en bovendien kan dienen als voorbeeld voor de samenleving als geheel.

Met vriendelijke groet,

Anniek de Ruijter
Directeur (06 [REDACTED])

Altijd op de hoogte van onze laatste rechtszaken? Schrijf je [hier](#) in voor onze nieuwsbrief.

www.clara-wichmann.nl

Disclaimer - De informatie verzonden met dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten, beschermd door een beroepsgeheim. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is verboden. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en / of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan en wordt u verzocht dit bericht terug te sturen en het origineel te vernietigen.

From [REDACTED] tweedekamer.nl>
Subject **FW: ! FW: Besluit benoeming Sorgdrager**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date April 8, 2019 at 10:09:38 AM CEST

Hoi [REDACTED]

Kan jij de in het geel gearceerde genoemde brief (laten) vinden? Thnx!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 318 [REDACTED] M +316 [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Alle informatie over de Tweede Kamer is te vinden op www.tweedekamer.nl. U kunt de Tweede Kamer ook volgen op [Facebook](#) en [Twitter](#). Download ook de gratis Tweede Kamer vergaderagenda app in de Apple of Android store.

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 28 maart 2019 17:19
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: ! FW: Besluit benoeming Sorgdrager

De laatste mail...

[REDACTED]
[REDACTED]
Stafdienst HR
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070-318 [REDACTED] | M 06- [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Vanaf 2 januari 2019 is de Tweede Kamer aangesloten op P-Direkt, het shared service center voor de Rijksoverheid op het gebied van personeels- en salarisadministratie. Je kunt als ambtenaar van de Tweede Kamer hier je personeelszaken regelen, zoals verlof registreren, IKAP aanvragen en je personeelsdossier inzien. Ook kun je vanaf deze datum op [Rijksportaal](#) veel wet- en regelgeving en andere handige informatie terugvinden, die je eerst aantrof in het personeelshandboek. Op Plein2 (<http://plein2/personeelszaken>) vind je informatie over de aansluiting bij P-Direkt, zoals de veelgestelde vragen en een wegwijzer voor het P-Direkt portaal.

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 28 maart 2019 17:12
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: ! FW: Besluit benoeming Sorgdrager

En dat dit.

Als mevrouw Sorgdrager niet herbenoemd, is er helemaal geen vertrouwenspersoon voor Kamerleden,

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 28 maart 2019 15:26
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Besluit benoeming Sorgdrager

Ha [REDACTED],

Volgens mij heeft er in 2018 geen herbenoeming plaatsgevonden. Wel is er in [november 2017 een brief](#) aan alle leden gestuurd waarin de functie van Sorgdrager opnieuw onder de aandacht wordt gebracht.

En verder is in juni 2018 de commissie Van Oosten her-ingesteld:

Besluitenlijst Presidiumvergadering 27 juni 2018

Het Presidium besluit de werkgroep 'Integriteit leden Tweede Kamer' onder leiding van de heer Van Oosten her in te stellen. De werkgroep zal zich buigen over de bestaande integriteitsbepalingen, in het licht van de aanbevelingen van de GRECO en de implementatie van nieuwe regelgeving ten aanzien van de personen die een publiek ambt vervullen.

Dat is wat ik kon vinden....

Vriendelijke groet,

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 28 maart 2019 13:45
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Besluit benoeming Sorgdrager

■■■■ en collega's,

Onwijs bedankt. Nog een vervolgvraagje: heeft er in 2018 een herbenoeming plaatsgevonden?

■■■■

Van: ■■■■
Verzonden: donderdag 28 maart 2019 12:06
Aan: ■■■■
Onderwerp: Besluit benoeming Sorgdrager

Ha ■■■■,

Mijn collega's aan het CIP hebben weer een puzzelstukje gevonden:

Het besluit is terug te vinden in Besluitenlijst Presidium 24 juni 2015:
https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/besluitenlijst_presidium_2015.pdf

Concreet staat daar:

Besluitenlijst Presidium 24 juni 2015

- Het Presidium heeft, conform de aanbevelingen van de commissie Van Oosten een Vertrouwenspersoon Integriteit benoemd: mevrouw W. Sorgdrager. De benoeming is voor drie jaar, met mogelijkheid tot herbenoeming.

Maar ook zij kunnen niet de brief van Van Miltenburg aan de Kamer terugvinden. Waarschijnlijk ligt die in het archief van de Presidiumstukken. En omdat het om personele aangelegenheden gaat vraag ik me ernstig af of ik daar bij mag / kan. Mocht je nog meer willen hebben kun je het misschien zelf nog proberen via het Presidiumsecretariaat ■■■■).

Groetjes,

■■■■
■■■■
Dienst Analyse en Onderzoek
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-318■■■■ | (+31)6■■■■
E ■■■■ [tweedekamer.nl](mailto:■■■■@tweedekamer.nl) | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] </O=STATENGENERAAL [REDACTED]>

Subject **FW: E-mail verzenden: benoeming vertrouwenspersoon Integriteit Sorgdrager.pdf**

To [REDACTED] tweedekamer.nl>

Date April 8, 2019 at 11:49:35 AM CEST

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +(31)6 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | I www.tweedekamer.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 8 april 2019 11:46

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: E-mail verzenden: benoeming vertrouwenspersoon Integriteit Sorgdrager.pdf

From [REDACTED]/O=STATENGERAAL [REDACTED]
[REDACTED]

Subject **FW: eerste uitwerking aanbevelingen werkgroep-Van Oosten inzake integriteit**

To [REDACTED] tweedekamer.nl>

Date September 9, 2019 at 3:50:52 PM CEST

Ha [REDACTED]

Bijgaande notitie kan mee in dagmap voor afspraak met mw Biesheuvel dinsdagochtend.

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 26 juli 2019 18:14

Aan: Arib K.; [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: eerste uitwerking aanbevelingen werkgroep-Van Oosten inzake integriteit

Beste Khadija,

Bijgaand zoals verzocht een eerste uitwerking van de aanbeveling van de werkgroep-Van Oosten over toezicht en handhaving van integriteitsregels (motie-Van der Molen c.s.). Hierin komen zoals verzocht ook de andere aanbevelingen van de werkgroep-Van Oosten terug.

Het is een eerste verkenning van de mogelijkheden, waarin verschillende opties worden geschetst en openstaande vragen zijn geformuleerd.

Misschien kunnen we het in de tweede helft van augustus bespreken, samen met de notitie over vertrouwelijke stukken. Op basis daarvan kan het voorstel dan verder worden uitgewerkt.

Ik heb vanaf volgende week verlof maar ben er weer vanaf 19 augustus. Een fijne vakantie nog!

Hartelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Dienst Analyse en Onderzoek
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T +31 (0)70 318 [REDACTED] | M +31 (0)6 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

aan Mevrouw mr. W. Sorgdrager

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 3 september 2019

betreft: benoeming Vertrouwenspersoon Integriteit

Geachte mevrouw Sorgdrager,

In 2015 heeft u zich bereid verklaard de functie 'vertrouwenspersoon Integriteit' te vervullen voor de leden van de Tweede Kamer. Deze functie kwam voort uit één van de aanbevelingen van de Raad van Europa, neergelegd in het zgn. GRECO-rapport uit juli 2013. De Kamer heeft destijds, op advies van een speciaal hiervoor ingestelde werkgroep, deze aanbeveling overgenomen.

U bent in 2015 benoemd voor een periode van drie jaar, met een mogelijkheid tot herbenoeming.

In juni 2018, gelijktijdig met het verstrijken van uw benoemingstermijn, is een 'Tweede Nalevingsverslag Nederland' van GRECO ontvangen. Naar aanleiding hiervan heeft de Tweede Kamer een leidraad vastgesteld met als doel de kenbaarheid van de integriteitsregels te vergroten. Tevens wordt gewerkt aan een voorstel om de werking van de vastgestelde integriteitsregels te effectueren door invulling te geven aan toezicht op en handhaving van deze regels.

Op 2 september jl. heeft [REDACTED] u telefonisch op de hoogte gebracht van het voornemen om de positie van een vertrouwenspersoon Integriteit voor leden van de Tweede Kamer te veranderen. Nu uw zittingstermijn is afgelopen en de functie een nieuwe invulling gaat krijgen lijkt het Presidium dit een passend moment om op zoek te gaan naar een andere vertrouwenspersoon.

In het telefoongesprek heeft u aangegeven dat goede voorlichting aan Kamerleden over de taken en bevoegdheden van de Vertrouwenspersoon van essentieel belang zijn

datum 9 april 2019

voor een goede uitoefening van de vertrouwensfunctie. Deze suggestie wordt zeker meegenomen bij de verdere uitwerking van het voorstel.

Het Presidium wil u hartelijk danken voor de afgelopen drie jaar waarin u de functie van vertrouwenspersoon hebt vervuld.

Met hartelijke groet,

Namens het Presidium,

Khadija Arib

2840

From [REDACTED]/O=STATEN-GENERAAL [REDACTED]
[REDACTED]

Subject **brief vertrouwenspersoon**

To [REDACTED] tweedekamer.nl>

Date September 2, 2019 at 5:45:29 PM CEST

Ha [REDACTED],

Concept versie herschreven brief aan mevr. Sorgdrager.

Groet

[REDACTED]

From ██████████ </O=STATENGERAAL ██████████ ██████████>
Subject **FW: GP-BiZa,GP-Alle leden - Brief van het Presidium over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit**
To ██████████ ██████████ @tweedekamer.nl>
Date February 10, 2020 at 5:26:46 PM CET

Beste ██████████,

██████████ heeft afspraken gemaakt met je collega om de Presidiumbrief en het voorstel over toezicht en handhaving integriteit vandaag (maandag 10 februari) mee te sturen met de agenda voor de procedurevergadering. We hebben ons daar vandaag ook opgericht. Tot 16 uur konden de Presidiumleden nog reageren. Aansluitend is de brief doorgestuurd naar Griffie Plenair. Mijn dringende verzoek is om een herziene agenda voor de procedurevergadering uit te doen en bijgaande stukken toe te voegen.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 ██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████ ██████████@tweedekamer.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 17:09
Aan: ██████████ ██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: FW: GP-BiZa,GP-Alle leden - Brief van het Presidium over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit

Van: Parlis <Parlis@tweedekamer.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 17:05
Onderwerp: GP-BiZa,GP-Alle leden - Brief van het Presidium over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit

Bijgevoegd een of meer documenten die u ter kennisneming worden toegezonden:

- Brief van het Presidium over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit
 - o [Document openen](#)
 - o [Documentgegevens openen \(incl. eventuele bijlagen\)](#)
 - o [Document ontvangen op uw mobile device \(42 KB\)](#)
 - o [Document openen in Outlook Web Access](#)
 - o [Documentgegevens openen in Outlook Web Access \(incl. eventuele bijlagen\)](#)

De behandeling van dit document (of documenten) kunt u via de zaak [2020Z02578](#) volgen.

Een overzicht van meer documenten die vandaag of eerder bij de Griffie plenair zijn ontvangen, vindt u in Parlis: [nieuwe documenten](#)

Dit bericht is verzonden door Parlis. Het bericht is geautomatiseerd vervaardigd, u kunt het daarom niet beantwoorden.

Indien u vragen of opmerkingen heeft naar aanleiding van dit bericht, verzoeken wij u contact op te nemen met de afdeling Griffie plenair of de betreffende commissie.

De distributielijsten van Parlis worden met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Indien u desondanks van mening bent dat u ten onrechte op deze lijsten terecht bent gekomen, of indien u deze mail in het vervolg niet meer wenst te ontvangen, verzoeken wij u dit door te geven aan de afdeling Griffie plenair of de betreffende commissie.

From [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **FW: GP-BiZa,GP-Alle leden - Brief van het Presidium over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit**
To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date February 10, 2020 at 5:33:35 PM CET

Dag [REDACTED],

Wellicht goed om er nog even op te wijzen dat het Presidium verzoekt om de brief en het voorstel [samen met het voorstel voor een gedragscode](#) in behandeling te nemen (Kamerstuk 35351, nr. 1). Zie p. 3 van de brief, onderaan. Dat is wellicht van belang voor de verdere agendering.

Groet,

Van: Parlis <Parlis@tweedekamer.nl>

Verzonden: maandag 10 februari 2020 17:05

Onderwerp: GP-BiZa,GP-Alle leden - Brief van het Presidium over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit

Bijgevoegd een of meer documenten die u ter kennisneming worden toegezonden:

- [Brief van het Presidium over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit](#)
 - o [Document openen](#)
 - o [Documentgegevens openen \(incl. eventuele bijlagen\)](#)

- o [Document ontvangen op uw mobile device \(42 KB\)](#)
- o [Document openen in Outlook Web Access](#)
- o [Documentgegevens openen in Outlook Web Access \(incl. eventuele bijlagen\)](#)

De behandeling van dit document (of documenten) kunt u via de zaak [2020Z02578](#) volgen.

Een overzicht van meer documenten die vandaag of eerder bij de Griffie plenair zijn ontvangen, vindt u in Parlis: [nieuwe documenten](#)

Dit bericht is verzonden door Parlis. Het bericht is geautomatiseerd vervaardigd, u kunt het daarom niet beantwoorden.

Indien u vragen of opmerkingen heeft naar aanleiding van dit bericht, verzoeken wij u contact op te nemen met de afdeling Griffie plenair of de betreffende commissie.

De distributielijsten van Parlis worden met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Indien u desondanks van mening bent dat u ten onrechte op deze lijsten terecht bent gekomen, of indien u deze mail in het vervolg niet meer wenst te ontvangen, verzoeken wij u dit door te geven aan de afdeling Griffie plenair of de betreffende commissie.

From [REDACTED] </O=STATEN-
[REDACTED]>
Subject **college integriteit**
To [REDACTED] [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date November 10, 2021 at 12:14:59 PM CET

Ha [REDACTED]

Hierbij de aanbiedingsbrief van het College en de rapportage.

Moet de aanbiedingsbrief ook doorgestuurd worden?

Dan is – openbaar....

En er moet nog een eigen aanbiedingsbrief van het Presidium bij.

Is het verstandig om in de brief van het Presidium aan de Kamer te zetten:

Rapportage voor kennisgeving aangenomen.

De kanttekeningen die het College plaatst bij de Regeling worden meegenomen bij de evaluatie van de regeling?

Groet

[REDACTED]

From ██████████ </O=STATENGERAAL ██████████>
Subject **FW: Nota n.a.v. het verslag**
To ██████████@tweedekamer.nl>
Date April 29, 2020 at 1:44:48 PM CEST

Ha ██████████,

Hierbij de nota naar aanleiding van het verslag Raming 2021 zoals deze door het Presidium is vastgesteld d.d. 23 april jl. Misschien kan er nog een keer goed gekeken worden of de afkortingen/hoofdlettergebruik etc. consistent is toegepast. De gedragscode Leden van de Staten-Generaal en de regeling m.b.t. toezicht en handhaving is losgekoppeld van de Raming en wordt later aan de Kamer aangeboden voor verdere behandeling.

Ik ben benieuwd hoe het de Ramingsbehandeling verder gaat.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Verzonden: woensdag 29 april 2020 13:36
Aan: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
CC: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Nota n.a.v. het verslag

Hallo ██████████,

Heb je zicht op wanneer de Nota n.a.v. het verslag gereed is?

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████
Stafdienst Financieel Economische Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318██████████ | M +(31)██████████
E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED]. </O=STATEN-
[REDACTED]>
Subject **FW: notitie sociale veiligheid**
To [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date February 22, 2022 at 11:57:32 AM CET

Ha [REDACTED]

Ik was je vergeten te cc-en.
Ter info ivm agendapunt sociale veiligheid.

Groet
[REDACTED]

Van: [REDACTED].
Verzonden: dinsdag 22 februari 2022 11:57
Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: notitie sociale veiligheid

Ha [REDACTED]

Dank voor de aanzet van de oplegnotitie.
Mijn idee zou zijn om een iets uitgebreidere oplegnotitie te schrijven, met alle informatie, zodat als bijlage alleen de wijziging van het RvO bijgevoegd wordt.
Zou dat kunnen? Of zie jij bezwaren tegen deze vorm?

In de notitie moet dan aan het eind (of bij het besluit) ook de volgende processtap.
Wijzigingsvoorstel doorgeleiden naar Kamer/CWW (denk ik?) voor verdere behandeling.

Groet
[REDACTED]

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>
Subject **FW: Rapport Van Oosten**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>; [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date April 10, 2019 at 1:40:58 PM CEST

Dag [REDACTED],

Naar aanleiding van de mail van [REDACTED] hierbij nog wat achtergrond info"

In het Presidium is op 27 maart het volgende besloten:

- Het Presidium besluit de Tweede Kamer voor te stellen in te stemmen met de uitwerking van een 'Leidraad leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal' met als doel de kenbaarheid van de integriteitsregels te vergroten en deze uitwerking in handen te stellen van de Commissie van de Werkwijze van de Tweede Kamer.
- Het Presidium besluit de Tweede Kamer voor te stellen de functie van de huidige vertrouwenspersoon te versterken en waar mogelijk te veranderen in de richting van een onafhankelijk adviseur en stelt verder voor om jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag uit te laten brengen door de vertrouwenspersoon.
- Bijgaand een concept- brief aan de Kamer waarin bovengenoemde besluiten worden voorgelegd (deze brief is afgestemd met [REDACTED]).
- De vragen/voorstelle die verder o.a. nog op tafel liggen: - moet de leidraad echt via de Commissie voor de Werkwijze? Is deze leidraad een voorzet of is het een 'gedegen voldoende doordachte leidraad' die in de mail aan de leden meegestuurd kan worden?
- Er wordt op dit moment gezocht naar een andere parlementaire vertrouwenspersoon. Als dit snel rond komt (maar het is een Presidiumbesluit, mogelijk kan het 24 april geagendeerd worden), kan er in dezelfde mail aan de leden ook bekendheid aan de nieuwe vertrouwenspersoon worden gegeven.

Gr

[REDACTED]

Van: [REDACTED].
Verzonden: woensdag 10 april 2019 13:23
Aan: [REDACTED].
CC: [REDACTED].
Onderwerp: Rapport Van Oosten

Ha [REDACTED],

[REDACTED] is bezig met de 'verwerking' van het rapport van Van Oosten en alles wat daaruit voortkomt. Zij plant daarover morgen een overleg met jou en mij in, omdat we even moeten kijken hoe we e.e.a. insteken en timen:

- Er moet een formele afronding komen over de conclusies en aanbevelingen van Van Oosten, [REDACTED] heeft daarvoor een brief aan de Kamer opgesteld. Is in concept gereed.
- Daarnaast wil de Voorzitter een brief aan de leden sturen om hen te informeren, en hen tegelijkertijd te attenderen op de registers. Dus in plaats van de mail die jij regulier rondstuurt. Ik wil een voorzet maken voor die brief. Heb jij daarvoor jouw halfjaarlijkse reminder voor mij? Dan verwerk ik die erin...

En dan morgen samen even kijken wat wanneer gebeurt...

Groet, [REDACTED]

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>
Subject **FW: Oplegnotitie + jaarverslag 2021-2022 College van onderzoek integriteit**
To Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>
Date February 7, 2022 at 2:51:23 PM CET

Ha Vera,

Bijgaand het jaarverslag van het College integriteit, zoals dat net is binnengekomen.

Groet
[REDACTED]

Van: College Integriteit <collegeintegriteit@tweedekamer.nl>

Verzonden: maandag 7 februari 2022 14:13

Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: Horstink-von Meyenfeldt, S.J.E. (Suzanna) <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; Dijk, F.M.H. van (Frans) <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: Oplegnotitie + jaarverslag 2021-2022 College van onderzoek integriteit

Geachte mevrouw [REDACTED],

Hierbij sturen wij u de oplegnotitie en het jaarverslag van het College van onderzoek integriteit.

Graag bespreken wij beide met het Presidium in de vergadering van woensdag 16 februari a.s.

Mede namens de andere leden van het College (cc.),

Met vriendelijke groet,
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

From "[REDACTED]" [REDACTED]<[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **FW: rapport werkgroep integriteit leden Tweede Kamer**
To Arib K. <K.Arib@tweedekamer.nl>
Date November 15, 2018 at 1:33:27 PM CET

Beste Khadija,

Weet niet of je het rapport al rechtstreeks van Foort van Oosten hebt ontvangen, maar voor de zekerheid stuur ik door. Onderwerp staat op de conceptagenda Presidium 28/11, met het voorstel Van Oosten uit te nodigen (gaf jij eerder zelf ook aan). Rapport voegen we bij de set concept Presidiumstukken. Set ontvang je vanmiddag.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 14 november 2018 23:13
Aan: [REDACTED] Tweede Kamer; [REDACTED]
CC: Oosten van F.; [REDACTED]; [REDACTED]
Onderwerp: rapport werkgroep integriteit leden Tweede Kamer
Urgentie: Hoog

Beste [REDACTED], [REDACTED],

Hierbij aangeboden het rapport van bovengenoemde werkgroep, incl. aanbiedingsbrief. De werkgroep treedt, zoals informeel al gemeld, zelf niet naar buiten met dit rapport. Het Presidium heeft daarin dus alle vrijheid. De voorzitter van de werkgroep is graag bereid in het Presidium een toelichting te komen geven (zie ook de aanbiedingsbrief).

Met vriendelijke groet,
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>

Subject **FW: Oplegnotitie + jaarverslag 2021-2022 College van onderzoek integriteit**

To [REDACTED] tweedekamer.nl>

Date February 7, 2022 at 2:51:55 PM CET

H [REDACTED]

Wil je deze stukken op de N schijf zetten.
Voor de vergadering van 16 februari a.s.

Groet [REDACTED]

Van: College Integriteit <collegeintegriteit@tweedekamer.nl>

Verzonden: maandag 7 februari 2022 14:13

Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: Horstink-von Meyenfeldt, S.J.E. (Suzanna) <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; Dijk, F.M.H. van (Frans) [REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: Oplegnotitie + jaarverslag 2021-2022 College van onderzoek integriteit

Geachte mevrouw [REDACTED],

Hierbij sturen wij u de oplegnotitie en het jaarverslag van het College van onderzoek integriteit.

Graag bespreken wij beide met het Presidium in de vergadering van woensdag 16 februari a.s.

Mede namens de andere leden van het College (cc.),

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

2864

From Presidium </O=STATEN-GENERAAL/OU=EXCHANGE ADMINISTRATIVE GROUP (FYDIBOHF23SPDLT)/CN=RECIPIENTS/CN=92A31309A6224BBDB9734574BA16DB40-PRESIDIUM>
Subject **FW: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021**
To Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>
Date February 23, 2022 at 3:50:45 PM CET

Kamer moet er over stemmen.
De Kamer legt de sancties op

Van: Presidium [redacted]@tweedekamer.nl
Verzonden: woensdag 23 februari 2022 13:01
Aan: [redacted]@tweedekamer.nl
CC: [redacted]@tweedekamer.nl
Onderwerp: Fwd: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021

- Wat houdt dat in: een aanwijzing geven?

âEen aanwijzing om beide nevenfuncties te laten registreren in het nevenactiviteitenregister van de Tweede Kamer enâ

- en idem een berisping? Via een brief: [redacted]

Vera Bergkamp
Voorzitter Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "[redacted]"
Datum: 23 februari 2022 om 12:56:30 CET
Aan: [redacted]@tweedekamer.nl, Presidium <presidium@tweedekamer.nl>
Kopie: "Horstink-von Meyenfeldt, S.J.E. (Suzanna)" [redacted]@tweedekamer.nl, "Dijk, F.M.H. van (Frans)" <[redacted]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021

ï»¿

Geachte mevrouw [redacted]

Namens het College van onderzoek integriteit stuur ik u bijgevoegde stukken, gericht aan het Presidium.

Hopend u hiermee voldoende te hebben geïnfomeerd,

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

From "[REDACTED]" <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **FW: Overleg** [REDACTED]
To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date June 15, 2021 at 3:21:34 PM CEST

Ha [REDACTED], lukt het jou om aan te sluiten morgen bij deze afspraak? [REDACTED] zou je er graag bij hebben. Lukt dat niet dan graag later meelesen op de antwoordbrief.

Laat je even weten wat jou lukt? Dank en groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED] Tweede Kamer
Verzonden: dinsdag 15 juni 2021 15:14
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Overleg [REDACTED]

Beste collega's,

Hierbij de stukken voor het ingeplande overleg van morgen woensdag 16 juni 13.30 uur m.b.t. de brief Bureau Clara Wichmann.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T +(31)70-318 [REDACTED] | M +(31)6 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Agenda Presidium

vergaderdatum **29 september 2021 09.30 uur – 12.00 uur**
 vergaderlocatie Eerste Commissiekamer
 email presidium@tweedekamer.nl

Nr.	Agendapunt	Status ¹	Bijlage	Behandeling	Blz.
-----	------------	---------------------	---------	-------------	------

4.1.1

4.2	Werkbelevingsonderzoek 2021	B	2021-099	Ter bespreking	55
-----	-----------------------------	---	----------	----------------	----

4.1.1

 1

- A: Openbaar actief (actie Stafdienst Communicatie)
 B: Openbaar passief (publicatie op besluitenlijst met evt. link naar achterliggend stuk)
 C: Vertrouwelijk (in ieder geval besluiten m.b.t. personen en besluiten m.b.t. veiligheid)

Nr.	Agendapunt	Statu s ¹	Bijlage	Behandeling	Blz.
4.1.1					

² Brieven en conceptantwoorden zijn ter inzage bij het secretariaat van het Presidium

Verslag Presidium

vergaderdatum 15 september 2021

locatie Eerste Commissiekamer B67

deelnemers Voorzitter, mevrouw Tellegen, de heer Bosma, mevrouw Kuik, de heer Wassenberg, de heer Van Meenen, de heer Van Nispen, de heer Van der Lee, de heer Nijboer, (stafbureau)

Verslag Presidiumvergadering 15 september 2021

4.1.1

4.1.1

4. Kamerorganisatie

4.1 Werkbelevingsonderzoek

Het werkbelevingsonderzoek 2021 wordt de volgende vergadering besproken.

4.1.1

OPLEGNOTITIE PRESIDIUM

Titel/onderwerp :

Rapportage Werkbelevingsonderzoek 2021 -
onderzoek ambtelijke organisatie Tweede Kamer

Opgesteld door :

█ en █

1. Aard van de bespreking ¹

Informerend

2. Beknopte samenvatting

Het werkbelevingsonderzoek (WBO) van de ambtelijke organisatie van de Tweede Kamer is afgerond en de resultaten zijn bekend. De respons was 62%, dit is (ruim) voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. De resultaten laten zien dat werken als ambtenaar bij de Tweede Kamer uitdagend is, maar dat er ook veel energiebronnen tegenover staan. Over het algemeen scoort de ambtelijke organisatie in dit onderzoek gunstiger dan in Nederland gebruikelijk is. Zo werken bij de Tweede Kamer meer bevlogen medewerkers en zijn er minder burnoutklachten dan in 2018 of in Nederland gemiddeld. Er zijn veel verbeteringen waar te nemen ten opzichte van de meting in 2018. Ook op het onderdeel "ongewenste omgangsvormen" scoort de ambtelijke organisatie onder het Nederlands gemiddelde en beter dan in 2018. De resultaten worden hierna verder toegelicht:

Inhoudelijke toelichting werkbelevingsonderzoek

Het gehanteerde onderzoeksmodel brengt in kaart welke energiegevers en stressoren van invloed zijn op de bevlogenheid van medewerkers. Ook leiderschap en organisatiecontext zijn daarin gemeten variabelen.

Bevlogenheid: ondanks dat er sprake is van een hoge werkdruk en een groot beroep op de (geestelijke) vermogens, rapporteren medewerkers over het algemeen een grote mate van mentale energie. Uit het onderzoek blijkt dat ambtenaren aangeven dat ze werk doen dat bij ze past in een prettige sociale omgeving; ze ervaren een steeds betere verbinding met het ambtelijk management en de organisatie.

De toename in bevlogenheid geldt niet zozeer voor zaken die de inhoud van het werk betreffen, maar vooral de positieve sociale omgeving waarin veel steun van collega's en eigen leidinggevenden wordt ontvangen, de organisatie en het leiderschap.

Ten opzichte van 2018 is de bevlogenheid toegenomen (van 21% naar 23%) en is er een daling van de burn-out klachten met 3% (van 9% naar 6%) te zien.

Sociale omgeving, communicatie en leiderschap

De ervaren steun van collega's en leidinggevenden en de teamsfeer scoren goed ten opzichte van het Nederlands gemiddelde en de meting van 2018. Medewerkers geven over het algemeen aan zich gewaardeerd te voelen, vooral door hun collega's en direct leidinggevende, in mindere mate

1

- ter besluitvorming (bespreken of hamerstuk)
- opiniërend
- informerend

door 'overige Kamerbewoners'. Medewerkers voelen zich geaccepteerd zoals ze zijn (inclusie). De communicatie tussen medewerkers en leidinggevend en tussen de verschillende diensten is ten opzichte van 2018 verbeterd. Op het gebied van sociale veiligheid en isolatie is wel blijvende aandacht nodig.

Kijkend naar het grensvlak politiek-ambtelijk is te zien dat met name de groep diensthoofden hoger scoren op stressoren "politieke besluitvorming" en "tegenstrijdige belangen ambtelijk-politiek". De directie huisvesting scoort ook hoger op de stressor: tegenstrijdige belangen ambtelijk-politiek.

De diensthoofden scoren ook lager op de energiebron: "duidelijk taakverdeling ambtelijk-politiek".

Kansen

De onderzoekers geven aan dat de grootste kansen om de mentale energie op peil te houden en te verbeteren, liggen in het verbeteren van de rolduidelijkheid en leer- en ontwikkelmogelijkheden (inclusief prestatiefeedback).

Daarnaast is de conclusie dat uit de resultaten minder Kamerbrede thema's naar voren komen, maar meer thema's per dienst, waarvoor een gedifferentieerde aanpak nodig is.

Ongewenste omgangsvormen

Het onderzoek laat zien dat ongewenste omgangsvormen in de ambtelijke organisatie van de Tweede Kamer duidelijk minder vaak voorkomen dan bij andere organisaties in Nederland. Bovendien is er overal een daling opgetreden ten opzichte van 2018. De indieners van een klacht zijn wel vaak ontevreden over de afhandeling van de klacht door de organisatie. Het overgrote deel van de medewerkers is bekend met het beleid rondom ongewenste omgangsvormen, de gedragscodes en met het bestaan van vertrouwenspersonen.

Opvolging

Begin september kunnen medewerkers door middel van een online dashboard (via individuele inlog op PC) de resultaten van hun dienst inzien en prioriteiten en verbeteringsuggesties aangeven. Vervolgens wordt hierover in gesprek gegaan binnen de diensten.

Relatie werkbelevingsonderzoek – onderzoek sociale veiligheid:

De resultaten van het WBO geven een gunstig beeld op de thema's bevlogenheid en ongewenste omgangsvormen binnen de ambtelijke organisatie. In de bespreking van de resultaten en verdere communicatie is het van belang te realiseren dat het WBO wel indicaties kan geven op het gebied van sociale veiligheid bij de ambtenaren doch niet een volledig beeld geeft van de sociale omgeving. Het WBO betreft alleen de ambtelijke organisatie, de ambtelijke leiding en door ambtenaren ervaren ongewenst gedrag in de afgelopen 12 maanden. Zoals aangekondigd in het Ramingsdebat op 21 juni 2021 zal onderzoek gedaan worden naar sociale veiligheid bij de Kamerorganisatie. Deze toezegging is gedaan onder andere naar aanleiding van signalen van vertrouwenspersonen en bedrijfsmaatschappelijk werk met betrekking tot de sociale veiligheid in de politiek- ambtelijke werkomgeving. Dit sluit overigens ook aan bij de WBO resultaten onder het leidinggevend kader. Een onderzoek naar sociale veiligheid betreft idealiter het gehele organisatiesysteem met daarin de interactie tussen de ambtelijke en politieke kant, patronen, systemen en collectieve gedragingen.

3. Formulering te nemen besluit

- Het Presidium neemt kennis van de rapportage Werkbelevingsonderzoek 2021.

4. Status besluit ²

B

2

- A. openbaar actief (actie Stafdienst Communicatie)
- B. openbaar passief (publicatie op besluitenlijst met evt. link naar achterliggend stuk)
- C. vertrouwelijk (in ieder geval besluiten m.b.t. personen en besluiten m.b.t. veiligheid)

Werkbelevingsonderzoek 2021

Tweede Kamer Totaal

Augustus 2021
Versie 1.3

Achtergrond van het werkbelevingsonderzoek

In september 2018 is het Werkbelevingsonderzoek (WBO) voor het eerst onder de ambtelijke medewerkers van de Tweede Kamer der Staten-Generaal uitgevoerd. Dit onderzoek bestond uit twee onderdelen, namelijk 4.1.1 en ongewenste omgangsvormen. In juni 2021 is het onderzoek herhaald. In deze rapportage worden de resultaten van de totale onderzoeksgroep weergegeven, vergeleken met 2018.

Leeswijzer

De resultaten die in deze rapportage worden teruggekoppeld zijn ingedeeld op basis van de opbouw van de vragenlijst. Daarom bestaat de rapportage uit 2 onderdelen: *Werkbeleving* en *Ongewenste Omgangsvormen*.

4.1.1

[Redacted text]

Het laatste onderdeel van de rapportage betreft *Ongewenste Omgangsvormen*.

4.1.1

[Redacted text]

Benchmarks

De resultaten worden op de verschillende vragenlijstonderdelen weergegeven in gemiddelde cijferscores of percentages van het totaal aantal deelnemers aan het onderzoek. Voorts worden de resultaten in grafieken weergegeven in relatie tot de score van de ambtenaren van de Tweede Kamer in 2018 en de score van de gemiddelde Nederlandse werknemer (NL).

Anonimiteit

Individuele onderzoeksresultaten worden in geen geval met derden gedeeld en er worden alleen groepsrapportages aangeboden van groepen waarvan minimaal 7 leden de vragenlijst hebben ingevuld. Hierdoor is anonimiteit gegarandeerd.

Respons

De respons binnen de totale groep ambtelijke medewerkers van de Tweede Kamer was 62%. Dit is een lagere respons dan de 74% van 2018. Dit ondanks het feit dat de invultermijn met ruim een week werd verlengd. Waarschijnlijk is de timing van het onderzoek – zo kort voor de verhuizing en het reces – en het feit dat er recent twee enquêtes ‘werken in tijden van corona’ zijn gehouden debet aan de wat minder hoge respons in vergelijking tot drie jaar geleden. Ook zou een gebrek aan vertrouwen in het natraject bij sommigen voor een lagere respons kunnen hebben gezorgd. Dit laatste legt extra nadruk op het volgen van een serieus en enthousiasmerend natraject bij alle diensten.

Portefeuille	Totaal	Respons	%
Huisvesting, Renovatie en Facilitair	220	106	48%
██████████	178	121	68%
CIO	200	136	68%
Stafdiensten	65	51	78%
Totaal	663	414	62%

De respons is bij portefeuille ██████████, CIO en de Stafdiensten (ruim) voldoende. Binnen de portefeuille Huisvesting, Renovatie en Facilitair (HRF) is de respons matig, maar voldoende om met enige voorzichtigheid en flexibiliteit te interpreteren.

Interpretatie van resultaten

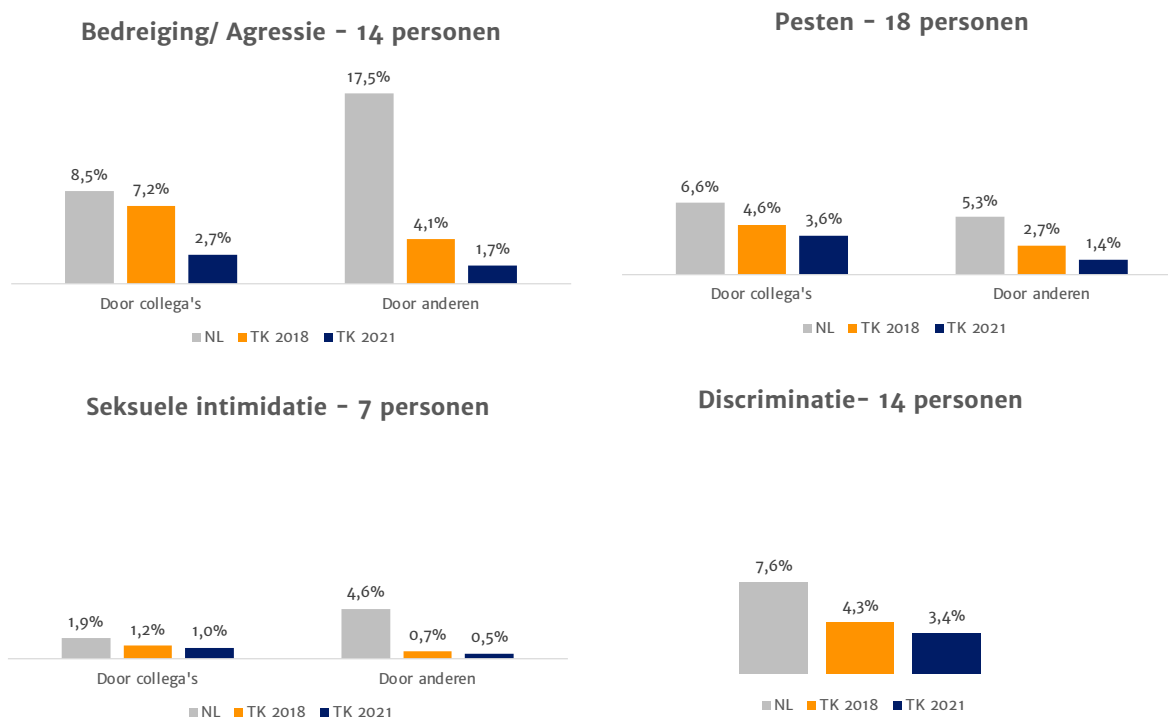
In het vervolg van deze rapportage worden de resultaten van de Tweede Kamer vergeleken met de score uit 2018 en de Nederlandse benchmark.

De gebruikte vragen hebben overwegend 5 antwoordmogelijkheden (score 1-5). Bij het interpreteren van de resultaten staat een verschil van 0,3 of meer tussen de huidige score van de Tweede Kamer en de vergelijkingsscore voor een betekenisvol verschil. Een verschil van 0,2 kan als indicatief verschil worden getypeerd. Alle scores die minder dan 0,2 afwijken van de benchmark kunnen evenzeer door toeval worden veroorzaakt en kunnen daarom het beste als een gelijke score geïnterpreteerd worden. Bij percentages wordt een verschil van minimaal 5% als betekenisvol verschil aangehouden.

Tip: lees de definities van de verschillende vragenlijstonderwerpen (bijv. ‘werkdruk’) door om een gevoel te krijgen van wat het betreffende onderwerp behelst.

Onderdeel Ongewenste Omgangsvormen

In de onderstaande grafieken staat beschreven hoe vaak de verschillende vormen van ongewenste omgangsvormen bij de Tweede Kamer zijn gerapporteerd in het WBO, vergeleken met de Nederlandse benchmark. Deze benchmark is afkomstig van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (TNO, 2020; Voor discriminatie: 2019 en bovendien zonder specificatie 'collega's/ anderen'). Met 'collega's' worden in de onderstaande grafieken de ambtelijke collega's en leidinggevenden bedoeld. Met 'anderen' worden burgers, externen en kamerbewoners, niet zijnde ambtelijke collega's, bedoeld.

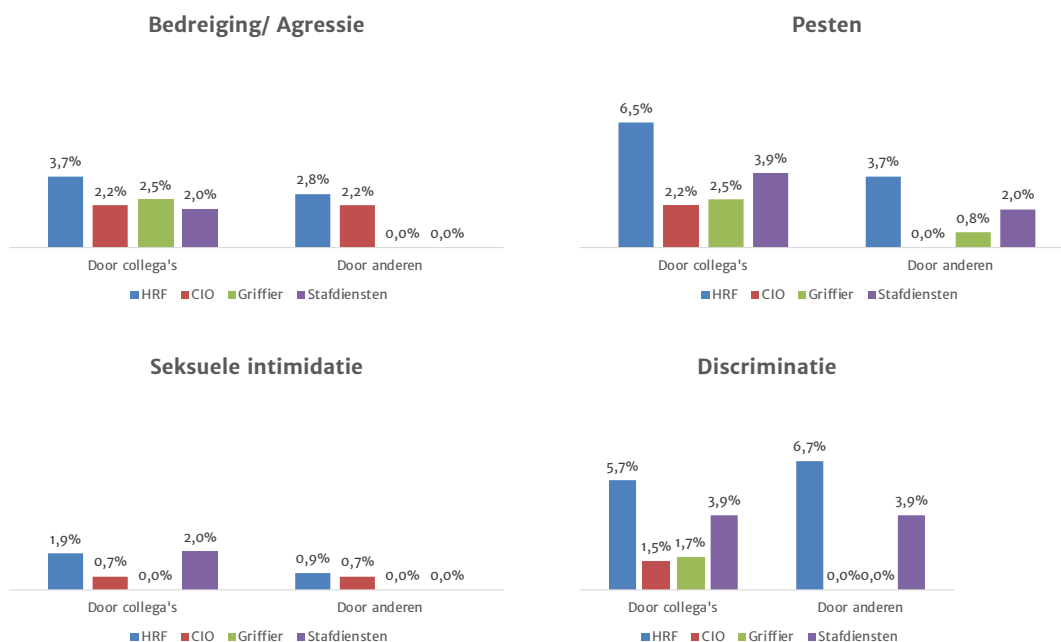
Uit de resultaten blijkt dat er binnen de ambtelijke organisatie van de Tweede Kamer weinig en dus niet structureel sprake is van ongewenst gedrag. In alle gevallen is er ten opzichte van 2018 van een daling sprake, die meestal klein is en voor bedreiging/agressie zelfs groot.

Verschillen tussen portefeuilles op ongewenste omgangsvormen

Het aantal meldingen van ongewenste omgangsvormen verschilt per portefeuille. Over het algemeen zien we dat medewerkers van de portefeuille Huisvesting, Renovatie en Facilitair meer melding maken van pesten en discriminatie dan hun collega's bij de andere portefeuilles en men bij Stafdiensten ook hoger scoort op deze onderdelen. Op de overige vormen van ongewenste omgangsvormen scoren alle portefeuilles ongeveer gelijk (op een laag niveau), waarbij er bij portefeuille Griffier helemaal geen meldingen van seksuele intimidatie zijn geweest.

Nergens zijn overigens scores gevonden die boven het Nederlandse gemiddelde uitkomen. Pesten door collega's, discriminatie en seksuele intimidatie scoren bij HRF wel rond het gemiddelde voor Nederland. Hier is het dus aan te raden om meer aandacht te besteden aan omgangsvormen onder collega's.

Hieronder worden het aantal meldingen weergegeven in percentages per onderdeel ten opzichte van het totaal aantal respondenten van dat onderdeel. Bij HRF hebben 106 respondenten deelgenomen, bij CIO 136, bij portefeuille Griffier 121 en bij Stafdiensten 51. Houd er daarom rekening mee dat bijvoorbeeld één enkele melding bij Stafdiensten correspondeert met 2%.

Tevredenheid met reactie

Van degenen die persoonlijk met ongewenste omgangsvormen te maken hebben gehad geeft 30 tot 90% aan dat ook aan leidinggevende, vertrouwenspersoon of professional (bedrijfsmaatschappelijk werker, bedrijfsarts) te hebben gemeld. Relatief de meeste meldingen kwamen binnen over pesten en bedreiging/agressie (rond 85%) en de minste over discriminatie en seksuele intimidatie (rond 35%). Bij deze laatste twee categorieën valt bovendien op dat in zo'n 40% van de gevallen niets werd gedaan door degene die het betrof.

Over het algemeen was men relatief ontevreden over de reactie van degene bij wie de melding werd gedaan, variërend van rond 40% ontevreden bij pesten en bedreiging/agressie tot 100% ontevreden bij seksuele intimidatie en discriminatie. Ten opzichte van 2018 is men overigens wel meer tevreden met de omgang in de organisatie met meldingen over pesten en bedreiging/agressie, maar minder tevreden met de omgang met meldingen over discriminatie.

Bekendheid met beleid

Het overgrote deel van de ambtelijke medewerkers kent de gedragscodes (internet en e-mailgebruik; sociale media; integriteit). Ongeveer een derde geeft ook aan te weten wat er in de codes staat. De situatie is ten opzichte van 2018 op dit vlak weinig veranderd. Ook de klokkenluidersregeling is onder velen bekend, net als de informatie die op Plein 2 staat over ongewenste omgangsvormen. De bekendheid van deze beider zaken is ook iets gestegen ten opzichte van 2018.

Als het gaat over waar men behoefte aan heeft in het kader van het omgaan met ongewenste omgangsvormen, dan heeft men (nog steeds) de meeste behoefte aan voorlichting over gedragscodes, regelingen en rechten en plichten. Aan training op de thema's omgaan met agressie en omgaan met (integriteits-) dilemma's is minder behoefte, hoewel er best een aantal klasjes te vullen zijn met geïnteresseerden.

Het bestaan van de vertrouwenspersonen (resp. voor integriteit en ongewenste omgangsvormen) is bij meer dan 90% van de respondenten bekend, wat een flinke stijging is ten opzichte van 2018. Ook geeft een iets groter deel dan in 2018 aan van hen gebruik te zullen maken als daar aanleiding voor is. De klachtencommissie ongewenste omgangsvormen is ook in bekendheid gestegen. En ook hiervan zou driekwart gebruik maken als er aanleiding voor is.

Management Samenvatting Werkbelevingsonderzoek 2021

In juni 2021 is – evenals in september 2018 – onder alle ambtelijke medewerkers van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een werkbelevingsonderzoek uitgevoerd met een onderdeel 4.1.1 en een onderdeel Ongewenste Omgangsvormen. De respons was met 62% lager dan in 2018 (74%), maar nog steeds ruim voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

4.1.1

Ook worden ongewenste omgangsvormen minder gerapporteerd dan in Nederland gebruikelijk is en is er van een lichte daling ten opzichte van 2018 sprake. Opvallend is de grote daling van bedreiging/agressie door collega's van 7,2% in 2018 naar 2,7% in 2021.

4.1.1

4.1.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

4.1.1

Ongewenste omgangsvormen

Alle ongewenste omgangsvormen (bedreiging/agressie, pesten, discriminatie en seksuele intimidatie) komen duidelijk minder voor dan in Nederland gebruikelijk is. Bovendien is er overall een daling opgetreden ten opzichte van 2018. Het sterkst was deze voor bedreiging/agressie door collega's. Daar staat tegenover dat diegenen die melding hebben gemaakt van ongewenste omgangsvormen vaak ontevreden zijn over de manier waarop daar door de organisatie mee is omgegaan.

Het voorkomen van ongewenste omgangsvormen verschilt overigens wel per portefeuille, al moeten deze verschillen gelet op de geringe percentages ook weer niet overdreven worden. Opvallend is dat dat zowel pesten als discriminatie relatief vaak bij de portefeuille Huisvesting, Renovatie en Facilitair voorkomt.

Het overgrote deel van de medewerkers is bekend met het beleid rondom ongewenste omgangsvormen, de gedragscodes en met het bestaan van vertrouwenspersonen. Met name de bekendheid met het laatste is ten opzichte van 2018 sterk gestegen.

From [REDACTED] </O=STATEN-GEERAAL/[REDACTED]>
Subject **FW: presidiumdossier 29 september 2021**
To [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date September 23, 2021 at 3:41:09 PM CEST

Van: [REDACTED].

Verzonden: donderdag 23 september 2021 12:12

Aan: PrintPunt <PrintPunt@tweedekamer.nl>

Onderwerp: presidiumdossier 29 september 2021

Goedemiddag,

Presidiumdossier: WIRO-binding

Kleur

15 exemplaren.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Geachte leden, beste collega's,

In de afgelopen maanden heeft de werkgroep 'Integriteit leden van de Tweede Kamer' opnieuw gekeken naar de bestaande integriteitsbepalingen. Aanleiding was een nalevingsverslag van de Groep Staten Tegen Corruptie – kortweg GRECO, een orgaan van de Raad van Europa –, waarin twee tekortkomingen werden gesignaleerd: het ontbreken van een systeem van toezicht en handhaving, en het ontbreken van beleid ten aanzien van (contacten met) lobbyisten.

De Kamer heeft op (datum) drie aanbevelingen van de werkgroep overgenomen. Met deze brief informeer ik u over de wijzigingen in de integriteitsbepalingen:

1. Er is een 'Leidraad leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal' opgesteld, die erop is gericht om de kenbaarheid van de integriteitsregels en de bekendheid met de inhoud daarvan te vergroten, en om de toepassing van integriteitsregels verder te internaliseren. Deze leidraad ziet op al het handelen in het ambt van Kamerlid, waaronder ook het handelen als privépersoon wanneer dat het ambt raakt. De leidraad met achterliggende toelichting is als bijlage aan deze brief toegevoegd. **[OF: EERSTE PROEVE, WORDT UITGEWERKT DOOR CIE. WW]** De leidraad heeft onder meer betrekking op de omgang met lobbyisten en de registratieverplichtingen die, conform artikel 150a van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer, bij het ambt van Kamerlid horen.
2. De functie van de huidige vertrouwenspersoon wordt verstrekt en veranderd in de richting van een onafhankelijk adviseur. Concreet betekent dit dat er een externe parlementair integriteitsadviseur komt, die door Kamerleden kan worden benaderd als zij vragen hebben over de naleving van de bestaande integriteitsbepalingen of andere integriteitskwesaties. De onafhankelijk adviseur kan ook op eigen initiatief contact zoeken met Kamerleden als hij of zij dat wenselijk acht. Daarmee heeft hij of zij een ombudsfunctie.
3. De integriteitsadviseur brengt jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag uit, wat bijdraagt aan een eenduidige en openbare uitleg van de leidraad en voorstellen om de leidraad en toelichting verder te verbeteren.

Het doet het Presidium groot genoegen dat mevrouw Biesheuvel, van 2004 tot 2015 griffier van de Tweede Kamer en dus zeer bekend met de Kamer, het Kamerwerk en het ambt van Kamerlid, bereid is om de functie van parlementair integriteitsadviseur op zich te nemen.

Registratieverplichtingen

Wat ongewijzigd blijft – en wat in de leidraad expliciet wordt benoemd – is dat Kamerleden moeten voldoen aan de registratieverplichtingen die het ambt hen oplegt. In de praktijk betekent dit dat nevenactiviteiten en -inkomsten, relevante belangen, aangeboden buitenlandse reizen en geschenken doorlopend moeten worden opgegeven. U wordt daar tweemaal per jaar actief op geattendeerd door de Griffie Plenair. Uw opgaven worden door de Griffie opgenomen in de registers, die via de website door iedereen te raadplegen zijn. Een dergelijke publieke verantwoording hoort bij een open democratie als de onze. In de bijlage vindt u meer (praktische) informatie over de verschillende registers. **[EVEN KIJKEN WELKE INFORMATIE UIT EERDERE MAILS VAN GRIFFIE WE OPNEMEN]**

Tot slot

Het Presidium hoopt dat met de introductie van een leidraad en de aanstelling van een parlementair integriteitsadviseur een bijdrage wordt geleverd aan versterking van de bestaande integriteitsbepalingen, en daarmee de door de GRECO geconstateerde tekortkomingen worden weggenomen. Een belangrijke kanttekening daarbij is dat binnen de Tweede Kamer geldt dat integriteit primair een eigen verantwoordelijkheid van Kamerleden is.

2877

From [REDACTED] tweedekamer.nl>
Subject **Fwd: Brief aan Kamer integriteit**
To [REDACTED]weedekamer.nl>, "Bo [REDACTED] eedekamer.nl>
Date April 10, 2019 at 10:32:25 PM CEST

Een eerste proeve :-) Tot morgen!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED] [gmail.com](#)>
Datum: 10 april 2019 om 22:30:35 CEST
Aan: [REDACTED] [tweedekamer.nl](#)>
Onderwerp: Brief aan Kamer integriteit

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>
 Subject **FW: Stukken sociale veiligheid**
 To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
 Date October 19, 2021 at 10:32:14 AM CEST

Van: vera bergkamp <[REDACTED]>
Verzonden: donderdag 14 oktober 2021 21:50
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Fw: Stukken sociale veiligheid

----- Forwarded Message -----

From: vera bergkamp <[REDACTED]>
To: Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>
Sent: Thursday, October 14, 2021, 09:44:41 PM GMT+2
Subject: Stukken sociale veiligheid

Beste [REDACTED],

Dank voor notitie sociale veiligheid.
 Ziet er gedegen uit. Fijn. Ik heb nog wel wat opmerkingen/vragen.

Algemeen

- Notitie en oplegnotitie moet meer uitstralen dat we al veel hebben, maar dat we kijken of er meer nodig en mogelijk is aanvullend.
- Naar aanleiding van mijn gesprek met de vz'er van het College integriteit heb ik nog wel twee relevante stukken. [REDACTED]
- Er zijn niet twee redenen van dit stuk, maar drie, als ik zo vrij mag zijn:). De motie van Leijten, het verzoek Presidium om internationaal te kijken én mijn eigen ambitie om als voorzitter te kijken wat er nog meer mogelijk en nodig is. In de oplegvel staat nu beide, maar ik zou zeggen Deze ambities zijn nu gezamenlijk.....Graag dit overal verwerken (dus ook op blz 1 bij 1. Inleiding)
- Het is in het stuk niet altijd duidelijk of het alleen slaat op medewerkers (fractie?) en/of ook Kamerleden.
- Structuur van stuk: op blz 3 staat een nummering. Deze komt verder niet meer terug. Dat is jammer, want daardoor wordt structuur wat rommelig.

Blz 3

- Wordt vraag 3 ergens beantwoord?
- Eigenlijk vind ik als ik het stuk verder lees op de blz die volgen dat de vragen 2 en 3 niet afdoende worden beantwoord. Zie onderstaand verder.

Blz 4

- Gaat om beleid voor werkveiligheid voor fractiemedewerkers en/of ook Kamerleden?
- Hoe wordt dit gehandhaafd? Antwoord op vraag 3 van blz 3 is essentieel. Elkaar aanspreken staat er nu. Lijkt mij vaag, gaat niet werken.

Blz 5

- [REDACTED] ?
- Het woord: aanvullende bepalingen is echt vaag wat daarmee wordt bedoeld, zie boven.

Blz 6

- Zie opmerking boven, wat zijn 'deze bepalingen'?

Blz 8

- Ik moest even nadenken waar 5 over gaat, kijkend naar de thema's en onderwerpen? Gaat niet over de motie toch? Welke toezegging? Graag concretiseren.
- Tekstaanpassingen vind ik mooi. Vallen pesten en discriminatie hier ook onder?
- Kunnen we ook niet iets zeggen over het doen van aangifte?

Blz 9

- Eerder is geadviseerd in welke gevallen....Wat is toen geadviseerd?
- Check even of deze alinea nu echt antwoord geeft op de vraag/toezegging. Ik moest het stuk een paar keer lezen.

Blz 10

- Mooi zo'n slotbeschouwing. Maar er staat veel in wat juist belangrijk is. Maar de activiteiten worden niet concreet en vertaald in beslispunten. Zou ik wel doen. En de laatste bullet: stelling nemen, [REDACTED]

Dan komt er opeens een stuk over leerpunten. Zijn deze verwerkt in de notitie ervoor? Dit is verwarrend. Het kan een bijlage zijn. Maar ik zou de aanbevelingen verwerken in het stuk ervoor en er beslispunten van maken. Ze komen volgens mij vooral terug bij de slotbeschouwing.

Succes!

Vera

2880

From [REDACTED]@tweedekamer.nl
Subject **Fwd: concept-Voorzittersbrief**
To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date June 25, 2021 at 12:36:18 PM CEST

Ha

Hierbij concept brief
Waar de klok tekst in staat

Gr

[REDACTED]

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>
Subject **Fwd: Greco rapportage**
To [REDACTED]. [REDACTED]@tweedekamer.nl>, [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date March 11, 2019 at 2:30:54 PM CET

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED]@tweedekamer.nl>

Datum: 11 maart 2019 om 14:20:52 CET

Aan: Arib K. <K.Arib@tweedekamer.nl>, "Bergkamp, V." <v.bergkamp@tweedekamer.nl>, Bosma M. <M.Bosma@tweedekamer.nl>, "Duijzer, J." <j.duijzer@tweedekamer.nl>, Lee van der T. <t.vdlee@tweedekamer.nl>, "Nijboer, H." <h.nijboer@tweedekamer.nl>, Raak van A.A.G.M. <r.vraak@tweedekamer.nl>, [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>, [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>, "Tellegen, O." <o.tellegen@tweedekamer.nl>, Toorenburg van M.M. <m.vtoorenburg@tweedekamer.nl>, Voordewind J.S. <j.voordewind@tweedekamer.nl>

Onderwerp: Greco rapportage

Geachte leden van het Presidium,

Op de agenda van de Presidiumvergadering d.d. 13 maart a.s. staat een notitie over de aanbevelingen in verband met de Greco rapportage (agendapunt 4.2).

Hierbij doe ik u (wellicht ten overvloede) de rapportage van de werkgroep 'Integriteit leden van de Tweede Kamer' toekomen die besproken is in de vergadering van 28 november jl.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +(31)6 [REDACTED] E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

2891

From [REDACTED] </O=STATENGENERAAL [REDACTED]>

[REDACTED]

Subject **hfs 2 en 3**

To [REDACTED] tweedekamer.nl>

Date February 1, 2022 at 10:16:27 AM CET

From ██████████ </o=STATENGENERAAL ██████████>

Subject **Fwd: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid**

To ██████████ tweedekamer.nl>

Date February 25, 2022 at 4:02:07 PM CET

Ha ██████,

Zie bijgaande stukken.

Deze graag opslaan op n schijf en de eerdere versie naar de map âoude versiesâ verplaatsen.

Er zit geleidende brief bij aan kamer.

Als je ██████ belt volgende week kun je hem attenderen dat dit er waarschijnlijk aan komt, want het voorstel wordt (als Presidium instemt) naar de Kamer gestuurd.

Groet

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>

Datum: 25 februari 2022 om 14:55:00 CET

Aan: "██████████." <██████████@tweedekamer.nl>

Kopie: "██████████." <██████████@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

İ» ĺ

Hoi ██████,

Voor de volledigheid stuur ik je bijgaand i.v.m. de eventuele besluitvorming door het Presidium over onderstaande ook nog het uitgewerkte voorstel met geleidende brief toe. Dit omdat er anders eventueel onduidelijkheid kan bestaan over het opschrift van het voorstel, en er in het stuk in de notitie in de toelichting nog een aantal opties vermeld stonden voor wat het bereik van de regeling (waarbij ik ervan uit ben gegaan dat het bereik kennelijk moet zijn gericht op artikel 3, tweede lid, van de Arbeidsomstandighedenwet).

Bij vragen of opmerkingen kun je uiteraard altijd contact opnemen.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████ Bureau Wetgeving
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 ██████ | E ██████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████

Verzonden: woensdag 23 februari 2022 09:56

Aan: ██████████. <██████████@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Hoi ██████,

Het is dan inderdaad gebruikelijk dat het voorbereidend onderzoek door de commissie voor de werkwijze geschiedt, tenzij de Kamer besluit een andere commissie daarmee te belasten. Zie voor de volledigheid bijgaand de betrokken bepalingen met daaronder de artikelsgewijze toelichting van bij de algehele herziening.

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████ Bureau Wetgeving
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 ██████ | E ██████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████. <██████████@tweedekamer.nl>

Verzonden: woensdag 23 februari 2022 09:36

Aan: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Ha [REDACTED],

Dank voor de toelichting.

Het is (als Presidium akkoord is met het voorstel) de bedoeling om het zelf in te dienen (want de bepaling en de toelichting is klaar). Is de procedure dan als volgt: presidium dient voorstel in bij commissie voor de werkwijze en de commissie neemt het in behandeling (schriftelijke ronde)?

Of is er een andere route?

Groet

[REDACTED]

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: woensdag 23 februari 2022 09:29

Aan: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Hoi [REDACTED],

Bedankt voor de update!

Indien gewenst, heeft het Presidium ook de mogelijkheid om zelf het voorstel in te dienen; bij de algehele herziening vorig jaar is die mogelijkheid ook opgenomen in artikel 16.1, tweede lid, van het Reglement. Voor zover in enig stadium aanpassing van de Regeling financiële ondersteuning fracties weer in beeld komt, is de indiening daarvan door het Presidium overigens ook vereist op grond van artikel 5.3, eerste lid, van het Reglement.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED] Bureau Wetgeving

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: dinsdag 22 februari 2022 18:01

Aan: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Ha!

Even een update over de uitgewerkte regeling sociale veiligheid:

Na overleg met [REDACTED] is besloten om aan het Presidium het voorstel voor te leggen de gewenste regeling voor openbaarmaking van werkveiligheidsbeleid direct op te nemen in het RVO. Dit voorstel wordt nu eerst aan de Voorzitter voorgelegd.

De bedoeling is het te agenderen voor het Presidium van 9 maart a.s.

Het Presidium kan het vervolgens (als ze instemmen) doorgeleiden naar de commissie voor de werkwijze voor verdere behandeling.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: dinsdag 15 februari 2022 16:51

Aan: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Hai [REDACTED],

Zoals je wellicht weet hebben [REDACTED], [REDACTED] en ik de afgelopen gewerkt aan de uitwerking van de motie Leijten. Deze kan nu worden voorgelegd aan [REDACTED] en de Vz. Omdat we bepaalde keuzes hebben gemaakt leek het ons goed om dit nader toe te lichten in de oplegnotitie. Het is daarmee een stuk geworden waarin in de bijlagen ook de conceptregeling, alternatieve regeling en relevante bepalingen zijn opgenomen.

Als er vragen zijn van [REDACTED] en/of Vz dan horen we die natuurlijk graag.

Mede namens [REDACTED] en [REDACTED],

Hartelijke groet,

Griffie Plenaire - Bureau Wetgeving
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

M 06- | E | @tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

OPLEGNOTITIE PRESIDIUM

Titel/onderwerp :

Sociale veiligheid: uitwerking motie Leijten en 4.1.1
(Raming 2022)

O teld door :

1. Aard van de bespreking ¹

Besluitvormend.

2. Beknopte samenvatting

Inleiding

Sociale veiligheid is een onderwerp waar het Presidium veel aandacht voor heeft. 4.1.1

In juni zijn de fracties gewezen op de instrumenten die de Kamer heeft als het gaat over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen en welke activiteiten er op dit gebied plaatsvinden. Tijdens de behandeling van de Raming 2022 d.d. 21 juni 2021 is dit onderwerp ook aan de orde gekomen en heeft de Voorzitter de toezegging gedaan te bezien of de huisregels in het gebouw op dit punt aanpassing behoeven. In bijgaande notitie wordt hierop ingegaan.

Tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022 heeft de Kamer ook een motie (motie-Leijten, Kamerstuk 35752, nr. 9) aangenomen over werkveiligheid van fracties.

Het Presidium heeft d.d. 27 oktober 2021 de uitwerking van de motie en de toezegging in eerste aanleg besproken. De oplegnotitie is aangepast naar aanleiding van deze bespreking.

Voorgestelde uitvoering motie-Leijten

De motie-Leijten (Kamerstuk 35752, nr. 9) “verzoekt het Presidium, met een voorstel te komen dat fracties verplicht worden een beleid op te stellen hoe zij de werkveiligheid in de fractie waarborgen en bevorderen, en te verplichten dat dit beleid openbaar moet zijn”.

Het verzoek aan het Presidium om fracties te verplichten een werkveiligheidsbeleid op te stellen is echter al in ARBO-regelgeving vastgelegd.

Het Presidium heeft in de vergadering van 27 oktober 2021 aangegeven dat dit niet nogmaals verplicht gesteld hoeft te worden.

De in de motie genoemde openbaarmaking van het werkveiligheidsbeleid kan op een aantal manieren geregeld worden (zie hiervoor bijgaande notitie paragraaf 4), waarbij wordt geadviseerd hiervoor een speciale regeling te maken.

Het Presidium bespreekt deze uitwerking opnieuw tijdens de aanstaande vergadering.

Voorgestelde uitvoering toezegging

1

- ter besluitvorming (bespreken of hamerstuk)
- opiniërend
- informierend

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Toegezegd is dat gezien wordt of de huisregels van de Tweede Kamer verbreed kunnen worden, in die zin dat gehandhaafd kan worden indien sprake is van herhaaldelijk ongewenst gedrag en/of het overtreden van huisregels door Kamerbewoners.

Vanwege de verschillende reikwijdtes van de regelingen die reeds bestaan binnen de Kamer, dienen verschillende documenten te worden aangepast om de beoogde wijziging voor alle Kamerbewoners te realiseren:

- De Gedragscode met het oog op Kamerleden;
- Beleid ongewenste omgangsvormen met het oog op medewerkers van de Kamer en fracties;
- 4.1.1 [redacted]

[redacted] Dit document is niet geschikt om te handhaven wanneer iemand zich schuldig maakt aan ongewenste omgangsvormen.

4.1.1

[redacted]

3. Financiële consequenties

Geen.

4. Formulering te nemen besluit

- Gaat het Presidium akkoord met de uitwerking van een voorstel om te komen tot een speciale regeling 'sociale veiligheid fracties Tweede Kamer' waarin aanvullende regels worden geformuleerd voor fracties en groepen gericht op het publiceren/rapporteren van het werkveiligheidsbeleid van fracties/groepen, conform het gestelde in de motie Leijten.
- Wenst het Presidium een voorstel tot wijziging voor de Gedragscode Integriteit Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op te stellen van vergelijkbare strekking zoals in de notitie beschreven, waarbij expliciet wordt verwezen naar waardigheid en fatsoen en ongewenste omgangsvormen?
- Wenst het Presidium [redacted] te verzoeken een voorstel tot wijziging van het Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties te maken van vergelijkbare strekking zoals in de notitie beschreven, waarbij een duidelijke verwijzing wordt opgenomen waardigheid/fatsoen en seksuele intimidatie?

4.1.1

[redacted]

5. Status besluit ²

2

- A. openbaar actief (actie Stafdienst Communicatie)
- B. openbaar passief (publicatie op besluitenlijst met evt. link naar achterliggend stuk)
- C. vertrouwelijk (in ieder geval besluiten m.b.t. personen en besluiten m.b.t. veiligheid)

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

C.

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

datum 27 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

pagina 1/13

Leeswijzer

De onderhavige notitie gaat over de uitvoering van de motie-Leijten over de werkveiligheid in de Tweede Kamer en de gedane toezegging op dit punt tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022.

De notitie geeft een algemene inleiding op het vraagstuk van de motie en toezegging (paragraaf 1), een overzicht van de acties op dit punt tot nu toe (paragraaf 2), een overzicht van het ingewonnen juridisch advies bij de Landsadvocaat (paragraaf 3), een aanzet voor de verdere uitwerking van de motie (paragraaf 4) en de uitwerking van de toezegging (paragraaf 5). De notitie wordt afgesloten met een korte slotbeschouwing over het cultuuraspect van het thema sociale veiligheid (paragraaf 6).

1. Inleiding

Tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022 heeft de Kamer een motie (motie-Leijten) aangenomen over werkveiligheid van fracties. Ook heeft de Voorzitter een toezegging gedaan te bezien of de huisregels in het gebouw aanpassing behoeven. Aangezien zowel de motie als de toezegging betrekking hebben op het veilig zijn 4.1.1) en het veilig voelen (sociale veiligheid) van Kamerbewoners en ongewenst gedrag en ongewenste omgangsvormen binnen fracties en door Kamerbewoners te voorkomen, worden beiden in deze notitie besproken.

Motie-Leijten

De motie-Leijten (Kamerstuk 35752, nr. 9) “*verzoekt het Presidium, met een voorstel te komen dat fracties verplicht worden een beleid op te stellen hoe zij de werkveiligheid in de fractie waarborgen en bevorderen, en te verplichten dat dit beleid openbaar moet zijn*”.

Met het aannemen van de motie is de tekst een uitspraak geworden van de gehele Kamer en is het Presidium dus gebonden aan de uitvoering van het verzoek de fracties te verplichten het genoemde beleid op te stellen en fracties te verplichten dit beleid openbaar te maken.

4.1.1

[Redacted content]

datum 2 november 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

[Redacted text block]

datum 2 november 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

2. Reeds genomen acties/huidige situatie

Sociale veiligheid is een onderwerp waar het Presidium veel aandacht voor heeft. In mei van dit jaar hebben de fracties een brief gekregen van de Voorzitter waarin de aangescherpte huisregels van de Kamer opnieuw onder de aandacht zijn gebracht. In juni zijn de fracties gewezen op de instrumenten die de Kamer al heeft als het gaat over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen en welke activiteiten er op dit gebied plaatsvinden

4.1.1

Sociale veiligheid

Naar aanleiding van berichtgeving over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen is dit thema besproken in het Presidium van 16 juni 2021². Hierbij is rekening gehouden met het gegeven dat de fracties als stichting zelf de werkgever zijn, en dus verantwoordelijk zijn voor het bieden van een veilige werkomgeving, en de Tweede Kamerorganisatie hier niet eenzijdig over kan besluiten. Het Presidium stemde op 16 juni 2021 in met het:

- versturen van een brief aan alle fracties over het beleid ongewenste omgangsvormen;
- maken van een inventarisatie van de wijze waarop andere parlementen vorm geven aan het sociale veiligheidsbeleid (dit stuk is tevens voor de Presidiumvergadering van 27 oktober 2021 geagendeerd- agendapunt 4.2);
- in gesprek gaan met de leden van het College van onderzoek integriteit over de taakopdracht van het College en de reikwijdte van de Gedragscode met betrekking tot ongewenste omgangsvormen;
- voeren van een gesprek door de Voorzitter met diverse maatschappelijke organisaties over het thema 'een veilige werkomgeving'.

4.1.1

² Notitie instrumenten ongewenste omgangsvormen en sociale veiligheid

datum 2 november 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1 [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

datum 2 november 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1 [Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted] e

datum 2 november 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

[Redacted text]

4.1.1

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

Optie 1: Gedragscode leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

De Gedragscode is gericht op Kamerleden en niet op fracties. Als uitvoering gegeven wordt aan de motie Leijten via de Gedragscode betekent dit dat alleen Kamerleden kunnen worden aangesproken.

De regeling over publicatie van het beleid van de fracties zou zich dan tot alle individuele Kamerleden kunnen richten. Aan de Gedragscode kan een verplichting toegevoegd worden dat Kamerleden ervoor zorgdragen of bevorderen dat hun fracties het beleid over werkveiligheid openbaar maken.

Voordelen

- Duidelijke norm voor elk Kamerlid.
- Drukt een gedeelde verantwoordelijkheid voor dit onderwerp uit.
- Benadrukt het belang dat de Kamer aan dit onderwerp hecht.
- Kamerleden kunnen elkaar in de Kamer op hun inspanningen aanspreken.
- Dat kan bijdragen aan publieke verantwoording over hoe de Kamer met dit onderwerp omgaat.

Nadelen:

- De verplichting op grond van de Arbowet geldt voor de werkgever. Een Kamerlid is geen werkgever.
- Bij dwarsliggen bestuur van de fractiestichting of fractie kan een individueel Kamerlid niet altijd zelf voor het voldoen aan deze aanvullende normen zorgen. Er wordt met andere woorden een andere actor aangesproken dan die verantwoordelijk is voor het te voeren beleid krachtens de ARBO-wetgeving.
- De Gedragscode is gericht op individueel gedrag van het Kamerlid, de bepalingen over het werkgeversbeleid zijn van andere aard. Klachten over het niet naleven van de Gedragscode kunnen worden voorgelegd aan het College

datum 2 november 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

onderzoek integriteit. Over deze bepalingen kan niet geklaagd worden bij het College.

- De motie spreekt niet over Kamerleden maar over fracties.

Optie 2: Speciale regeling voor fracties en groepen

Er kan voor worden gekozen om de aanvullende bepalingen over openbaarmaking van beleid op te leggen aan fracties en groepen via een aparte regeling.

In deze regeling kan melding gemaakt worden van het werkveiligheidsbeleid van fracties. Onderdeel van deze regeling kan zijn dat duidelijk gemaakt wordt dat het beleid bedoeld in hoofdstuk 2 van de Arbeidsomstandigheden wet gepubliceerd wordt. Over de wijze van publiceren kunnen ook afspraken gemaakt worden. Fracties en groepen kunnen bijvoorbeeld jaarlijks aan de Tweede Kamer rapporteren over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het werkveiligheidsbeleid omschreven in de Arbo-regelgeving.

Voordelen:

- Duidelijke norm voor elke fractie en groep (en sluit aan bij het tweede deel van het dictum van de motie);
- Benadrukt het belang dat de Kamer aan dit onderwerp hecht.
- Fracties kunnen elkaar in de Kamer op hun inspanningen aanspreken.
- Draagt bij aan publieke verantwoording over hoe de Kamer met dit onderwerp omgaat.

Nadelen:

- Er moet een aparte regeling voor deze bepalingen worden gemaakt.
- Bij frictie tussen het bestuur van de fractiestichting en de fractie kan er licht bestaan over de opvatting of het beleid gepubliceerd moet worden of vooral hoe moet worden gerapporteerd aan de Kamer (al mag ervan worden uitgegaan dat over het algemeen de fractie eventuele frictie het hoofd zal kunnen en moeten bieden).

4.1.1

[Redacted text block containing multiple lines of greyed-out content]

datum 2 november 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

- 4.1.1 [Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

datum 2 november 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

5. Mogelijke uitvoering toezegging werkveiligheid

In deze paragraaf wordt een mogelijke uitvoering van de toezegging beschreven, zoals deze door de Voorzitter is gedaan tijdens de Ramingsbehandeling van 21 juni 2021. Toegezegd is dat bezien wordt of de huisregels van de Tweede Kamer verbreed kunnen worden, in die zin dat gehandhaafd kan worden indien sprake is van herhaaldelijk ongewenst gedrag en/of het overtreden van huisregels door Kamerbewoners. Met als (uiterste) consequentie dat desbetreffende Kamerbewoner of fractie kantooruimte op een externe locatie moet vinden en/of Kamerleden alleen nog maar toegang hebben tot de Kamergebouwen voor het voeren van debatten en het deelnemen aan stemmingen. De Tweede Kamer wordt in dit kader gezien als een soort 'bedrijfsverzamelgebouw' waarin de fracties als losse organisaties zijn gehuisvest.

Voor de uitvoering van deze toezegging zijn als basis de Gedragsregels Defensie Sociale Veiligheid & Integriteit, de gedragscode Rijk en de Code of Conduct van het Engelse Lagerhuis gebruikt. De voornoemde regelingen geven een goed beeld van de mogelijke aanpassing van de huisregels van de Tweede Kamer.

Vanwege de verschillende reikwijdtes van de regelingen die reeds bestaan binnen de Kamer, dienen verschillende documenten te worden aangepast om de beoogde wijziging voor alle Kamerbewoners te realiseren:

- A. De Gedragscode met het oog op Kamerleden;
- B. Beleid ongewenste omgangsvormen met het oog op medewerkers van de Kamer en fracties;
- 4.1.1 [REDACTED].

A. Wijziging van de Gedragscode

De Gedragscode zoals deze door de Kamer is vastgesteld bestaat uit vijf artikelen (zie bijlage 1). Er is op dit moment geen expliciete verwijzing naar waardigheid en fatsoen en/of ongewenste omgangsvormen. Om de regels over ongewenst gedrag door Kamerleden aan te scherpen is het een optie de Gedragscode uit te breiden. Een mogelijke tekst zou kunnen zijn:

- *Het Kamerlid behandelt iedereen die werkt in of voor de Tweede Kamer of de gebouwen van de Tweede Kamer bezoekt met waardigheid, fatsoen en respect.*
- *De Kamerleden spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*
- *Het Kamerlid maakt zich niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht.*

Bij de verdere uitwerking van deze regeling kan in de toelichting worden gespecificeerd wat onder het "behandelen van werknemers met waardigheid, fatsoen en respect" wordt verstaan.

Als deze gedragsregel(s) aan de Gedragscode worden toegevoegd, kan over het niet naleven van dit gedrag ook worden geklaagd bij het College dat klachten over de naleving van de Gedragscode behandelt.

B. Wijziging Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties

De Tweede Kamer kent een 'beleid ongewenste omgangsvormen' (zie bijlage 2). In het beleid ongewenste omgangsvormen ontbreekt op dit moment een duidelijke verwijzing naar seksuele intimidatie. Om de bespreekbaarheid van het onderwerp te

datum 2 november 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

vergroten kan ook gekozen worden in het beleid op te nemen dat iedereen die werkzaam is in de Tweede Kamer respectvol met elkaar omgaat.

Dit betekent dat aan het beleid de volgende regels toegevoegd kunnen worden:

- *We behandelen iedereen die werkt voor de Tweede kamer of de gebouwen van de Tweede Kamer bezoekt met waardigheid, fatsoen en respect.*
- *We spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*
- *We maken ons niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht.*

4.1.1 [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

datum 2 november 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Beslispunten:

datum 2 november 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

- **Wenst het Presidium een voorstel tot wijziging voor de Gedragscode Integriteit Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op te stellen van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- **Wenst het Presidium [REDACTED] te verzoeken een voorstel tot wijziging van het Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties te maken van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- 4.1.1 [REDACTED]
- 4.1.1 [REDACTED]

6. Slotbeschouwing

datum 2 november 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

In deze notitie is het Presidium een aantal keuzes voorgelegd waarop de motie Leijten kan worden uitgevoerd. Ook is aangegeven op welke manier de huisregels nog verder verbreed kunnen worden.

Het gaat in deze notitie dus om het vastleggen van sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen door middel van het formuleren van regels en het opleggen van eventuele sancties.

Juist het terrein van sociale veiligheid leent zich voor een bredere inzet van middelen die *niet* strikt zijn gericht op het stellen van regels, maar meer gericht zijn op een (organisatiebrede) cultuurverandering.

In het volgende agendapunt (4.2), waarin een aantal onderzoeken en notities van andere parlementen zijn vergeleken, wordt nader ingegaan op activiteiten gericht op het verbeteren van de cultuur rondom sociale veiligheid.

From [REDACTED] </O=STATEN-GENERAAL [REDACTED]>
Subject **integriteit**
To [REDACTED]@tweedekamer.nl
Date April 28, 2020 at 11:13:54 AM CEST

Ha [REDACTED]

Nu de integriteitsregels los behandeld worden van de raming is het antwoord behoorlijk kort geworden. Kan het zo denk je?

Vraag

De leden van de D66-fractie roepen in herinnering dat vorig jaar tijdens het debat over de Raming een motie is ingediend en vervolgens aangenomen (TK 35166, nr. 20), om het toezicht en de handhaving op het gebied van integriteit te versterken. Het Presidium heeft hier vorige maand op gereageerd, maar deze regels zijn nog niet inwerking getreden. Kan het Presidium toelichten hoe zij de verdere parlementaire behandeling en invoering hiervan voor zich ziet?

Antwoord

De commissie Binnenlandse Zaken heeft feitelijke vragen gesteld over de brief van het Presidium over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit van 10 februari 2020 (Kamerstuk 35351, nr. 2). Het Presidium is voornemens het voorstel samen met de beantwoording van de feitelijke vragen van de commissie formeel bij de Kamer in te dienen. Het is vervolgens aan de commissie Binnenlandse Zaken om de behandeling verder ter hand te nemen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] </O=STATEN-
[REDACTED]>

Subject **integriteit**

To [REDACTED]. [REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date May 27, 2019 at 10:14:27 AM CEST

Ha [REDACTED],

Dit overzicht graag ter info printen bij het (zojuist gestuurde)verslag van de Raming.

Gr

[REDACTED]

From [REDACTED]@tweedekamer.nl>
 Subject: **integriteit Tweede Kamer**
 To: [REDACTED] Tweede Kamer [REDACTED]@tweedekamer.nl>
 Date: February 1, 2019 at 11:46:41 AM CET

Beste [REDACTED],

Zoals mondeling al aangekondigd, noemen we je kort een paar recente ontwikkelingen in bovenstaand dossier (mogelijk ook relevant voor de Voorzitter).

a) **Debat Eerste Kamer**

De Eerste Kamer heeft afgelopen dinsdag een plenair debat op fractievoorzittersniveau plaatsgevonden over integriteit in de Eerste Kamer. In december had er al een rondetafelgesprek in de Eerste Kamer plaatsgevonden, waarvoor ook Foort van Oosten was uitgenodigd. De Eerste Kamer is dus naar buiten toe wel echt aan het werk op dit terrein. Het debat dinsdag was bedoeld als afronding van een proces, maar tot een echte afronding is het niet gekomen. De echte besluiten (waar willen we heen? Welke regels willen we? Op welk niveau? Wat voor toezicht moet er zijn? Wat voor sancties?) zijn niet genomen. De drie ingediende moties lijken op dit moment nog geen meerderheid te behalen- maar daarvoor dient uiteraard de stemming aanstaande dinsdag te worden afgewacht.

Ter inleiding op het debat heeft de Voorzitter van de Eerste Kamer onder andere gewezen op zes conclusies/afspraken die inmiddels binnen de Eerste Kamer (College van Senioren) zijn getrokken/gemaakt m.b.t. integriteit. Als volgt:

1. We publiceren binnenkort een integraal geschenkenregister en een reizenregister op de website van de Eerste Kamer. Deze registers zijn een aanvulling op de vermelding van reizen en geschenken bij individuele leden;
2. Alle leden krijgen een herinnering van [REDACTED] met het verzoek ontvangen geschenken en gemaakte reizen te melden;
3. We hebben geconcludeerd dat de openbaarmaking van functies die leden naast het lidmaatschap van de Kamer bekleden meer aandacht vereist. De overzichten met nevenfuncties moeten actueel en correct zijn, en ook voldoende informatie bevatten. Daarbij gaat het met name om de reglementair vereiste korte beschrijving van de werkzaamheden die een lid verricht en van de organisatie waarvoor het lid werkzaam is. Daar gaan we scherper op zijn;
4. De relevante wet- en regelgeving wordt nogmaals onder de leden verspreid;
5. Na de komende Kamerwisseling wordt een introductiebijeenkomst over integriteit georganiseerd voor de nieuwe leden, en voor alle leden;
6. Het College van Senioren organiseert tweemaal per jaar een speciale bijeenkomst over integriteit, bedoeld om ervaringen en best practices uit te wisselen.

De Tweede Kamer hanteert dezelfde afspraken, m.u.v. punt 6. In het rapport van de werkgroep-Van Oosten staat wel een enigszins vergelijkbare aanbeveling. V.w.b. punt 3 gaat de Tweede Kamer minder ver maar dat punt is voor de Tweede Kamer ook wat minder relevant.

Zie voor het gewisselde tijdens het debat verder: <https://www.eerstekamer.nl/verslag/20190129/verslag>. Ook heel interessant omdat de opvattingen van de individuele leden van de werkgroep-Van Oosten deels uiteen liepen/anders waren dan die van de leden uit de EK.

b) **Lezing prof. Bovend'Eert**

Op dinsdag 29 januari was er een lezing bij de Academie voor Wetgeving met als onderwerp: Gedragsregels voor leden van het parlement, met als spreker prof. Bovend'Eert, deskundige op dit terrein. Hij was ook één van de gesprekspartners van de werkgroep-Van Oosten en tevens aanwezig bij het rondetafelgesprek van de Eerste Kamer in december vorig jaar. Hij vindt dat Eerste en Tweede Kamer op dit moment echt tekortschieten op het terrein van integriteit. Hij pleit o.m. voor een stevige set van gedragsregels (een soort code of conduct, waar de werkgroep-Van Oosten overigens een heel voorzichtig voorstel voor doet in de vorm van een leidraad) en vooral voor een goede handhaving van de afgesproken regels (daar voldoen beide Kamers helemaal niet aan). Eventueel zijn de sheets van deze lezing beschikbaar.

c) **Politieke Integriteitsindex 2018**

In de media blijft het onderwerp ook belangstelling trekken. Zo stond in de Volkskrant van afgelopen zaterdag een artikel over de politieke integriteitsindex van 2018. Zie verder:

<https://newsdesk.moreover.com/click/?p=aHR0cHM6Ly9uZXZzZGVzay5tb3Jlb3Zlci5jb20vYXJ0aWNsZS8zODM1NTA4NjE5OC5odG1p2NpZD1NVFEzT1RRNCZ1aWQ9TVRVME1qUXg&a=38355086128&f=UHJpbmQ&s=YWxlcnQ&u>

Met vriendelijke groet, ook van [REDACTED].

Met vriendelijke groet,

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>

Subject **integriteit**

To [REDACTED]<[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date May 28, 2020 at 3:58:12 PM CEST

Ha [REDACTED]

Bijgaand document hoort ook bij de integriteitsregeling/Raming.
Kan dit nog worden toegevoegd!?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Voorzitter

Brief van het Presidium inzake benoeming onafhankelijk adviseur integriteit

Binnenhof 1a
2513 AA Den Haag
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T 070 318 20 00

Den Haag, 28 november 2019

E voorzitter@tweedekamer.nl
I www.tweedekamer.nl

Geachte leden,

In november 2018 heeft de werkgroep 'Integriteit Leden van de Tweede Kamer', onder voorzitterschap van het toenmalige Kamerlid Van Oosten, haar rapport aangeboden aan het Presidium. Aanleiding voor het instellen van deze werkgroep waren met name de aanbevelingen van GRECO ('Groep van Staten tegen Corruptie', onderdeel van de Raad van Europa) over het ontbreken van toezicht op en handhaving van de integriteitsregels van de Kamer en het ontbreken van beleid ten aanzien van contacten met lobbyisten. In haar rapport doet de werkgroep een viertal aanbevelingen. Het Presidium heeft deze aanbevelingen in een brief aan de Kamer voorgelegd (Kamerstuk 35 166, nr. 5). Deze brief is behandeld bij het wetgevingsoverleg over de Raming voor 2020.

De aanbevelingen hebben onder meer betrekking op de versterking van de ondersteuning van Kamerleden bij de uitleg van de integriteitsregels van de Kamer door te gaan werken met een onafhankelijk adviseur. Ter uitvoering daarvan heeft het Presidium mevrouw mr. J.E. (Jacqueline) Biesheuvel-Vermeijden verzocht de functie van onafhankelijk adviseur integriteit te gaan vervullen. Mevrouw Biesheuvel-Vermeijden was Griffier van de Tweede Kamer tussen 2004 en 2015. Het Presidium is verheugd dat zij op dat verzoek is ingegaan. Mevrouw Biesheuvel-Vermeijden wordt benoemd per 1 januari 2020 voor een periode van zes jaar en werkt onbezoldigd.

Conform de aanbevelingen van de werkgroep kunnen Kamerleden de onafhankelijk adviseur benaderen voor vertrouwelijk, schriftelijk advies over de uitleg en toepassing van de regels op het gebied van integriteit. Het betreffende Kamerlid kan het advies desgewenst openbaar maken. De adviseur stelt jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag op, dat aan het Presidium wordt gezonden en vervolgens openbaar wordt gemaakt. In het jaarverslag kan de adviseur tevens aanbevelingen doen voor verbetering of verheldering van de integriteitsregels.

U ontvangt nog nader bericht over de mogelijkheid van kennismaking, de contactgegevens en de werkwijze van de onafhankelijk adviseur.

Tevens deel ik u mede dat het Presidium heeft besloten om, ter verdere uitvoering van de aanbevelingen van de werkgroep, een gedragscode voor leden van de Tweede Kamer voor te leggen aan de Kamer ter vaststelling. Deze gedragscode brengt de geldende integriteitsregels samen in de vorm van een aantal gedragsregels, voorzien van een toelichting. Het betreft het voorstel voor een leidraad uit het rapport van de werkgroep, voorzien van enkele verduidelijkingen. Ten slotte vermeld ik dat wordt gewerkt aan de uitvoering van laatste aanbeveling van de werkgroep en de motie-Van der Molen c.s. (Kamerstuk 35 166, nr. 20) inzake toezicht en handhaving van integriteitsregels. De Kamer wordt hierover zo spoedig mogelijk nader geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het Presidium,

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

From ██████████ </O=STATEN-GENERAAL ██████████ ██████████>
Subject **integriteitsadviseur**
To ██████████. <█████████@tweedekamer.nl>
Date January 7, 2020 at 12:10:37 PM CET

Dag ██████████,

Bijgaand de brief die aan alle Kamerleden is gestuurd naar aanleiding van de benoeming van de adviseur Integriteit.

De taak en werkwijze is als volgt omschreven:

De adviseur verstrekt Kamerleden op verzoek vertrouwelijk advies over de uitleg en toepassing van de geldende regels op het gebied van integriteit van Kamerleden. Het betreft adviezen over kwesties die het Kamerlid zelf betreffen. Daarnaast kunt de adviseur het Presidium op verzoek adviseren over de integriteitsregels van de Kamer.

De werkzaamheden worden verricht op basis van onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid. De adviseur neemt geheimhouding in acht ten aanzien van informatie die hij/zij ontvangt in de uitoefening van de functie, tenzij enig wettelijk voorschrift anders bepaalt. Een Kamerlid kan desgewenst een schriftelijk advies dat aan hem/haar is uitgebracht openbaar maken. Ook het Presidium kan een advies dat aan hem is gericht, openbaar maken.

Na afloop van een kalenderjaar wordt een geanoniseerd jaarverslag uitgebracht aan het Presidium van de Tweede Kamer. Het Presidium maakt dit jaarverslag vervolgens openbaar. In dit jaarverslag kunnen aanbevelingen gedaan worden voor verbetering of verheldering van de integriteitsregels.

Binnenkort komt er nog informatie op Plein 2 zodat de Kamerleden de adviseur weten te vinden. De adviseur wil ook kennismaken met de fracties (als de fracties dit ook willen uiteraard).

Groet

██████████

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Notitie Nalevingsverslag GRECO

Datum 15 december 2021

T [REDACTED]
M +316 [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl

1 Inleiding

De 'Groep Staten tegen Corruptie' (GRECO) is een orgaan van de Raad van Europa gericht op het bevorderen van corruptiebestrijding door de lidstaten. De GRECO ziet onder meer toe op de naleving van de Richtsnoeren voor de bestrijding van Corruptie en de uitvoering van het Actieprogramma tegen Corruptie. Dit door middel van wederzijdse evaluaties onder lidstaten.

Deze evaluatierondes leiden tot rapporten aan lidstaten met aanbevelingen (Evaluation Reports).

De vierde evaluatieronde, die is gestart op 1 januari 2012, richt zich op corruptiepreventie met betrekking tot de leden van het Parlement, de rechterlijke macht en het openbaar ministerie.

2 Huidige stand van zaken

Op dinsdag 14 december 2021 heeft het kabinet de Kamer het nieuwste nalevingsverslag doen toekomen. In dat nalevingsverslag wordt aandacht besteed aan de zeven aanbevelingen die aan Nederland zijn gedaan. Vier van de zeven zien op de Staten-Generaal, waarbij wordt geconcludeerd dat, zoals verwacht, de Tweede Kamer alle aanbevelingen volledig heeft geïmplementeerd. De Eerste Kamer heeft evenwel de vierde aanbeveling volgens GRECO slechts gedeeltelijk geïmplementeerd.

3 Conclusie

Voor de Tweede Kamer zijn geen nadere acties nodig. Het traject inzake de vierde evaluatieronde van GRECO kan hiermee als afgerond beschouwd worden.

Geannoteerde agenda vergadering commissie voor de Werkwijze d.d. 15 maart 2022Openbaar gedeelte

4.1.1

2. Voorstel van de leden Paternotte en Segers tot wijziging van het Reglement van Orde in verband met het als ongeoorloofd gedrag aanmerken van het bedreigen van een persoon (Kamerstuk 36 037)

Dit voorstel van de leden Paternotte en Segers is vorige week ook door hen toegelicht tijdens het debat over de omgangsvormen. De commissie voor de Werkwijze neemt het voorstel nu in behandeling. Daarbij is de eerste stap dat er een inbrengdatum wordt vastgesteld waarop de commissie schriftelijk haar vragen stelt aan de indieners. Het voorstel is om de inbrengdatum op donderdag 31 maart om 12.00 uur vast te stellen. Nadat de beantwoording door de indieners ontvangen is, kan de commissie besluiten over de verdere behandeling.

3. Voorstel van het Presidium tot wijziging van het Reglement van Orde in verband met de verplichte publicatie van arbeidsomstandighedenbeleid door fracties en groepen (Kamerstuk 36 051)

Dit voorstel van het Presidium is de uitwerking van een motie die vorig jaar is ingediend door mevrouw Leijten. Ook voor dit voorstel moet eerst een inbrengdatum worden bepaald. Het voorstel is om die voor dit voorstel vast te stellen op maandag 4 april om 12.00 uur.

4. Rondvraag

[...]

Dan gaan we nu over naar het besloten gedeelte van deze vergadering, zodat we ook met de aanwezige ambtelijke ondersteuning van gedachten kunnen wisselen over het volgende voorstel.

4.1.1

4.1.1

2907

From [REDACTED] tweedekamer.nl>
Subject **Geannoteerde agenda + vergaderstukken CWW 15-3**
To secretariaat.voorzitter <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date March 11, 2022 at 4:30:05 PM CET

Ha [REDACTED]

Hierbij de geannoteerde agenda en de vergaderstukken voor de vergadering van de commissie voor de Werkwijze van dinsdag a.s.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T 06 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl

Geachte mevrouw Biesheuvel-Vermeijden,

Het doet mij genoegen u, op grond van het besluit van het Presidium van 27 november jl., te benoemen in de functie van onafhankelijk adviseur integriteit van de Tweede Kamer.

Benoemingstermijn

U wordt benoemd voor de periode van 1 januari 2020 tot 1 januari 2026.

Taken en werkwijze

Als adviseur verstrekt u Kamerleden op verzoek vertrouwelijk advies over de uitleg en toepassing van de geldende regels op het gebied van integriteit van Kamerleden. Het betreft adviezen over kwesties die het Kamerlid zelf betreffen. Daarnaast kunt u het Presidium op verzoek adviseren over de integriteitsregels van de Kamer.

U verricht uw werkzaamheden op basis van onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid. U neemt geheimhouding in acht ten aanzien van informatie die u ontvangt in de uitoefening van uw functie, tenzij enig wettelijk voorschrift anders bepaalt. Daarbij wordt aangetekend dat een Kamerlid desgewenst een schriftelijk advies dat u aan dit Kamerlid hebt uitgebracht, openbaar kan maken. Ook het Presidium kan een advies dat aan hem is gericht, openbaar maken.

U zendt na afloop van een kalenderjaar, uiterlijk in februari van het volgende kalenderjaar, een geanonimiseerd jaarverslag aan het Presidium van de Tweede Kamer. Het Presidium maakt dit jaarverslag vervolgens openbaar. U kunt in uw jaarverslag tevens aanbevelingen doen voor verbetering of verheldering van de integriteitsregels.

Voor het einde van uw benoemingsperiode draagt u de documenten die op uw verzoek zijn verstrekt en andere documenten die u van belang acht, over aan de Tweede Kamer. Daarbij kunt u gemotiveerd aangeven dat documenten niet openbaar gemaakt mogen worden en voor de duur van tien jaar alleen ter inzage liggen voor een (opvolgend) adviseur.

Voorzieningen

De Tweede Kamer draagt gedurende uw benoemingsperiode zorg voor een digitale werkomgeving inclusief e-mailadres, een telefoonnummer en een toegangspas voor de gebouwen van de Tweede Kamer.

Rechtspositie

U oefent uw functie onbezoldigd uit. U kunt kosten die redelijkerwijs samenhangen met het uitvoeren van de hierboven genoemde taken, zoals reiskosten of administratieve kosten, bij de Tweede Kamer declareren. Daarnaast wordt u door de Tweede Kamer gevrijwaard van aansprakelijkheid in verband met de uitoefening van uw functie.

Wijziging

Indien besluitvorming in het Presidium of in de Kamer daartoe aanleiding geven, kunnen de hierboven beschreven taken en werkwijze, voorzieningen en rechtspositie worden gewijzigd mits dit verenigbaar is met een onafhankelijke taakuitoefening. Wijziging vindt niet plaats dan nadat u in de gelegenheid bent gesteld daarover advies uit te brengen.

Ik wens u veel succes in de uitoefening van uw nieuwe functie.

Hoogachtend,

Khadija Arib,
Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal

From [REDACTED] </O=STATEN-
[REDACTED]>

Subject **gesprek integriteitsadviseur**

To secretariaat.voorzitter <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date April 21, 2021 at 4:07:49 PM CEST

Ha,

Deze stukken kunnen van nut zijn bij het gesprek van de Voorzitter met de integriteitsadviseur (maandag).
Voor de weekendmap.

Groet

[REDACTED]

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

aan Mevrouw mr. W. Sorgdrager

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 9 april 2019

betreft: benoeming Vertrouwenspersoon Integriteit

Geachte mevrouw Sorgdrager,

In 2015 heeft u zich bereid verklaard de functie 'vertrouwenspersoon Integriteit' te vervullen voor de leden van de Tweede Kamer. Deze functie kwam voort uit één van de aanbevelingen van de Raad van Europa, neergelegd in het zgn. GRECO-rapport uit juli 2013. De Kamer heeft destijds, op advies van een speciaal hiervoor ingestelde werkgroep, deze aanbeveling overgenomen.

U bent in 2015 benoemd voor een periode van drie jaar, met een mogelijkheid tot herbenoeming.

In juni 2018, gelijktijdig met het verstrijken van uw benoemingstermijn, is een 'Tweede Nalevingsverslag Nederland' van GRECO ontvangen. Naar aanleiding hiervan heeft het Presidium besloten opnieuw advies te vragen aan de hierboven genoemde werkgroep. De werkgroep heeft een aantal aanbevelingen gedaan, waaronder het vaststellen van een leidraad met als doel de kenbaarheid van de integriteitsregels te vergroten en het veranderen en versterken van het model van de huidige vertrouwenspersoon in de richting van een onafhankelijk adviseur die Kamerleden ondersteunt bij de uitleg van deze leidraad. Een aantal van deze aanbevelingen is door het Presidium overgenomen op 27 maart 2019. Deze aanbevelingen worden voorgelegd ter besluitvorming aan de Tweede Kamer.

Nu uw zittingstermijn is afgelopen en het voornemen bestaat de positie van een vertrouwenspersoon Integriteit voor leden van de Tweede Kamer te veranderen wil het Presidium u hartelijk danken voor de afgelopen drie jaar waarin u de functie van vertrouwenspersoon hebt vervuld.

datum 9 april 2019

Met het oog op de voornoemde ontwikkelingen stelt het Presidium het op prijs bij een verdere uitwerking van de rol van nieuwe vertrouwenspersoon eventueel gebruik te mogen maken van uw expertise. Indien u daartoe bereid bent nodig ik u graag uit voor een gesprek.

Met hartelijke groet,

Namens het Presidium,

Khadija Arib

From [REDACTED] </O=STATENGENERAAL [REDACTED]>

[REDACTED]

Subject **herziene versie**

To [REDACTED]. [REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date April 9, 2019 at 11:55:55 AM CEST

Herziene versie concept brief

d. Gedragscode Integriteit Leden Tweede Kamer

De Tweede Kamer heeft op 22 september 2020 de gedragscode integriteit en de regeling toezicht- en handhaving integriteit vastgesteld. De gedragscode brengt bestaande integriteitsregels samen, zodat voor Kamerleden inzichtelijk en overzichtelijk wordt welk kader voor hun handelen van toepassing is.

Kern van de regeling toezicht- en handhaving is dat een onafhankelijk college onderzoek kan doen naar aanleiding van klachten die kunnen worden ingediend m.b.t. de integriteit van Kamerleden.

De gedragscode ziet op al het handelen in het ambt van Kamerlid, waaronder tevens wordt begrepen gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Kamer in ernstige mate schaden. De code heeft in beginsel betrekking op gedragingen van Kamerleden in de uitoefening van hun functie.

Onder omstandigheden kunnen ook andere gedragingen van Kamerleden, buiten de uitoefening van hun functie, onder de werking van de gedragscode vallen. Dit betekent dat klachten over ongewenste omgangsvormen ook aan het College ter beoordeling kunnen worden voorgelegd. Klachten die zien op strafbare feiten worden niet in behandeling genomen. Het College kan met de klager in overleg treden over het doorzenden van de klacht naar het openbaar ministerie. Zo mogelijk kan het College de klager helpen de stap te zetten zelf aangifte te doen van het strafbare feit.

Het College zal aan de hand van binnenkomende klachten ervaring moeten opdoen of de Gedragscode en de daarbij behorende Regeling toezicht integriteit voldoende ruimte biedt om te handelen. Mocht het college mogelijke verbeteringen voor de gedragscode constateren, dan kan het dit aangeven in het jaarverslag middels aanbevelingen. Het doel van het opnemen van de rapportages en mogelijke aanbevelingen is dat deze mede gaan dienen als leidraad voor het handelen van Kamerleden. Bovendien kan hiervan ook een zekere normerende werking uit gaan. De rapportages en aanbevelingen dragen bij aan een eenduidige en bestendige uitleg en aan de verdere ontwikkeling van de gedragscode. Bij een deel van de bestaande integriteitsregels, met name de regels waarop nu nog geen toezicht wordt gehouden, kan in de praktijk nog nadere duiding nodig zijn omdat zij bijvoorbeeld open normen bevatten. Deze ontwikkeling zal over meerdere jaren plaatsvinden zodat na verloop van tijd een steeds duidelijker en eenduidiger kader ontstaat.

Formuleren besluit:

Het College van onderzoek integriteit de tijd gunnen om ervaring op te doen met de Gedragscode en de daarbij behorende Regeling. Eventuele verbeteringen van de Gedragscode kan het College kenbaar maken aan het Presidium door middel van het jaarverslag.

cHet college beoordeelt vervolgens of een klacht in behandeling kan worden genomen. Het college behandelt geen klachten die betrekking hebben op mogelijke strafbare feiten, of wanneer het Reglement van Orde op andere wijze het toezicht regelt. –Het Kamerlid verleent het college de benodigde medewerking bij de behandeling van een klacht. Het college kan na het beoordelen van de informatie van het Kamerlid en andere relevante feiten en omstandigheden besluiten dat een klacht niet nader onderzocht wordt. Wanneer een nader onderzoek wel gerechtvaardigd wordt geacht, stelt het college op basis van het onderzoek een rapportage op met daarin zijn bevindingen. Deze rapportage wordt openbaar gemaakt, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om delen ervan vertrouwelijk te behandelen. Het Kamerlid wordt tijdens het onderzoek in de gelegenheid gesteld te worden gehoord en kan een zienswijze indienen, die in de rapportage wordt verwerkt. –Het college kan aanbevelingen doen aan het Kamerlid, bijvoorbeeld over de wijze waarop het beste invulling kan worden gegeven aan een registratieverplichting. Wordt op basis van een onderzoek door het college geconcludeerd dat de gedragscode is overtreden, dan kan tevens worden aanbevolen om een sanctie op te leggen, rekening houdend met de aard en ernst van de overtreding. De sanctie kan bestaan uit een aanwijzing, een berisping of een schorsing. De Kamer beslist over het opleggen van de aanbevolen sanctie. 4Kamerstuk 35 166, nr. 20.5Kamerstuk 34 430, nr. 9, Eindrapport Staatcommissie parlementair stelsel, Lage drempels, hoge dijken, 2018, par. 7.17. Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 351, nr. 2 2

Verder wordt in het voorstel aandacht besteed aan de verhouding met de onafhankelijk adviseur integriteit. De adviseur en het college van onderzoek vervullen immers verschillende functies: de adviseur is er om in vertrouwelijkheid met Kamerleden mee te denken en hen desgevraagd te adviseren, terwijl het college klachten behandelt en kan oordelen over de naleving van de gedragscode. *Nadere gedachtenvorming* Met dit voorstel is getracht invulling te geven aan de breed gedragen wens van de Kamer om het toezicht op het terrein van integriteit te versterken. Het presidium benadrukt dat het van belang is dat voorstellen op dit terrein op voldoende draagvlak binnen de Kamer kunnen rekenen. Daarom is het nu aan de Kamer om hierin verder richting te bepalen. Ten behoeve van de nadere gedachtenvorming in de Kamer geeft het presidium hieronder enkele modaliteiten bij het voorstel in overweging. *Aanvullende voorzieningen* Het presidium is zich ervan bewust dat een eventueel onderzoek door het college belangrijke gevolgen kan hebben voor het betreffende Kamerlid. De regeling biedt daarom een zorgvuldige procedure om klachten over naleving van de gedragscode op adequate en onafhankelijke wijze te onderzoeken wanneer daartoe aanleiding is. Het presidium acht het echter denkbaar dat aanvullende voorzieningen worden getroffen voor het geval het Kamerlid zich niet kan verenigen met de bevindingen van het college van onderzoek. Daarvoor ziet het presidium twee mogelijke alternatieven. *Alternatief 1:* het Kamerlid krijgt de mogelijkheid om een nadere zienswijze te geven, die afzonderlijk van de rapportage wordt gepubliceerd. Deze vormt een aanvulling op de reeds in het voorstel opgenomen mogelijkheid dat het Kamerlid wordt gehoord en een zienswijze kan geven, die wordt verwerkt in de rapportage (zie hoofdstuk 3 van het voorstel). Zo nodig kan deze nadere zienswijze (deels) vertrouwelijk aan Kamerleden ter inzage worden gegeven. Dit biedt Kamerleden de mogelijkheid om eventuele bedenkingen of aanvullingen, die niet in de rapportage zijn verwerkt, binnen een duidelijk kader kenbaar te maken. *Alternatief 2:* het Kamerlid krijgt de mogelijkheid om binnen twee weken beroep in te stellen naar aanleiding van een rapportage van het college. In dat geval kan de Kamer, op voordracht van het presidium, een tijdelijk college instellen dat op basis van de rapportage en andere relevante feiten en omstandigheden nagaat of het college van onderzoek in redelijkheid tot haar oordeel kon komen. Het Kamerlid wordt daarbij opnieuw gehoord en kan een nadere zienswijze indienen. *Handhaving* In de motie-Van der Molen c.s. is het presidium verzocht om ook voorstellen te doen voor versterking van de integriteitsregels. Bijgaand voorstel bevat in dat verband een aantal nieuwe sancties die de Kamer kan opleggen. Deze mogelijkheid bestaat wanneer het college een bepaalde sanctie heeft aanbevolen op basis van een onderzoek (hoofdstuk 4). Het presidium geeft de Kamer in dit kader tegelijkertijd mee dat overwogen kan worden om eerst enige tijd ervaring op te doen met de gedragscode en de nieuwe voorziening voor toezicht, zodat de werking hiervan in de praktijk kan uitkristalliseren. De bepalingen omtrent sanctionering zouden dan voorlopig achterwege kunnen blijven, of na

evaluatie van het stelsel op een nader te bepalen moment in werking kunnen treden. Het presidium verzoekt de commissie voor Binnenlandse Zaken het voorstel, in samenhang met het eerder ingediende voorstel voor een Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in behandeling te nemen. Daarbij wordt in overweging gegeven deze voorstellen te betrekken bij de aankomende behandeling van de Raming van de Tweede Kamer.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, K. Arib

Hierbij bieden wij u de Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan. Deze komt voort uit het voorstel voor een «Leidraad leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal», zoals opgenomen in het rapport van de werkgroep Integriteit Leden van de Tweede Kamer van november 2018. Het presidium heeft de aanbeveling om een leidraad vast te stellen overgenomen. Het rapport van de werkgroep is bij brief van 17 april 2019 aan de Kamer voorgelegd (Kamerstuk 35 166, nr. 5). De brief is bij het debat over de Raming voor 2020 behandeld (Kamerstuk 35 166, nr. 21). Het presidium benadrukt dat het op integere wijze uitoefenen van het ambt van Kamerlid in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van Kamerleden zelf is en blijft. Zij leggen daarover uiteindelijk verantwoording af aan de kiezer. Kamerleden zijn zich daarvan, ook in vergelijking met andere parlementen, terdege bewust. Tegelijkertijd is het van belang om te blijven werken aan de kenbaarheid van de integriteitsregels en een eenduidige en bruikbare uitleg van de integriteitsregels van de Kamer te bevorderen. De leidraad zoals door de werkgroep opgesteld is dan ook bedoeld om de kenbaarheid van de regels omtrent integriteit in de Kamer te vergroten. Daartoe worden de geldende integriteitsregels samengebracht in de vorm van een aantal gedragsregels, voorzien van een toelichting. De leidraad gaat tevens in op de omgang met lobbyisten, waarmee tegemoet wordt gekomen aan een van de aanbevelingen van GRECO (Groep van Staten tegen Corruptie, onderdeel van de Raad van Europa, Kamerstuk 34 775 VI, nr. 105). Omdat de leidraad in wezen kan worden gezien als een gedragscode, zoals deze ook in andere parlementen gangbaar zijn, ligt deze daarom ook als gedragscode aan u voor. Hiermee wordt tevens het belang dat de

kst-35351-1

ISSN 0921 - 7371 's-Gravenhage 2019 Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 351, nr. 1

Kamer hecht aan integer optreden, onderstreept. Bij deze gelegenheid worden verder enkele verduidelijkingen aangebracht met betrekking tot de reikwijdte van de gedragscode en in de toelichting. De gedragscode met toelichting is, zoals ook door de werkgroep aangegeven, bedoeld als een levend document. Naarmate de gedragsregels van de Kamer in de praktijk verdere uitwerking krijgen kan het document desgewenst worden aangevuld. Het presidium stelt de Kamer voor de gedragscode vast te stellen.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, K. Arib

Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 351, nr. 1 2

GEDRAGSCODE LEDEN VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Doel van de gedragscode Het doel van de gedragscode is om de kenbaarheid van de integriteitsregels en de bekendheid met de inhoud daarvan te vergroten en om de toepassing van de integriteitsregels verder te internaliseren. **Reikwijdte** Deze gedragscode ziet op al het handelen in het ambt van Kamerlid, waaronder tevens wordt begrepen gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Kamer in ernstige mate schaden. **Gedragsregels** Het Kamerlid is zich ervan bewust dat hij een publiek ambt uitoefent dat rechten en plichten met zich meebrengt. Dit leidt tot de volgende gedragsregels. 1.Het Kamerlid oefent zijn ambt uit in onafhankelijkheid en in het algemeen belang. 2.Het Kamerlid accepteert geen gift of gunst die bedoeld is om zijn handelen in het ambt te beïnvloeden. 3.Het Kamerlid voldoet aan de registratieverplichtingen die het ambt hem oplegt. 4.Het Kamerlid gebruikt in het ambt verkregen informatie niet voor persoonlijke belangen en waarborgt, indien van toepassing, het vertrouwelijke karakter ervan. 5.Het Kamerlid handelt conform de regels van de Kamer. **Toelichting Reikwijdte** De gedragscode heeft in beginsel betrekking op gedragingen van Kamerleden in de uitoefening van hun functie. Onder omstandigheden kunnen ook andere gedragingen van Kamerleden, buiten de uitoefening van hun functie, onder de werking van de gedragscode vallen, namelijk voor zover deze gedragingen in ernstige mate het gezag of de waardigheid van de Kamer aantasten. *Gedragsregels 1 en 2* De leden dienen bij de aanvaarding van hun ambt eden of verklaringen en beloften af te leggen. Uitvloeisel hiervan, en van het bepaalde in de Grondwet, is dat een Kamerlid te allen tijde onafhankelijk is en dient te handelen in het algemeen belang. Dit betekent dat indien een Kamerlid te maken krijgt met persoonlijke belangen naast het algemeen belang, altijd gekozen moet worden voor het algemeen belang. Het lid zal hier dan proportionele gevolgen aan moeten verbinden. In ieder geval is het een Kamerlid niet toegestaan giften of gunsten aan te nemen die zijn bedoeld om het handelen van het betreffende lid te beïnvloeden. Daarnaast onthoudt het Kamerlid zich van gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Kamer in ernstige mate schaden.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 351, nr. 1 3

In relatie tot lobbyisten¹ dienen leden zich altijd bewust te zijn van hun onafhankelijke positie en de taken die de Grondwet hen opdraagt. Lobbyisten zijn voor vele leden belangrijk voor een zekere mate van informatievoorziening, tegelijkertijd moet wel altijd een mate van afstand worden bewaard tot lobbyisten. Een lid moet zich dan ook bij een aanbod van een lobbyist (niet zijnde informatie) onthouden van het doen van beloftes over bepaald handelen. Onder aanbiedingen vallen tevens buitenlandse reizen die geheel of gedeeltelijk door lobbyisten worden bekostigd.

Gedragsregel 3 De leden dienen opgave te doen van hun nevenactiviteiten en -inkomsten, belangen die redelijkerwijs als relevant kunnen worden beschouwd, buitenlandse reizen waarvan de vervoers- en verblijfskosten geheel of gedeeltelijk door derden, waaronder lobbyisten, zijn betaald, en geschenken en voordelen die een bedrag van 50 euro te boven gaan. Deze informatie wordt op aangeven van het Kamerlid door de Griffie Plenair opgenomen in de daartoe bijgehouden registers, die voor een ieder ter inzage liggen. De Griffie Plenair attendeert de leden halfjaarlijks op de noodzaak van het actueel houden van hun informatie in de openbare registers en de mogelijkheid om omissies te corrigeren. Met deze belangen zijn niet alleen financiële belangen bedoeld. Hierbij wordt verwezen naar een aanbeveling van de OVSE die luidt: «*the rules should [...] include a clause requiring legislators to declare any other interest that might reasonably be thought to influence their actions, speeches or votes*». Bij die «andere belangen» kan bijvoorbeeld worden gedacht aan: (a)eerdere functies. Van weinig betekenis is of men daaruit inkomsten genoot, omdat het van belang kan zijn dat voor de buitenwereld bekend is welke beroepsmatige achtergrond een lid heeft, zodat kritisch gevolgd kan worden of het lid zich niet gedraagt als belangenbehartiger van een beroepsgroep, (b)aan een terugkeergarantie of andere bijzondere regelingen die werkzaamheden na de beëindiging van het Kamerlidmaatschap betreffen, of (c)aan een meerderheidsbelang in een vennootschap. Er wordt bewust geen uitputtende lijst gepresenteerd. Het is aan het lid zelf om te bepalen of een specifieke omstandigheid redelijkerwijs als relevant voor het functioneren kan worden beschouwd. In geval van twijfel kan een lid de onafhankelijk adviseur integriteit hierover consulteren. De volgende vuistregel kan in dit verband worden gegeven: als een willekeurige toeschouwer zonder veel omwegen zou kunnen denken dat een bepaalde private omstandigheid van een lid van invloed is op diens stellingname in een publiek vraagstuk, kan het raadzaam zijn omstandigheid in het register te doen opnemen. Dan kan immers nooit gesteld worden dat die omstandigheid verborgen is gehouden. Het gaat er niet om of die omstandigheid daadwerkelijk van invloed is geweest. Dat, noch het tegendeel, is immers te bewijzen. Het is verstandig de bandbreedte van wat een buitenstaander «redelijkerwijs» als van invloed op parlementaire gedragingen kan beschouwen, ruimer te nemen als het gaat om ¹Het begrip «lobbyist» moet ruim worden opgevat. Niet alleen personen die werkzaam zijn voor lobbykantoren, maar ook anderen die een Kamerlid benaderen om op te komen voor bepaalde belangen kunnen als lobbyist worden aangemerkt.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 351, nr. 1 4

beleidsterreinen waarop men woordvoerder is van de fractie of lid is van de betrokken Kamercommissie. Daarnaast doen de leden er goed aan zich rekenschap te geven van het feit dat ook specifieke omstandigheden die hun partner of andere directe familieleden betreffen door derden redelijkerwijs kunnen worden beschouwd als relevant in de beoordeling van hun opereren als lid. Daarbij wordt wel de kanttekening geplaatst dat het om verschillende redenen niet altijd mogelijk is om alle belangen in de privéomgeving van de leden in beeld te brengen. In de eerste plaats is de privéomgeving niet goed af te bakenen. In de tweede plaats hebben privébetrekkingen van de leden uiteraard recht op bescherming van hun privacy; niet alleen is een inbreuk daarop niet mogelijk zonder een solide wettelijke basis, een dergelijke inbreuk zou ook disproportioneel kunnen zijn in relatie met het doel, te weten het waken over de integriteit van de leden. De maatschappij is echter niet blind voor het sociale krachtenveld waarin de leden zich bevinden en van de invloed die dat kan hebben op hun handelen en functioneren. Vanuit die optiek zal het individuele lid een afweging moeten maken. Dit geldt volledigheidshalve niet alleen voor registratie van belangen, maar voor alle registratieverplichtingen. Ook hierbij is het wellicht verstandig het perspectief van een willekeurige toeschouwer te kiezen en zich af te vragen of het beroep op bescherming van een belang van de desbetreffende derde, afgewogen tegen het belang van een transparante melding, gehonoreerd zou moeten worden. Hiervoor is de volgende vuistregel geformuleerd: denk bij «familie- of relatiesfeer» primair aan degenen waarmee een duurzame huishouding wordt gevoerd, denk bij de «belangen» die dan eventueel vermeld zouden kunnen worden bijvoorbeeld aan een verantwoordelijke positie die die persoon inneemt op het beleidsterrein waarop men woordvoerder is en houdt de vermelding anoniem. Met «voordelen met een hogere waarde dan 50 euro» wordt bedoeld op bijvoorbeeld een aanbod van een concert of een diner. Ook deze voordelen dienen te worden geregistreerd. Volledigheidshalve wordt erop gewezen dat zeker bij het aannemen van giften of gunsten van lobbyisten, inclusief buitenlandse reizen, de registratie hiervan juist en spoedig moet worden gedaan, om elke schijn van belangenverstremming te voorkomen. *Gedragsregel 4* De geheimhouding ten aanzien van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering of plenaire vergadering met gesloten deuren, dient in acht te worden genomen door allen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken hieromtrent kennis dragen, totdat de geheimhoudingsplicht door de commissie of de Kamer wordt opgeheven. De geheimhoudingsplicht geldt echter niet ten aanzien van hetgeen een commissie in haar verslag over een besloten commissievergadering vermeldt. Schending van de geheimhouding van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering of in een plenaire vergadering met gesloten deuren, kan leiden tot een besluit van de Kamer, op voorstel van het presidium, tot uitsluiting voor ten hoogste een maand van alle vergaderingen van een of meer commissies of uitsluiting van de kennisneming van vertrouwelijke stukken voor ten hoogste de verdere duur van de zitting.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 351, nr. 1 5

De vertrouwelijkheid van stukken dient door een ieder in acht genomen te worden. De voorschriften omtrent vertrouwelijke stukken zijn in juni 2010 vastgelegd in de Regeling vertrouwelijke stukken. Schending van de vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk, kan leiden tot een besluit van de Kamer, op voorstel van het presidium, tot uitsluiting voor ten hoogste een maand van alle vergaderingen van een of meer commissies of tot uitsluiting van de kennisneming van vertrouwelijke stukken voor ten hoogste de verdere duur van de zitting. Het Reglement van Orde van de Tweede Kamer bevat verder nog een aantal handhavingsbepalingen voor het geval dat de vertrouwelijkheid niet in acht wordt genomen bij de beraadslaging over een onderwerp. *Gedragsregel 5* Het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden, de Grondwet en diverse wetten bevatten regels die direct of indirect zien op de integriteit van de leden. Ook het Reglement van Orde bevat integriteitsregels.² Naast de hierboven reeds genoemde voorschriften betreft het bijvoorbeeld de regels omtrent onheuse gedragingen. Ingeval een spreker zich onheus gedraagt, wordt hij/zij door de Voorzitter in eerste instantie teruggeroepen tot de behandeling van het onderwerp dan wel vermaand en in de gelegenheid gesteld de woorden die tot de waarschuwing aanleiding hebben gegeven, terug te nemen. Indien het lid van deze gelegenheid geen gebruik maakt, kan de Voorzitter hem/haar het woord ontnemen en vervolgens besluiten tot uitsluiting van de verdere bijwoning van de vergadering op de dag waarop de uitsluiting plaats heeft. Ieder ander lid – dat geen spreker is – kan direct worden uitgesloten van verdere bijwoning van de vergadering indien hij/zij zich onheus gedraagt. De voorzitter van een commissievergadering heeft dezelfde bevoegdheden als de Voorzitter, met dien verstande dat een uitsluiting ingevolge artikel 60 van het Reglement van Orde slechts geldt voor de openbare vergaderingen van die commissie gedurende de dag waarop de uitsluiting plaats heeft. ²Zie voor een overzicht onder meer het document «Regelingen integriteit» (2015).
Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 351, nr. 1 6

From [REDACTED] </O=STATEN-
[REDACTED]>

Subject **kort memo**

To [REDACTED] @tweedekamer.nl>

Date June 8, 2021 at 12:49:48 PM CEST

Ha [REDACTED],

Hierbij een A-4tje over de gedragscode en het College.
Tekst komt uit de stukken bij de gedragscode en het college.
Behalve de geel gearceerde zin.

Deze tekst maakt onderdeel van een groter verhaal, waarbij er 1 kopie is gedragscode.

Zou jij – gelet op de duiding die ik gaf in het telefoongesprek – nog andere dingen in deze notitie zetten/nog op andere dingen wijzen?

Dank alvast voor het meelesen.

Groet

[REDACTED]

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>

Subject **FW: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit**

To [REDACTED] . <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date May 25, 2020 at 1:31:13 PM CEST

Hierbij de wordversie van de integriteitsstukken

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: maandag 25 mei 2020 13:22

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: FW: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

Hallo [REDACTED],

Ik heb de antwoorden iz Integriteit doorgestuurd aan de Documentengriffie.

[REDACTED] vraagt of er ook een Word-versie van bestaat. (zie onder).

Indien jij die hebt, wil je die haar dan toesturen ?

Dank.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318 [REDACTED] | M +(31)6- [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: Documenten-Griffie <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: maandag 25 mei 2020 13:19

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

Hallo [REDACTED],

Heb je ook een Word versie voor ons van de antwoorden op vragen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Griffie Plenair - Bureau Wetgeving
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Afwezig op woensdag en vrijdag

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: maandag 25 mei 2020 13:14

Aan: Documenten-Griffie <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: FW: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

De beantwoording door het Presidium in het kader van een feitelijke vragenronde over de Gedragscode Integriteit is abusievelijk niet ook naar de Documentengriffie gestuurd en daarom ook nog niet in Parlis opgenomen. Daarom zend ik e.e.a. hierbij toe.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Griffie Commissies B&O

[REDACTED]

████████████████████
████████████████████
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318██████ | M +(31)6 ██████████
E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Verzonden: donderdag 14 mei 2020 11:39
Aan: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>; ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

Beste ████████ en ████████,

Hierbij de beantwoording van de feitelijke vragen inzake de gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal en de regeling toezicht en handhaving integriteit.

Met vriendelijke groet,

██████████
████████████████████
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318██████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [redacted] <F[redacted]@tweedekamer.nl>
Subject **Lijsten van feitelijke vragen iz TK 35351 nrs 1 en 2 Gedragscode**
To Documenten-Griffie <[redacted]@tweedekamer.nl>, Presidium <presidium@tweedekamer.nl>
Date March 5, 2020 at 6:28:31 PM CET

Hierbij ontvangt u de lijsten met feitelijke vragen die de commissie BiZa heeft gesteld over de brieven van het Presidium over een gedragscode voor leden van de Tweede Kamer (TK 35351 nrs. 1 en 2).

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-31 [redacted] | M +(31)6-5041 [redacted]
E [redacted]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From '██████████' <██████████@tweedekamer.nl>
Subject **Memo me too bevoegdheden v2**
To ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Date June 8, 2021 at 5:48:10 PM CEST

Ha ██████████

Hierbij de laatste versie van de notitie over de bevoegdheden van de Voorzitter bij me too-kwesties. Een belangrijke wijziging die nog is doorgevoerd op basis van de feedback van de BVA's is dat alleen personen of functionarissen aangifte kunnen doen (al dan niet namens de Kamer). De notitie is zodanig aangepast dat dit nu overal op deze manier is verwoord.

Graag verneem ik jouw opmerkingen.

Groet,

██████████

From ██████ </O=STATENGERAAL ██████>
Subject **FW: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit**
To ██████. <██████@tweedekamer.nl>, ██████ <██████@tweedekamer.nl>
Date May 15, 2020 at 1:14:23 PM CEST

Dag ██████,

Bijgaande stukken over integriteit zijn gisteren verstuurd en worden naar verwachting bij de ramingsbehandeling betrokken.

Groet

██████

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

datum 7 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

pagina 1/11

Leeswijzer

De onderhavige notitie gaat over de uitvoering van de motie-Leijten over de werkveiligheid in de Tweede Kamer en de gedane toezegging op dit punt tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022.

De notitie geeft een algemene inleiding op het vraagstuk van de motie en toezegging (paragraaf 1), een overzicht van de acties op dit punt tot nu toe (paragraaf 2), een overzicht van het ingewonnen juridisch advies (paragraaf 3) en een aanzet voor de verdere uitwerking van de motie (paragraaf 4) en de uitwerking van de toezegging (paragraaf 5). De notitie wordt afgesloten met een slotbeschouwing over het cultuuraspect van het thema sociale veiligheid (paragraaf 6).

1. Inleiding

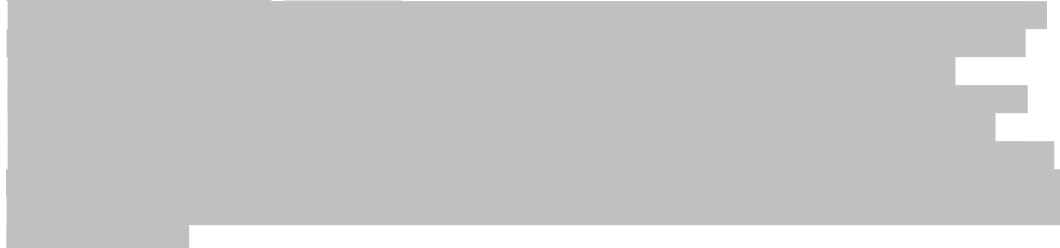
Tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022 heeft de Kamer een motie (motie-Leijten) aangenomen over werkveiligheid van fracties. Ook heeft de Voorzitter een toezegging gedaan te bezien of de huisregels in het gebouw aanpassing behoeven. Aangezien zowel de motie als de toezegging betrekking hebben op het veilig zijn (veiligheid gebouwen) en het veilig voelen (sociale veiligheid) van Kamerbewoners als gevolg van ongewenst gedrag en ongewenste omgangsvormen binnen fracties en door Kamerbewoners worden beiden in deze notitie besproken.

Motie-Leijten

De motie-Leijten (Kamerstuk 35752, nr. 9) *“verzoekt het Presidium, met een voorstel te komen dat fracties verplicht worden een beleid op te stellen hoe zij de werkveiligheid in de fractie waarborgen en bevorderen, en te verplichten dat dit beleid openbaar moet zijn”*.

Met het aannemen van de motie is de tekst een uitspraak geworden van de gehele Kamer en is het Presidium dus gebonden aan de uitvoering van het verzoek de fracties te verplichten het genoemde beleid op te stellen en fracties te verplichten dit beleid openbaar te maken.

4.1.1

datum 7 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

PM: GEVEN WE HET ONDERSTAANDE STUK EEN PLEK IN DEZE NOTITIE?

Timing: Op sommige plekken in deze notitie wordt voorgesteld de Gedragscode voor Kamerleden aan te passen. Bedacht moet worden dat met het College van onderzoek integriteit is besproken dat het College zelf, na het eerste jaar van uitvoering, komt met eventuele verbetervoorstellen ten aanzien van de Gedragscode. Ambtelijk wordt geadviseerd te overwegen de eventuele wijzigingen benoemd in deze notitie te combineren met wijzigingen die het College zelf nodig acht. De verwachting is dat het College met eventuele suggesties komt in februari 2022.

CONCEPT

datum 7 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

2. Reeds genomen acties/huidige situatie

4.1.1

Sociale veiligheid

Naar aanleiding van berichtgeving over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen is dit thema besproken in het Presidium van 16 juni 2021². Hierbij is rekening gehouden met het gegeven dat de fracties als stichting zelf de werkgever zijn, en dus verantwoordelijk zijn voor het bieden van een veilige werkomgeving, en de Tweede Kamerorganisatie hier niet eenzijdig kan. Het Presidium stemde op 16 juni 2021 in met het:

- versturen van een brief aan alle fracties over het beleid ongewenste omgangsvormen;
- maken van een inventarisatie van de wijze waarop andere parlementen vorm geven aan het sociale veiligheidsbeleid;
PM: IN DEFINITIEF STUK VERWIJZEN NAAR BIJGEVOEGD STUK/AGENDAPUNT PRESIDIUMVERGADERING 27 OKTOBER 2021
- in gesprek gaan met de leden van het College van onderzoek integriteit over de taakopdracht van het College en de reikwijdte van de Gedragscode met betrekking tot ongewenste omgangsvormen;
- voeren van een gesprek door de Voorzitter met diverse maatschappelijke organisaties over het thema 'een veilige werkomgeving'.

4.1.1

¹ Notitie veiligheid gebruikers Kamergebouw/aanscherping huisregels

² Notitie instrumenten ongewenste omgangsvormen en sociale veiligheid

datum 7 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1 [Redacted text block containing multiple paragraphs of obscured content]

³ De term werkveiligheid kent geen vastomlijnde definitie. In deze notitie wordt de term geïnterpreteerd aan de hand van de kaders van de ARBO-wetgeving.

datum 7 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1 [Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

datum 7 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1 [Redacted text block]

datum 7 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

[Redacted text block]

Beslispunt: Wenst het Presidium een voorstel tot een speciale regeling sociale veiligheid fracties Tweede Kamer van vergelijkbare strekking zoals hierboven geformuleerd te maken en dit aan de Kamer voor te leggen ter besluitvorming, conform het gestelde in de motie-Leijten?

datum 7 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

5. Mogelijke uitvoering toezegging werkveiligheid

In deze paragraaf wordt een mogelijke uitvoering van de toezegging beschreven. Toegezegd is dat bezien zal worden of de huisregels van de Tweede Kamer verbreed kunnen worden, in die zin dat gehandhaafd kan worden indien sprake is van herhaaldelijk ongewenst gedrag en/of het overtreden van huisregels door Kamerbewoners.

Bij de uitvoering van deze toezegging zijn als basis de Gedragsregels Defensie Sociale Veiligheid & Integriteit, de gedragscode Rijk en de Code of Conduct van het Engelse Lagerhuis gebruikt. De voornoemde regelingen geven een goed beeld van de mogelijke aanpassing van de huisregels van de Tweede Kamer.

Vanwege de verschillende reikwijdtes van de regelingen die reeds bestaan binnen de Kamer, dienen verschillende documenten te worden aangepast om de beoogde wijziging voor alle Kamerbewoners te realiseren:

- A. De Gedragscode met het oog op Kamerleden;
- B. Beleid ongewenste omgangsvormen met het oog op medewerkers van de Kamer en fracties;
- 4.1.1 [REDACTED]

A. Wijziging van de Gedragscode

De Gedragscode zoals deze door de Kamer is vastgesteld bestaat uit vijf artikelen (PM: zie bijlage). Er is op dit moment geen expliciete verwijzing naar waardigheid en fatsoen en/of ongewenste omgangsvormen. Om de regels over ongewenst gedrag door Kamerleden aan te scherpen is het een optie de Gedragscode uit te breiden. Een mogelijke tekst zou kunnen zijn:

- *Het Kamerlid behandelt iedereen die werkt in of voor de Tweede Kamer of de gebouwen van de Tweede Kamer bezoekt met waardigheid, fatsoen en respect.*
- *De Kamerleden spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*
- *Het Kamerlid maakt zich niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht.*

Bij de verdere uitwerking van deze regeling kan in de toelichting worden gespecificeerd wat onder het "behandelen van werknemers met waardigheid, fatsoen en respect" wordt verstaan.

Als deze gedragsregel(s) aan de Gedragscode worden toegevoegd, kan over het niet naleven van dit gedrag ook worden geklaagd bij het College dat klachten over de naleving van de Gedragscode behandelt.

B. Wijziging Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties

De Tweede Kamer kent een 'beleid ongewenste omgangsvormen'... (PM: zie bijlage) In het beleid ongewenste omgangsvormen ontbreekt op dit moment een duidelijke verwijzing naar seksuele intimidatie. Om de bespreekbaarheid van het onderwerp te vergroten kan ook gekozen worden in het beleid op te nemen dat iedereen die werkzaam is in de Tweede Kamer respectvol met elkaar omgaat.

Dit betekent dat aan het beleid de volgende regels toegevoegd kunnen worden:

- *We behandelen iedereen die werkt voor de Tweede kamer of de gebouwen van de Tweede Kamer bezoekt met waardigheid, fatsoen en respect.*
- *We spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*
- *We maken ons niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht.*

datum 7 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Beslisapunten:

- **Wenst het Presidium een voorstel tot wijziging voor de Gedragscode Integriteit Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op te stellen van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- **Wenst het Presidium [Redacted] te verzoeken een voorstel tot wijziging van het Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties te maken van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- 4.1.1 [Redacted]

6. Slotbeschouwing

datum 7 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

In het debat over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen wordt vaak de nadruk gelegd op het formuleren van regels en eventuele sancties. Juist het terrein van sociale veiligheid leent zich voor een bredere inzet van middelen (denk bijvoorbeeld aan trainingen, aandacht voor gewenst gedrag e.d.). Dit zijn middelen die niet strikt zijn gericht op het stellen van regels, maar ook gericht zijn op een meer (organisatiebrede) cultuurverandering.

Mogelijke activiteiten waaraan gedacht kan worden om de cultuur rondom sociale veiligheid te verbeteren zijn:

- het aanbieden van trainingen aan alle Kamerbewoners gericht op (on)gewenste omgangsvormen. Onderdeel van de training kan zijn: *Stilstaan bij wat ongewenste omgangsvormen inhouden en het herkennen van ongewenste omgangsvormen op de eigen werkplek, het creëren van bewustwording van het belang van een onderlinge aanspreekcultuur.* Een dergelijke training zou elk jaar herhaald kunnen worden en standaard aangeboden kunnen worden aan nieuwe (fractie)medewerkers en Kamerleden.
- het bevorderen van (groeps)gesprekken over thema ongewenste omgangsvormen, bijvoorbeeld aan de hand van dilemma's.
- Extra aandacht besteden aan de rol van leidinggevenden bij ongewenste omgangsvormen, bijvoorbeeld d.m.v. trainingen
- De verschillende regelingen rondom ongewenste omgangsvormen, vertrouwenspersonen, klachtencommissies nog meer onder de aandacht brengen d.m.v. voorlichting.
- Als MT en/of Presidium - als voorbeeldfunctie - nog explicieter stelling nemen tegen ongewenste omgangsvormen.

datum 7 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

- 4.1.1

[Redacted text block]

CONCEPT

From "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Subject **Nieuwe versie Presidiumnotitie**
To ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Date October 11, 2021 at 8:25:07 PM CEST

Ha ██████████

Hierbij een aangepaste versie van de Presidiumnotitie op basis van het advies van de Landsadvocaat van hedenmiddag.

██████████. Je merkt dat de keuze aan wie we de aanvullende regels opleggen er nog doorheen loopt. Ik denk zelf dat we ons misschien maar moeten richten tot de fracties/groepen. Uiteindelijk worden zij aangesproken in de motie. Ik heb een poging gedaan het zo helder mogelijk op te schrijven en daarbij de door de LA geleverde onderdelen gebruikt.

Zullen wij nu eerst weer even naar de structuur kijken en daarna ██████████ nog eens mee laten lezen. Kunnen we daarna naar ██████████ en ██████████.

Zeer benieuwd wat jij ervan denkt!

Met vriendelijke groet,

██████████
██████████
██████████

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +31 6 ██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

aan Voorzitter
van [REDACTED] HR, FEZ en staf MT
datum 6 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid
pagina 1/7

Leeswijzer

De onderhavige notitie gaat over de uitvoering van de motie-Leijten over de werkveiligheid in de Tweede Kamer en de gedane toezegging op dit punt in de afgelopen Raming.

De notitie geeft een algemene inleiding op het vraagstuk van de motie en toezegging (hoofdstuk 1), een overzicht van de acties op dit punt tot nu toe (hoofdstuk 2), een overzicht van het ingewonnen juridisch advies (hoofdstuk 3) en een aanzet voor de verdere uitwerking van de motie (hoofdstuk 4) en de uitwerking van de toezegging (hoofdstuk 5).

1. Inleiding

Tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022 is een motie (motie-Leijten, Kamerstuk 35752, nr. 9) aangenomen en een toezegging gedaan door de Voorzitter. De motie en toezegging hebben allebei betrekking op het veilig zijn 4.1.1 [REDACTED] en het veilig voelen (sociale veiligheid) van Kamerbewoners als gevolg van ongewenst gedrag en ongewenste omgangsvormen binnen fracties en door Kamerbewoners.

Motie-Leijten

De motie-Leijten verzoekt het Presidium met een voorstel te komen dat fracties verplicht een beleid op te stellen om de werkveiligheid in de fractie te waarborgen en te bevorderen, en te verplichten dat dit beleid openbaar te maken.

4.1.1 [REDACTED]

Algemene opmerkingen vooraf

- Cultuurverandering: In de hiervoor beschreven motie en toezegging wordt de nadruk gelegd op het formuleren van regels en eventuele sancties. Juist het terrein van sociale veiligheid leent zich voor een bredere inzet van middelen (denk bijvoorbeeld aan trainingen, aandacht voor gewenst gedrag e.d.). Dit zijn middelen die niet strikt zijn gericht op het stellen van regels, maar ook gericht zijn op een meer (organisatiebrede) cultuurverandering. Vooraf wordt ambtelijk opgemerkt dat het aanvullen en actualiseren van regels daarmee zou kunnen worden gecombineerd, zodat het deel kan uitmaken van een bredere aanpak.

datum 6 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

- 4.1.1

- Timing: Op sommige plekken in deze notitie wordt voorgesteld de Gedragscode voor Kamerleden aan te passen. Bedacht moet worden dat met het College van onderzoek integriteit is besproken dat het College zelf, na het eerste jaar van uitvoering, komt met eventuele verbetervoorstellen ten aanzien van de Gedragscode. Ambtelijk wordt geadviseerd te overwegen de eventuele wijzigingen benoemd in deze notitie te combineren met wijzigingen die het College zelf nodig acht. De verwachting is dat het College met eventuele suggesties komt in februari 2022.

CONCERN

datum 6 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

2. Reeds genomen acties/huidige situatie

4.1.1

Sociale veiligheid

Naar aanleiding van berichtgeving over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen is dit thema besproken in het Presidium van 16 juni 2021². Hierbij is rekening gehouden met het gegeven dat de fracties als stichting zelf de werkgever zijn, en dus verantwoordelijk zijn voor het bieden van een veilige werkomgeving, en de Tweede Kamerorganisatie hier niet eenzijdig kan. Het Presidium stemde op 16 juni 2021 in met het:

- versturen van een brief aan alle fracties over het beleid ongewenste omgangsvormen;
- maken van een inventarisatie van de wijze waarop andere parlementen vorm geven aan het sociale veiligheidsbeleid;
- in gesprek gaan met de leden van het College van onderzoek integriteit over de taakopdracht van het College en de reikwijdte van de Gedragscode met betrekking tot ongewenste omgangsvormen;
- voeren van een gesprek door de Voorzitter met diverse maatschappelijke organisaties over het thema 'een veilige werkomgeving'.

4.1.1

¹ Notitie veiligheid gebruikers Kamergebouw/aanscherping huisregels

² Notitie instrumenten ongewenste omgangsvormen en sociale veiligheid

datum 6 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1 [Redacted text block containing multiple paragraphs of obscured content]

³ De term werkveiligheid kent geen vastomlijnde definitie. In deze notitie wordt de term geïnterpreteerd aan de hand van de kaders van de ARBO-wetgeving.

datum 6 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4. Mogelijke uitvoering van de motie-Leijten

In dit hoofdstuk wordt een mogelijke uitvoering van de motie-Leijten beschreven aan de hand van het ingewonnen juridisch advies.

De belangrijkste vraag die bij de uitvoering van de motie naar voren komt is of het Presidium fracties kan verplichten beleid voor werkveiligheid op te stellen en openbaar te maken. Daarnaast bestaat de vraag of het Presidium vervolgens toezicht kan houden op de naleving van die verplichting.

Zoals ook in eerdere notities is genoemd en zoals nu blijkt uit het ingewonnen juridisch advies, zijn fracties krachtens ARBO-regelgeving als werkgever verplicht om beleid ten aanzien van werkveiligheid op te stellen. Voor de fracties creëert dit een aantal relevante verplichtingen:

- Het voeren van een arbeidsomstandighedenbeleid;
- Het opstellen van een Risico-inventarisatie en -evaluatie (hierna: RI&E) en een plan van aanpak;
- Het zorgen voor een in psychisch opzicht veilig werkklimaat;
- Het samenwerken met de medezeggenschap.

Het lijkt dubbelop als de Kamer verplicht zou stellen om die verplichting na te leven. Wel zou de Kamer kunnen bepalen dat fracties het beleid openbaar moeten maken en/of jaarlijks rapporteren over het door hen gevoerde beleid en de toepassing daarvan. Dat zou de Kamer een instrument geven om elkaar op het belang en de naleving van verplichtingen rond werkveiligheidsbeleid aan te spreken.

Uit het juridisch advies blijkt dat het Presidium deze verplichting niet eigenstandig kan opleggen; de Kamer moet daar zelf toe besluiten. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door de Gedragscode aan te vullen of in een separate regeling te voorzien.

De regeling over publicatie van het beleid van de fracties zou bijvoorbeeld aan de Gedragscode kunnen worden toegevoegd en als volgt geformuleerd kunnen worden:

- *Elk Kamerlid zorgt ervoor dat het beleid als bedoeld in hoofdstuk 2 van de Arbeidsomstandighedenwet van zijn fractie wordt gepubliceerd.*
- *Elk Kamerlid zorgt ervoor dat zijn fractie jaarlijks over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het beleid als bedoeld in hoofdstuk 2 van de Arbeidsomstandighedenwet, aan de Tweede Kamer rapporteert.*

Beslispunt: Wenst het Presidium een voorstel tot wijziging van de Gedragscode te maken van vergelijkbare strekking zoals het conceptartikel hierboven geformuleerd?

datum 6 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

5. Mogelijke uitvoering toezegging werkveiligheid

In dit hoofdstuk wordt een mogelijke uitvoering van de toezegging beschreven. Toegezegd is dat bezien zal worden of de huisregels van de Tweede Kamer verbreed kunnen worden, in die zin dat gehandhaafd kan worden indien sprake is van herhaaldelijk ongewenst gedrag en/of het overtreden van huisregels door Kamerbewoners.

Bij de uitvoering van deze toezegging zijn als basis de Gedragsregels Defensie Sociale Veiligheid & Integriteit, de gedragscode Rijk en de Code of Conduct van het Engelse Lagerhuis gebruikt. De voornoemde regelingen geven een goed beeld van de mogelijke aanpassing van de huisregels van de Tweede Kamer.

Vanwege de verschillende reikwijdtes van de regelingen die reeds bestaan binnen de Kamer, dienen verschillende documenten te worden aangepast om de beoogde wijziging voor alle Kamerbewoners te realiseren:

- De Gedragscode met het oog op Kamerleden;
- Beleid ongewenste omgangsvormen met het oog op medewerkers van de Kamer en fracties;
- De huisregels met het oog op alle Kamerbewoners en bezoekers.

Wijziging van de Gedragscode

Uit het juridisch advies komt de volgende conceptformulering naar voren die mogelijk kan worden toegevoegd aan de Gedragscode:

- *Het Kamerlid maakt zich niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht.*
- *Het Kamerlid behandelt iedereen die werkt in of voor de Tweede Kamer of de gebouwen van de Tweede Kamer bezoekt met waardigheid, fatsoen en respect.*
- *De Kamerleden spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*

In de toelichting kan vervolgens worden gespecificeerd dat onder het “behandelen van werknemers met waardigheid, fatsoen en respect” in elk geval het voldoen aan wettelijke verplichtingen (uit de Arbowetgeving) wordt verstaan.

Daarnaast zouden bepalingen kunnen worden toegevoegd die expliciteren dat Kamerleden zich niet schuldig maken aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht, en dat Kamerleden elkaar aanspreken op ongewenst gedrag. Als deze gedragsregels aan de Gedragscode worden toegevoegd, kan over het niet naleven van dit gedrag ook worden geklaagd bij het College dat klachten over de naleving van de Gedragscode behandelt.

Wijziging Beleid ongewenste omgangsvormen

Uit het juridisch advies komt de volgende conceptformulering naar voren die kan worden toegevoegd aan het beleid ongewenste omgangsvormen:

- *We maken ons niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht.*
- *We behandelen iedereen die werkt voor de Tweede kamer of de gebouwen van de Tweede Kamer bezoekt met waardigheid, fatsoen en respect.*
- *We spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*

datum 6 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

Wijziging van de huisregels

Tijdens de behandeling van de Raming is gesproken over een escalatieladder die uiteindelijk zou moeten kunnen uitmonden in de consequentie dat fracties op een externe locatie hun kantoren moeten vestigen.

In de huidige huisregels van de Kamer is al opgenomen dat in de Kamer niet mag worden gerookt. Ook is daarin al geregeld dat er geen schade mag worden toegebracht aan de gebouwen en de inrichting. Dit zijn ook regels die de Kamer vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het gebouw aan bezoekers en Kamerbewoners mag stellen.

Eerder is geadviseerd in welke gevallen het verbinden van een dergelijke consequentie (fractiekantoren extern huisvesten) aan ongewenst gedrag mogelijk zou kunnen zijn. Aangegeven is dat uitsluitend in zeer uitzonderlijke gevallen aan de orde zou kunnen zijn. Te denken valt aan een situatie waarin de betrokkene (en dat hoeft dan dus nog niet voor zijn gehele fractie te gelden) een gevaar voor zichzelf of anderen vormt. Dan nog zal het betrokken Kamerlid, omdat hij is verkozen, wel zijn werk als Kamerlid moeten kunnen uitoefenen en bijvoorbeeld deel moeten kunnen nemen aan de vergaderingen en de stemmingen. Mochten zich daadwerkelijk ernstige situaties voordoen, ligt het dan ook meer in de rede dat daartegen wordt opgetreden door – in geval van strafbare feiten – aangifte te doen of schade op de betrokkene te verhalen. Gegeven de ernst en uitzonderlijkheid van de situatie die zich voor moet doen om tot de voorgestelde zware maatregelen te komen, ligt het niet in de rede hiervoor in de huisregels een regeling op te nemen. Huisregels zijn bedoeld voor aanwijzingen over kort gezegd het gebruik van het gebouw en het gedrag in een gebouw, niet voor het regelen van verstrekkende consequenties die in ernstige situaties zouden moeten worden getrokken.

Het in het vooruitzicht stellen van zware consequenties in geval van ernstig wangedrag zal bovendien, als daar toch toe zou worden besloten, door de Kamer zelf moeten gebeuren, en kan niet door het Presidium of de Voorzitter in huisregels worden bepaald. Daarbij zal ook de Kamer goed in het oog moeten houden dat Kamerleden verkozen zijn en niet in de uitoefening van hun functie mogen worden belemmerd. Eventueel zou kunnen worden overwogen dit ook aan de gedragscode voor Kamerleden toe te voegen, zodat ook een onafhankelijke commissie over het niet naleven van eventuele regels kan oordelen.

Geadviseerd wordt in plaats van een escalatieladder waarin wordt geprobeerd een uitzonderlijke situatie die zich nog niet heeft voorgedaan, te regelen, als alternatief te overwegen of kan worden gekomen tot een jaarlijkse rapportage aan de Kamer over de keren dat de Voorzitter fracties bijvoorbeeld op de naleving van de huisregels heeft moeten aanspreken.

Beslispunten:

- **Wenst het Presidium een voorstel tot wijziging te maken voor de Gedragscode van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- **Wenst het Presidium [REDACTED] te verzoeken een voorstel tot wijziging van het Beleid ongewenste omgangsvormen te maken van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- **Wenst het Presidium een voorstel uit te werken dat de Kamervoorzitter verzoekt een jaarlijkse openbare rapportage op te stellen met daarin gegevens over hoe vaak de Voorzitter/het Presidium fracties aanspreekt op de huisregels?**

From ' [redacted] <[redacted]@tweedekamer.nl>
Subject **Nieuwe versie Presidiumnotitie motie-Lejiten/toezegging**
To ' [redacted] <[redacted]@tweedekamer.nl>
Date October 6, 2021 at 3:20:27 PM CEST

Hallo allemaal,

Bijgaand ontvangen jullie de notitie voor het Presidium op basis van het ontvangen LA-advies. Zie het document als een eerste aanzet dat ons iets geeft om verder mee te boetseren. Ik heb het stuk zo goed mogelijk proberen vorm te geven op basis van de gesprekken die wij hebben gevoerd en het ontvangen advies. Er is uiteraard ruimte voor verbetering, vandaar dat ik jullie kritische blik vraag en graag jullie feedback ontvang.

Ik heb zelf ook nog een aantal vragen die ik graag aan jullie voorleg:

- Is het nodig de hele verhandeling over de verschillende relaties die bestaan in de Kamerorganisatie op te nemen in het advies? Ik heb er nu voor gekozen dit niet expliciet te doen en dit op te nemen in de uitwerking van de toezegging.
- Zien jullie nog onderdelen die jullie naar een eventuele bijlage zouden verschuiven?
- Nemen we de voorgestelde concept toelichting bij de verschillende concept bepalingen mee in de notitie? Ik heb daar nu niet voor gekozen om het stuk niet al te lang te maken.
- Ik heb een aantal voetnoten verwijderd omdat ik die niet meer relevant vond of omdat ze vragen oproepen. Ben benieuwd of jullie deze in de praktijk missen (ik niet).
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- Is er nog een soort afsluitend hoofdstukje nodig waarin we de beslispunten nog eens opsommen? Daar zouden we ook kunnen terugkomen op het punt van de cultuurverandering. Dat noemen we nu wel, maar daar komen we eigenlijk niet op terug met concrete voorstellen.

Ik zie met interesse uit naar jullie opmerkingen!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +31 6 [redacted] | E [redacted]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] </O=STATEN-GENERAAL [REDACTED]>
Subject **integriteitscode/regeling**
To [REDACTED] [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date April 20, 2020 at 6:01:37 PM CEST

Dag [REDACTED],

De beantwoording van de feitelijke vragen over de code integriteit en de regeling rond toezicht en handhaving staat donderdag op de agenda van het Presidium.

Er is niets aan gewijzigd.

Ik heb een korte oplegnotitie ervoor gedaan en verwezen naar de achterliggende stukken.

Denk jij dat het zo kan, of moet ik in de oplegnotitie nog aandacht vragen voor een specifiek punt.

De regeling en code blijft (vooralsnog) toch in tact?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Stafbureau Voorzitter en Presidium

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Sociale veiligheid bij de Tweede Kamer

Inzet van een onderzoek naar de werkbeleving

Aanleiding

Bevlogen en betrokken medewerkers zijn onmisbaar voor de Tweede Kamer. Zij zijn immers de basis voor excellente dienstverlening. De Tweede Kamer wil een wendbare en lerende organisatie zijn en een aantrekkelijk werkgever. Het werkklimaat en de sociale veiligheid zijn daarom in de Ramingsbrief 2019 als een belangrijk speerpunt voor 2018 en 2019 benoemd.

Om adequaat te kunnen interveniëren op het sociale werkklimaat binnen de Kamerorganisatie, is een onafhankelijk, wetenschappelijk valide en anoniem onderzoek essentieel om een goed beeld te verkrijgen van de huidige situatie (nulmeting). Dit onderzoek wordt in samenwerking met Effectory voorbereid en uitgevoerd onder alle medewerkers van de Tweede Kamer (ambtelijk en politiek). De inzichten in (causale) verbanden uit dit onderzoek, maken het mogelijk gericht te interveniëren. De bijgevoegde notitie geeft zicht op de planning van de activiteiten, communicatie, wijze van betrokkenheid van management en OR en de beoogde borging van het onderzoek.

Maatschappelijke discussie

De aandacht voor sociale veiligheid op de werkvloer is enorm toegenomen als gevolg van de #MeToo beweging. Vanuit diverse hoeken (Kamerleden, Voorzitter en MT) is gevraagd om extra aandacht en waar mogelijk en nodig acties en interventies die de sociale veiligheid binnen de Tweede Kamerorganisatie als geheel (ambtelijke en politieke organisatie) bevorderen. Sociale veiligheid wordt gezien als een belangrijk thema, waarbij de overheid het goede voorbeeld dient te geven.

Wettelijk kader

Het onderzoek zal naast ongewenste seksuele omgangsvormen ook vragen bevatten over andere vormen van uitsluiting die het sociaal klimaat negatief kunnen beïnvloeden (zoals pesten, discriminatie, etc). De Arbowet schrijft namelijk voor dat iedere werkgever beleid moet vaststellen en voeren ter voorkoming van psychosociale arbeidsbelasting (PSA). Hieronder vallen agressie en geweld, arbeidsdiscriminatie, pesten, seksuele intimidatie en werkdruk.

De werkgever dient de risico's op het vlak van PSA, gezondheid en veiligheid (dus ook fysieke veiligheidsaspecten) in kaart te brengen middels een Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E). De onderzoeksresultaten m.b.t. PSA aspecten zullen ook gebruikt worden om de huidige RI&E (uit 2013) te actualiseren.

Het onderzoek

De scope van het onderzoek betreft alle medewerkers van Tweede Kamerorganisatie (ambtelijk en politiek).

Met Effectory wordt een basisvragenlijst voorbereid van ongeveer 40 vragen die betrekking hebben op alle aspecten binnen het psychosociaal klimaat, waaronder seksuele intimidatie, werkdruk, agressie, geweld, discriminatie en pesten. Invulling van deze vragenlijst duurt 5-10 minuten.

Optioneel kan dit onderzoek per onderdeel/fractie worden uitgebreid met ongeveer 40 vragen (totaal 80), die gaan over overige thema's over werkbeleving, waaronder aspecten zoals ontwikkelmogelijkheden, welzijn, mate van invloed, samenwerking, resultaatgerichtheid en leiderschap worden gemeten. Beïnvloeding van deze baan- en organisatieaspecten leiden tot een beter werkklimaat en hoger werkplezier. Hierin zullen ongewenste omgangsvormen minder goed gedijen, ontstaat een betere binding met de organisatie, lager verzuim, hogere productiviteit en meer bevlogenheid. Het geeft inzicht in problemen en successen van de Kamerorganisatie én manieren om hieraan (verbeter)acties te koppelen. Een totaalonderzoek biedt de extra mogelijkheid

tot een benchmark met vergelijkbare organisaties. Invulling van deze uitgebreidere vragenlijst duurt ongeveer 15 tot 20 minuten.

Anonimiteit en privacy gegevens (zie ook de bijlage privacyverklaring)

Het onderzoek van Effectory wordt binnen de publieke sector gebruikt voor het uitvoeren van medewerkersonderzoeken. Hiervoor verantwoordelijk zijn de werkgever zelf en Stichting ICTU, die in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het programmamanagement van het onderzoek uitvoert. Stichting ICTU heeft de verwerking van de persoonsgegevens uitbesteed aan een verwerker, Effectory B.V. te Amsterdam. Effectory is ISO/IEC 27001 gecertificeerd, waarmee zij aantonen persoonsgegevens, onderzoeksresultaten en overige informatie van klanten en respondenten op adequate wijze te beveiligen, zowel in technische zin als organisatorisch. De fracties leveren deze gegevens zelf rechtstreeks aan bij Effectory.

Anonimiteit

Personalia en demografische gegevens worden door de Tweede Kamer via een beveiligd Extranet bij Effectory aangeleverd. Alle gegevens worden versleuteld alvorens te worden opgeslagen of verzonden. Ook gebruikt Effectory andere beveiligingstechnieken om de gegevens te beschermen. Daarnaast worden de gegevens door Effectory gepseudonimiseerd alvorens de gegevens aan Stichting ICTU worden verstrekt. Stichting ICTU gebruikt de gegevens in geanonimiseerde vorm (onomkeerbare pseudonimisering) voor nader statistisch onderzoek. De gepseudonimiseerde gegevens kunnen door Stichting ICTU ook ter beschikking worden gesteld voor wetenschappelijk onderzoek.

De persoonsgegevens zijn uitsluitend toegankelijk voor medewerkers van Effectory in het kader van de uitvoering van het onderzoek. De antwoorden van de deelnemers op de vragenlijsten worden **nooit** aan de Tweede Kamer verstrekt. De Tweede Kamer ontvangt alleen gemiddelde scores per vraag die betrekking hebben op het onderdeel/de fractie middels een geaggregeerde rapportage. Alleen als een respons is behaald van **minimaal 5 respondenten én 40%**, wordt er een groepsrapportage beschikbaar gesteld. De individuele antwoorden op de vragenlijsten zijn daarom nooit herleidbaar tot op persoonsniveau.

AVG

Het generieke doel van het onderzoek is het genereren van rapportages om inzicht te krijgen in de werkbeleving in de organisatie teneinde hier als organisatie op te kunnen acteren. Werkgevers hebben er in het algemeen belang bij om te weten wat er onder hun medewerkers leeft. Dit vloeit voort uit de wens om de kwaliteit van het management te verbeteren ('goed werkgeverschap') en in het verlengde daarvan de prestaties van de organisaties te optimaliseren. Daarom heeft de werkgever een gerechtvaardigd belang bij het stellen van de vragen en het verzamelen van antwoorden (zie artikel 6 lid 1 sub f Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Communicatie

De aandacht voor sociale veiligheid van medewerkers vraagt om gedegen en zorgvuldige in- en externe communicatie. De **interne communicatie** geeft aandacht aan het doel en opzet van het onderzoek, de anonimiteitswaarborging en hoe de Kamerorganisatie met de resultaten zal omgaan. De **externe communicatie** geeft aandacht aan een balans tussen vertrouwelijke en openbare informatie met betrekking tot het onderzoek. Aangezien het onderwerp 'sociale veiligheid op de werkvloer' (#metoo beweging) op een brede maatschappelijke interesse kan rekenen, is een heldere en duidelijke strategie voor de externe communicatie noodzakelijk. Vooraf wordt bepaald en vastgesteld hoe wordt omgegaan met de uitkomsten en wie daar beschikking over hebben of krijgen. Het gaat dan zowel om procesinformatie (wanneer wordt het uitgevoerd, wie zijn deelnemers) als om de inhoudelijke resultaten.

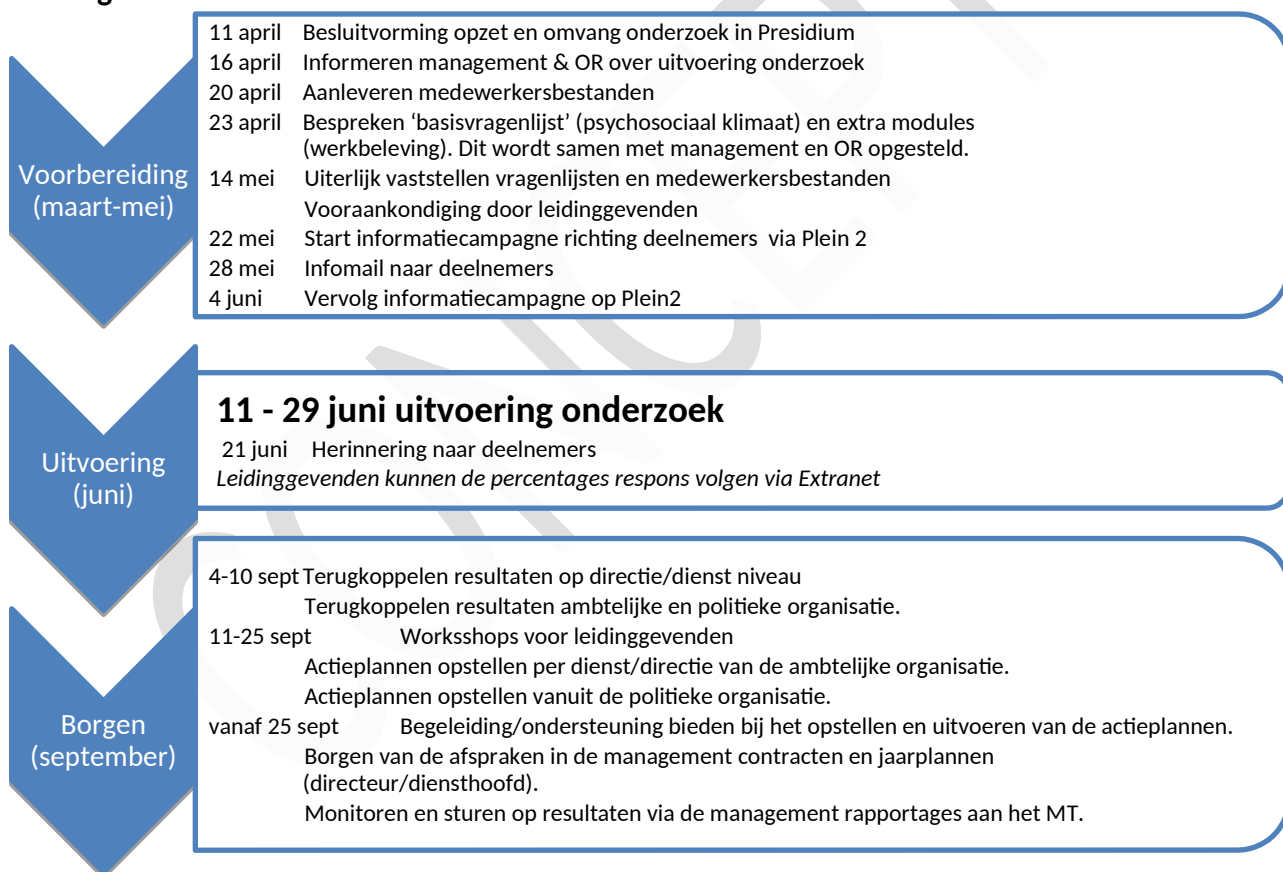
In samenwerking met de Stafdienst Communicatie wordt een communicatieplan opgesteld, met aandacht voor zowel de interne als externe component.

Rol MT, Voorzitter en Presidium

In de aanpak is het belangrijk dat het MT, de Voorzitter en Presidium duidelijk uitdragen *dat* er een onderzoek komt, *waarom* dat er komt en *hoe* dat opgepakt wordt. Gezien de nog op te bouwen ervaring met het instrument “ sociale veiligheid/ werkbelevingsonderzoek” is een investering in betrokkenheid en begeleiding van alle betrokkenen uit de politieke en ambtelijke organisatie van belang. Goede informatievoorziening, de mogelijkheid om mee te denken, vragen te stellen en input te leveren dragen bij aan de kwaliteit van het proces.

De **opvolging** van het onderzoek in acties en aandacht is een belangrijke succesfactor voor de inzet van een dergelijk instrument. Manager en medewerker gaan actief met de resultaten aan de slag. Er zal geïnvesteerd worden in het leren interpreteren van de resultaten en omzetten naar (verbeter)acties middels het aanbieden van workshops. De Ondernemingsraad zal worden geïnformeerd en worden betrokken het onderzoek.

Planning

N.B.: De vertrouwenspersonen

Naast het houden van een werkbelevingsonderzoek is er extra aandacht voor de positie van vertrouwenspersonen binnen de Tweede Kamerorganisatie. Op die manier moet de drempel voor het melden van eventueel ongewenst gedrag zo laag mogelijk zijn. Daarom wordt er geïnvesteerd in de versterking van kennis en toegankelijkheid van vertrouwenspersonen. Ook krijgen medewerkers (opfris)trainingen op het gebied van omgangsvormen en integriteit. Bovendien komt er een communicatiecampagne over thema's rondom sociale veiligheid. De focus daarin ligt op het (beter) informeren van Kamerbewoners over de verschillende procedures en protocollen die betrekking

hebben op sociale veiligheid. Het gaat dan onder meer om communicatie over het beleid met betrekking tot ongewenste intimiteiten, de Gedragscode Integriteit, de meldings- en klachtenprocedure en de aangestelde vertrouwenspersonen.

CONCEPT

From "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Subject **Notitie Sociale veiligheid**
To "██████████." <██████████@tweedekamer.nl>, "██████████." <██████████@tweedekamer.nl>
Date March 26, 2018 at 5:49:25 PM CEST

Beste ██████████ en ██████████,

Nav de bespreking van de concept notitie 'onderzoek sociale veiligheid' met jullie en mw Arib, heeft ██████████ bijgaande notitie aangescherpt. De voorlegger moet nog aangepast worden
Willen jullie aub kritisch meelesen en aanscherpen voordat ik het wederom bij mw Arib in de mailbox stop?

Alvast hartelijke dank,

██████████

██████████

Stafdienst Personeel en Organisatie
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070-318 ██████████ | M 06 ██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████.

Verzonden: woensdag 21 maart 2018 17:28

Aan: ██████████.

Onderwerp: feedback notitie

Inleiding:

Voorop stellen: waarom belangrijk dat er een onderzoek plaats vindt? Beginnen met redenen van een goed werkklimaat en daarna pas noemen dat er ook een maatschappelijke discussie plaats vindt.

In de gehele notitie + voorlegger: de scope van het onderzoek betreft alle medewerkers binnen de gebouwen van de TK (ambtelijk en politiek). ██████████

Het Presidium gaat besluiten tot een kamerbreed onderzoek.

Steviger aanzetten hoe de anonimiteit en vertrouwelijkheid gewaarborgd zal gaan worden (noot ██████████ ook dit naar voren halen naar de eerste pagina(s)) Dus steviger aanzetten & naar voren halen in de notitie.

Bemnoemen dat er een ondergrens is aan de respondenten / doelgroepen en wat voor effect dat kan hebben in de rapportages (dus: kleine fracties van <10 personen, als de eenheden te klein zijn, worden fracties/afdelingen gebundeld in de rapportage). Ik denk dat dit iets is waar we in de bijlage een voorbeeld van moeten laten zien ter illustratie.

Geef qua onderzoek helder aan: we gaan onderzoek doen naar seksuele omgangsvormen. Aangezien we toch al onderzoek doen, benutten we het momentum nu en zullen tevens vragen stellen over andere vormen van uitsluiting (zoals pesten, discriminatie, etc).

De verwijzing naar de Preventiemedewerker er uit halen.

De stukjes over de vertrouwenspersonen bundelen en op 1 plek zetten.

Als jij aub de wijzigingen wil doorvoeren dan sturen we het daarna door naar het ██████████) en de ██████████ van de Voorzitter ██████████

Dat was het!

██████████

██████████

Stafdienst Personeel en Organisatie
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070-318 ██████████ | M 06 ██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Oplegnotitie Presidium

De status van Presidiumstukken is altijd vertrouwelijk tot na Presidiumbesluitvormig

Opsteller onderliggend stuk: [REDACTED]

Onderwerp:
Benoeming Vertrouwenspersoon Integriteit
Aard van de bespreking:
☒ Besluitvormend ☐ Informerend ☐ Meningvormend
Beknopte samenvatting:
Voorstel om mw. Sorgdrager te benoemen tot vertrouwenspersoon Integriteit
Beslispunten voorzien van advies opsteller (indien van toepassing ook consequenties bij instemming en/of afwijzing opnemen):
<i>Beslispunt(en):</i> Benoeming mw. Sorgdrager.
Nadere overweging door Managementteam en/of Voorzitter
Concepttekst besluitenlijst Presidium en status besluit (mogelijk ook: aanvullende communicatie):
<p><i>1. <u>Tekst van het conceptbesluit:</u></i></p> <p>Het Presidium heeft conform de aanbevelingen in de commissie Van Oosten een vertrouwenspersoon Integriteit benoemd in de persoon van mw. W. Sorgdrager.</p> <p><i>2. <u>Status van het besluit:</u></i></p> <p>☐ Vertrouwelijk besluit (geen publicatie op besluitenlijst)</p> <p>☒ Publicatie tekst conceptbesluit op besluitenlijst</p> <p>☐ Kamerstuk</p> <p>☒ Separaat persbericht</p> <p>☐ Anders:</p>
Voorstel m.b.t. publicatie achterliggend stuk

2931_1

Vertrouwelijk, dus geen publicatie achterliggend stuk

Openbaar na vergadering (linkje naar achterliggend stuk)

Openbaar met een embargo tot.... (linkje na embargo toevoegen aan besluitenlijst).

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

aan het Presidium

Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Bedrijfsvoering, Financiën en
Personeel & Organisatie

T 070 318
M 06
E @tweedekamer.nl

datum 17 juni 2015

betreft benoeming vertrouwenspersoon integriteit

ons kenmerk 2015-060

pagina 1/1

Geachte dames en heren,

In een eerdere Presidiumvergadering hebt u besloten dat de Voorzitter mevrouw Winnie Sorgdrager, lid van de Raad van State en voormalig minister van Justitie, zou benaderen met de vraag of zij beschikbaar zou zijn om als vertrouwenspersoon integriteit te worden benoemd, zoals bedoeld in het rapport van de commissie Van Oosten.

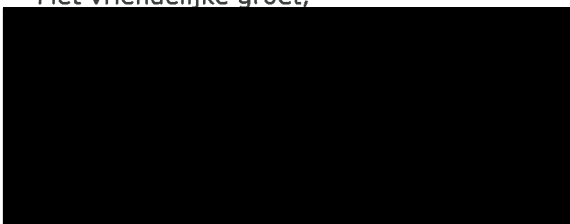
Mevrouw Sorgdrager heeft aangegeven deze functie op zich te willen nemen.

Anders dan u eerder is aangegeven, wordt in overleg met mevrouw Sorgdrager de zittingsduur niet gekoppeld aan een parlementaire periode, maar om de benoeming te doen voor een termijn van 3 jaar met een mogelijke herbenoeming voor een volgende periode van 3 jaar. Dit om te voorkomen dat bij het aantreden van een nieuwe Kamer, ook een nieuwe -en dan nog onervaren- functionaris aantreedt.

Mevrouw Sorgdrager is voornemens jaarlijks een geanonimiseerd verslag van haar werkzaamheden aan het Presidium voor te leggen.

Ik stel u voor mevrouw Sorgdrager te benoemen als Vertrouwenspersoon Integriteit van de Tweede Kamer en hiervan mededeling te doen aan de leden.

Met vriendelijke groet,

2931_1

From "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
 Subject **jaarverslag 2020 vertrouwenspersonen en opzet bespreking**
 To "Arib, K." <K.Arib@tweedekamer.nl>
 Date March 28, 2021 at 8:23:16 PM CEST

Beste Khadija,

In aansluiting op de gesprekslijn die wij gisteren en vanmorgen telefonisch bespraken over het gesprek morgenochtend met de vpâs ongewenste omgangsvormen, onderstaand de gespreksvoorbereiding en de nodige interessante feiten en cijfers van ██████████. Met veel dank aan haar en HR. Het Sociaal Jaarverslag 2020 tref je bijgaand aan, dat is op weg naar het Presidium. Ik heb vanmorgen met jou afgesproken dat we de signalen uit de media op een natuurlijk manier verwerken in het gesprek over het jaarverslag. Zo is de voorbereiding ook opgebouwd. Terugkoppeling volgt morgen.

Groet,
 ██████████

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Datum: 28 maart 2021 om 18:46:56 CEST
Aan: "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: jaarverslag 2020 vertrouwenspersonen en opzet bespreking

İ»¿
 Beste ██████████,

Hierbij stuur ik je het jaarverslag 2020 van de vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen (VPOOâs). Bijgaand een opzet voor de bespreking langs 3 themaâs + vragen:

1. de inhoudelijk signalen die zij opvangen en doorleiden;
2. het aantal meldingen door de jaren heen,
3. de aanbevelingen over de afgelopen jaren en deskundigheidsbevordering

1. Inhoudelijk:

- a. In de afgelopen 4 jaar zie je dat âpestenâ, âintimidatieâ en â de rol van de leidinggevendeâ genoemd worden als de meest voorkomende meldingen. Seksuele ongewenste omgangsvormen werden niet gemeld in 2017-2018-2019. In 2020 zie je in de cijfers dat pesten nog bovenaan staat maar intimidatie en de rol van de leidinggevende niet meer genoemd worden. De aard van de meldingen is diverser geworden. Wat is daar volgens jullie de achtergrond van?
- b. Komen na 2018 (#metoo jaar) meer mensen naar jullie toe met dilemmaâs over ongewenst seksueel gedrag? Worden jullie ook benaderd door mensen die na een gesprek *geen* melding willen doen? Hoe weet je of mensen zich ook echt geholpen voelen?
- c. Corona: welke rol hebben de corona-maatregelen volgens jullie gehad op het meldgedrag?
- d. Ook in 2020 veel geÃnvesteerd in voorlichting; Rondgang langs werkoverleggen, ook langs fracties? Op introductiedagen nieuwe medewerkers. Hebben medewerkers een goed beeld van jullie werk? Wat nog meer te doen aan voorlichting?
- e. Rol als luisterend oor geboden en 5 meldingen gekregen betreffende eenzaamheid/niet verbonden voelen e.d: was je aanpak hetzelfde als met ongewenste omgangsvormen? Of hebben jullie meer ondersteuning nodig om deze rol in te kunnen vullen? Zijn jullie signalen over eenzaamheid e.d. door de organisatie voldoende opgepakt naar je mening?

2. Trend cijfers:

Verhouding meldingen fracties/ambtelijke organisatie:
 in 2017 totaal 16 meldingen: 5 (30%) uit de fracties/ 11 ambtelijke organisatie
 in 2018 totaal 10 meldingen: 1 (=10%) uit de fracties, 9 uit de ambtelijke organisatie
 in 2019 totaal 21 meldingen: 4 (= 20%) van de fracties, 17 van de ambtelijke organisatie
 in 2020 totaal 13 meldingen: 2 (=15 %) van de fracties, 11 van de ambtelijke organisatie

- a. Hebben jullie beeld waarom de meldingen in aantal fluctueren?
- b. Kun je het hoge aantal meldingen uit 2019 verklaren?
- c. En waarom blijven de fracties qua meldingen achter bij de ambtelijke organisatie?
- d. Worden de fractiemedewerkers in de voorlichting (voldoende) bereikt?

3. de aanbevelingen over de afgelopen jaren en deskundigheidsbevordering

- a. Vanaf 2018 heeft de organisatie structureel gewerkt aan een veilig sociaal klimaat: is in jullie ogen het sociaal klimaat verbeterd in de afgelopen jaren?

Wat hebben we gedaan als organisatie:

- Steun vanuit de top van de organisatie: Voorzitter, Presidium en management team hebben elk jaar aandacht besteed aan het belang van een veilig sociaal klimaat (Ramingsstukken, enquÃtes in 2018, 2020, 2021), besluitvorming op (meerjarig) integriteitsbeleid, veel voorlichting /aandacht gegeven aan dit onderwerp.

- Stevig geïnvesteed in professionalisering van vertrouwenspersonen, aantrekken van externe VP, klachtencommissie wordt opnieuw geformeerd.
- Trainingen integriteit in 2019 gehouden aan leidinggevenden; in 2021 intensivering trainingen voor medewerkers en leidinggevenden.
- alle aanbevelingen uit de jaarverslagen vertrouwenspersonen 2017, 2018, 2019 ,2020 zijn opgevolgd zoals bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van een werkkamer, op structurele basis overleg met onder andere HR, bedrijfsarts, BMW en ondernemingsraad, certificering, rondje langs werkoverleggen, intensivering communicatie.
- Nieuwe medewerkers: tijdens de eed/belofte en introductiemiddag wordt veel aandacht besteed aan integriteitsbeleid en vertrouwenspersonen.

En tot slot: het bedanken van de VP's voor hun goede werk in onze organisatie: ik zal zorgen dat ze een kleine attentie ontvangen namens de organisatie.

Met vriendelijke groeten,

██████████

████████████████████

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Kamer ██████████, Lange Houtstraat 1, Den Haag

T +(31)70-318 ██████████ | M 06-██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>
Subject **FW: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit**
To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>, Documenten-Griffie <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date May 28, 2020 at 3:52:20 PM CEST

Dag [REDACTED],

Bij de stukken die ik onlangs stuurde inzake de beantwoording van de feitelijke vragen over de regeling toezicht integriteit ontbraken de antwoorden op de vragen die gesteld zijn over de gedragscode. Deze zijn nu bij de mail gevoegd (antwoorden gedragscode vragenlijst Tk 35351, nr.1).

Kunnen deze nog aan de stukken worden toegevoegd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 14 mei 2020 11:39
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

Beste [REDACTED] en [REDACTED],

Hierbij de beantwoording van de feitelijke vragen inzake de gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal en de regeling toezicht en handhaving integriteit.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Nr. Brief van het Presidium

Aan de Leden

Hierbij bieden wij u aan het jaarverslag van de adviseur integriteit van de Tweede Kamer over het kalenderjaar 2020.

De onafhankelijk adviseur integriteit is door de Voorzitter van de Tweede Kamer benoemd voor de periode van 1 januari 2020 tot 1 januari 2026. Als adviseur van de Tweede Kamer verstrekt de adviseur op verzoek vertrouwelijk advies over de uitleg en toepassing van de geldende regels op het gebied van integriteit. Het betreft adviezen over kwesties die het Kamerlid zelf betreffen. De werkzaamheden van de adviseur integriteit worden verricht op basis van onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid. Na afloop van een kalenderjaar zendt de adviseur een geanonimiseerd jaarverslag aan het Presidium.

Het Presidium heeft in de vergadering van 21 april 2021 de aanbevelingen over de toegankelijkheid van de informatievoorziening van de integriteitsregels en de permanente voorlichtingscampagne overgenomen.

Het Presidium geeft de vaste commissie van Binnenlandse Zaken in overweging het jaarverslag te betrekken bij de aankomende behandeling van de Raming van de Tweede Kamer.

Vera Bergkamp,
Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

From [REDACTED] </O=STATEN-
[REDACTED]>

Subject **Jaarverslag adviseur Integriteit**

To [REDACTED]. [REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date April 21, 2021 at 7:58:35 PM CEST

Ha [REDACTED],

Hierbij het jaarverslag van de adviseur integriteit (incl. begeleidende brief Presidium).

Groet

[REDACTED]

From [REDACTED] </O=STATENGENERAAL [REDACTED]>

[REDACTED]

Subject **Jaarverslag**

To [REDACTED] tweedekamer.nl>

Date February 16, 2022 at 3:20:06 PM CET

From [REDACTED]. </O=STATENGENERAAL [REDACTED]>
Subject **PB voorstel toezicht en handhaving integriteit**
To [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date June 15, 2020 at 1:43:00 PM CEST

This message has been archived. View the original item

[https://EV-SERVER-01.TWEEDEKAMER.STATENGENERAAL.LOCAL/enterprisevault/Search/htmlview.aspx?](https://EV-SERVER-01.TWEEDEKAMER.STATENGENERAAL.LOCAL/enterprisevault/Search/htmlview.aspx?VaultId=1CC72A8F8B2CE364F9801B8E26F099AA81110000ev-site-01&SavesetId=202206155307658~202006151143000000~Z~A0A3AC373E595BD0E5D3985B772AD171)

[VaultId=1CC72A8F8B2CE364F9801B8E26F099AA81110000ev-site-](https://EV-SERVER-01.TWEEDEKAMER.STATENGENERAAL.LOCAL/enterprisevault/Search/htmlview.aspx?VaultId=1CC72A8F8B2CE364F9801B8E26F099AA81110000ev-site-01&SavesetId=202206155307658~202006151143000000~Z~A0A3AC373E595BD0E5D3985B772AD171)

[01&SavesetId=202206155307658~202006151143000000~Z~A0A3AC373E595BD0E5D3985B772AD171](https://EV-SERVER-01.TWEEDEKAMER.STATENGENERAAL.LOCAL/enterprisevault/Search/htmlview.aspx?VaultId=1CC72A8F8B2CE364F9801B8E26F099AA81110000ev-site-01&SavesetId=202206155307658~202006151143000000~Z~A0A3AC373E595BD0E5D3985B772AD171) View the original item

Ha [REDACTED] en [REDACTED],

Geen idee of er volgende week een meerderheid voor is, maar is dat zo is, is het goed om zelf over het voorstel te berichten denk ik. Zouden jullie mee willen lezen? Het is een concept persbericht dat ook als basis dient voor onze eigen berichtgeving op website en sociale media. Ik heb even niet scherp hoe het zit met de gedragscode. Wordt die tegelijkertijd in stemming gebracht?

Met groet, [REDACTED]

Attachments:

PB voorstel toezicht en handhaving integriteit.docx (27 KB)

[https://EV-SERVER-01.TWEEDEKAMER.STATENGENERAAL.LOCAL/enterprisevault/Search/htmlview.aspx?](https://EV-SERVER-01.TWEEDEKAMER.STATENGENERAAL.LOCAL/enterprisevault/Search/htmlview.aspx?VaultId=1CC72A8F8B2CE364F9801B8E26F099AA81110000ev-site-01&SavesetId=202206155307658~202006151143000000~Z~A0A3AC373E595BD0E5D3985B772AD171)

[VaultId=1CC72A8F8B2CE364F9801B8E26F099AA81110000ev-site-](https://EV-SERVER-01.TWEEDEKAMER.STATENGENERAAL.LOCAL/enterprisevault/Search/htmlview.aspx?VaultId=1CC72A8F8B2CE364F9801B8E26F099AA81110000ev-site-01&SavesetId=202206155307658~202006151143000000~Z~A0A3AC373E595BD0E5D3985B772AD171)

[01&SavesetId=202206155307658~202006151143000000~Z~A0A3AC373E595BD0E5D3985B772AD171](https://EV-SERVER-01.TWEEDEKAMER.STATENGENERAAL.LOCAL/enterprisevault/Search/htmlview.aspx?VaultId=1CC72A8F8B2CE364F9801B8E26F099AA81110000ev-site-01&SavesetId=202206155307658~202006151143000000~Z~A0A3AC373E595BD0E5D3985B772AD171)&AttachmentId=1PB
voorstel toezicht en handhaving integriteit.docx

From Presidium </O=STATENGERAAL/OU=EXCHANGE ADMINISTRATIVE GROUP (FYDIBOHF23SPDLT)/CN=RECIPIENTS/CN=92A31309A6224BBDB9734574BA16DB40-PRESIDIUM>

Subject **Presidiumdossier 10 november 2021**

To Bergkamp, V. <v.bergkamp@tweedekamer.nl>, Kuik, A. <a.kuik@tweedekamer.nl>, Meenen, P. van <p.vmeenen@tweedekamer.nl>, Nispen, M. van <m.vnispen@tweedekamer.nl>, Nijboer, H. <h.nijboer@tweedekamer.nl>, Wassenberg, F. <f.wassenberg@tweedekamer.nl>, Lee, T. van der <t.vdlee@tweedekamer.nl>, Tellegen, O. <o.tellegen@tweedekamer.nl>, Bosma, M. (Martin) <M.Bosma@tweedekamer.nl>

Date November 4, 2021 at 6:42:43 PM CET

Geachte Presidiumleden,

Hierbij ontvangt u het dossier voor de Presidiumvergadering van woensdag 10 november 2021.

De onderwerpen op de agenda van het Presidiumdossier zijn aanklikbaar, waardoor u naar de bijbehorende bijlage springt.

Namens de Voorzitter deel ik u mee dat het streven is om in de Presidiumvergadering van 24 november a.s. het thema 'veiligheid' centraal te stellen.

De vergadering zal daarom met half uur worden verlengd.

Met vriendelijke groet,

██████████

██

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 ████████ | E ████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Beste [REDACTED],

Hierbij stuur ik je eerst de antwoorden op je vragen. Wat goed is om te weten, is dat de Kamer bezig is met het eigen integriteitsbeleid, mede naar aanleiding van een rapport van GRECO. (Groep van Staten tegen Corruptie, onderdeel van de Raad van Europa). Daar ga ik onder jouw vragen dieper op in. Mocht je naar aanleiding daarvan nog vragen hebben, bel me gerust.

Met hartelijke groet,

[REDACTED]

Vragen

- 1) Uit eigen onderzoek blijkt dat het aantal opgegeven giften van kamerleden sterk uiteenloopt. Sommige politici ontvingen in de afgelopen jaren meer dan 100 giften, terwijl bij andere Kamerleden het register leeg blijft. Hoe verklaart u deze grote verschillen? Krijgen de vele politici allemaal echt niks, of kan het ook zo zijn dat zij anders omspringen met de regels van het register?

Het Reglement van Orde van de Tweede Kamer bepaalt dat Kamerleden geschenken en voordelen met een hogere waarde dan 50 euro vermelden (artikel 150a, derde lid). Kamerleden worden regulier herinnerd aan het invullen van de registers. De Voorzitter gaat ervanuit dat dat gebeurt. Dat zou betekenen dat sommige leden inderdaad meer geschenken ontvangen dan andere leden.

- 2) Voert het presidium controle uit om te bepalen of de geschenkenlijsten die Kamerleden aanleveren compleet zijn?

Het is een verantwoordelijkheid van leden zelf om de integriteitsregels na te leven en daarvoor verantwoording af te leggen.

- 3) Als wordt vastgesteld dat politici ontvangen geschenken uit het register laten, wat zijn de maatregelen/sancties die u op basis hiervan kunt nemen?

De Voorzitter heeft niet de bevoegdheid om maatregelen of sancties te nemen.

- 4) Afgelopen zomer bracht HP/De Tijd naar buiten dat Thierry Baudet vluchten met de privéjet niet had opgegeven bij het (reizen of geschenken) register. Na de zomer oordeelde u dat hij deze gift wel had moeten melden. Zijn er hierna nog vervolgstappen ondernomen, zoals een onderzoek of herstelmaatregel?

Nee.

Context

In november 2018 heeft de werkgroep 'Integriteit Leden van de Tweede Kamer', onder voorzitterschap van het toenmalige Kamerlid Van Oosten, haar rapport aangeboden aan het Presidium. Aanleiding voor het instellen van deze werkgroep waren met name de aanbevelingen van GRECO ('Groep van Staten tegen Corruptie', onderdeel van de Raad van Europa) over het ontbreken van toezicht op en handhaving van de integriteitsregels van de Kamer en het ontbreken van beleid ten aanzien van contacten met lobbyisten. In haar rapport doet de werkgroep een viertal aanbevelingen. Het Presidium heeft deze aanbevelingen in een brief aan de Kamer voorgelegd

(Kamerstuk 35 166, nr. 5). Deze brief is behandeld bij het wetgevingsoverleg over de Raming voor 2020.

De aanbevelingen hebben onder meer betrekking op de versterking van de ondersteuning van Kamerleden bij de uitleg van de integriteitsregels van de Kamer door te gaan werken met een onafhankelijk adviseur. Ter uitvoering daarvan heeft het Presidium mevrouw mr. J.E. (Jacqueline) Biesheuvel-Vermeijden verzocht de functie van onafhankelijk adviseur integriteit te gaan vervullen. Mevrouw Biesheuvel-Vermeijden was Griffier van de Tweede Kamer tussen 2004 en 2015. Het Presidium is verheugd dat zij op dat verzoek is ingegaan. Mevrouw Biesheuvel-Vermeijden wordt benoemd per 1 januari 2020 voor een periode van zes jaar en werkt onbezoldigd. Conform de aanbevelingen van de werkgroep kunnen Kamerleden de onafhankelijk adviseur benaderen voor vertrouwelijk advies over de uitleg en toepassing van de regels op het gebied van integriteit. Het betreffende Kamerlid kan het advies desgewenst openbaar maken. De adviseur stelt jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag op, dat aan het Presidium wordt gezonden en vervolgens openbaar wordt gemaakt. In het jaarverslag kan de adviseur tevens aanbevelingen doen voor verbetering of verheldering van de integriteitsregels.

Daarnaast heeft het Presidium besloten om, ter uitvoering van aanbeveling 1 van de werkgroep, een gedragscode voor leden van de Tweede Kamer voor te leggen aan de Kamer ter vaststelling. Deze gedragscode brengt de geldende integriteitsregels samen in de vorm van een aantal gedragsregels, voorzien van een toelichting. Het betreft het voorstel voor een leidraad uit het rapport van de werkgroep, voorzien van enkele verduidelijkingen.

Tot slot wordt er gewerkt aan de uitvoering van aanbeveling 4 van de werkgroep en de motie-Van der Molen c.s. inzake toezicht en handhaving van integriteitsregels. Ik verwacht dat er volgende week een voorstel aan de Kamer wordt voorgelegd.

Kortom: voor de Kamer is duidelijk dat we als instituut stappen moeten zetten op het terrein van integriteit(sbeleid). In de samenleving wordt kritischer gekeken naar het optreden van Kamerleden. Zij komen daardoor vaker, al dan niet terecht, in opspraak. Daarbij komt dat Kamerleden een publiek ambt vervullen, waaraan rechten en plichten verbonden zijn. Integriteitsschendingen kunnen het gezag en de waardigheid van het parlement schaden. Tegelijkertijd kunnen een onafhankelijk adviseur integriteit, een gedragscode en een systeem van toezicht en handhaving Kamerleden ook een adequate en zorgvuldige behandeling bieden in het geval zij te maken krijgen met integriteitskwesties.

From ██████████ " ██████████ @tweedekamer.nl>
Subject **FW: Beantwoording vragen Follow the Money**
To ██████████ tweedekamer.nl>
Date January 23, 2020 at 12:42:55 PM CET

Ha ██████████, we hebben vragen gekregen van Follow the money over integriteit. Zie in de bijlage een concept beantwoording (teksten komen je waarschijnlijk bekend voor ;-)). Zou jij willen meelezen?

Dank en groet!

Van: ██████████
Verzonden: donderdag 23 januari 2020 12:42
Aan: Arib K. <K.Arib@tweedekamer.nl>
CC: secretariaat.voorzitter <██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Beantwoording vragen Follow the Money

Ha ██████████,

Hierbij een concept reactie op de vragen van Follow the Money. Ik leg ze ter toetsing ook voor aan ██████████. Zal ik in ieder geval laten weten dat we erop terugkomen?

Groet, ██████████

From "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Subject **RE: 2020324 antwoorden vragen 7-8-35 concept**
To "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Date March 26, 2020 at 11:36:57 AM CET

Ha ██████████, over feitelijke vragen integriteit: verwacht niet dat dat vandaag nog gaat lukken helaas ivm andere drukte...
Groet, ██████████

Van: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Verzonden: woensdag 25 maart 2020 16:39
Aan: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: RE: 2020324 antwoorden vragen 7-8-35 concept

Dag ██████████,

Lijkt me prima.
Het antwoord is heel algemeen.

Detail:
Het woordje 'welk' ontbreekt volgens mij in de zin over de wijze.

En afhankelijk van de manier waarop verder wordt gegaan met de behandeling van de integriteitsregels kan er een keuze gemaakt worden voor de tekst in dit verslag.

Stuur je de beantwoording van de feitelijke vragenronde vandaag of morgen naar de Voorzitter?

Met vriendelijke groet,

██████████
██
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Verzonden: woensdag 25 maart 2020 15:43
Aan: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: 2020324 antwoorden vragen 7-8-35 concept

Ha ██████████,
Zie bijgaand. Kijk jij even of dit zo kan? Vooral bij vraag 35 (vertrouwelijke stukken) is even de vraag wat daarover al kan worden gedeeld, ook met het Presidium zelf.

Groet, ██████████

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>

Subject **Re: 2020324 antwoorden vragen 7-8-35 concept**

To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date March 30, 2020 at 9:37:25 AM CEST

Ha [REDACTED],

Dank voor deze suggestie. Zal ik doen.

Groet,

[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 30 mrt. 2020 om 09:31 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

↳

Ha [REDACTED],

Lijkt me verstandig om bij beantwoording vraag 7 en 8 over integriteit [REDACTED] nu ook even te laten meelezen, zodat beantwoording feitelijke vragen en Raming niet uit elkaar loopt.

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 25 maart 2020 15:43

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: 2020324 antwoorden vragen 7-8-35 concept

Ha [REDACTED],

Zie bijgaand. Kijk jij even of dit zo kan? Vooral bij vraag 35 (vertrouwelijke stukken) is even de vraag wat daarover al kan worden gedeeld, ook met het Presidium zelf.

Groet, [REDACTED]

From █████ </O=STATENGERAAL █████>
Subject **beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit**
To █████@tweedekamer.nl; █████@tweedekamer.nl
Date **May 14, 2020 at 11:45:50 AM CEST**

Dag █████ en █████,

Ter informatie: de antwoorden op de feitelijke vragenronde over de integriteitsregels zijn doorgeleid naar de commissie Binnenlandse Zaken.

Met vriendelijke groet,

█████
█████
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318█████ | E █████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: █████
Verzonden: donderdag 14 mei 2020 11:39
Aan: █████ <█████@tweedekamer.nl>; █████ <█████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

Beste █████ en █████,

Hierbij de beantwoording van de feitelijke vragen inzake de gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal en de regeling toezicht en handhaving integriteit.

Met vriendelijke groet,

█████
█████
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318█████ | E █████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED]/O=STATEN-GENERAAL [REDACTED]

Subject **FW: concept brief**

To [REDACTED] tweedekamer.nl>

Date April 9, 2019 at 6:31:55 PM CEST

Van: [REDACTED]

Verzonden: [REDACTED]

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: concept brief

Concept brief aangepast (laatste deel).

Groet,

[REDACTED]

From Presidium </O=STATENGERAAL [REDACTED]>

Subject **Presidiumdossier 28 oktober 2020**

To Arib, K. <K.Arib@tweedekamer.nl>, Tellegen, O. <o.tellegen@tweedekamer.nl>, Lee, T. van der <t.vdlee@tweedekamer.nl>, Toorenborg, M.M. van <m.vtoorenborg@tweedekamer.nl>, Nijboer, H. <h.nijboer@tweedekamer.nl>, Raak, A.A.G.M. van <r.vraak@tweedekamer.nl>, Bergkamp, V. <v.bergkamp@tweedekamer.nl>, Voordewind, J.S. <j.voordewind@tweedekamer.nl>, Bosma, M. <M.Bosma@tweedekamer.nl>

Date October 20, 2020 at 12:09:49 PM CEST

Geachte Presidiumleden,

Hierbij ontvangt u het dossier voor de Presidiumvergadering van woensdag 28 oktober a.s.

Het concept-verslag van het gesprek met staatssecretaris Knops d.d. 1 oktober jl. ligt bij BZK/RVB. Zodra deze reactie binnen is ontvangt u het concept-verslag.

De stukken behorend bij agendapunt 3.1 (tijdelijke huisvesting en renovatie) vormen een apart dossier.

De beide dossiers worden ook per post naar u toegestuurd.

Wilt u alle stukken vertrouwelijk behandelen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-31 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED]. </O=STATENGERAAL [REDACTED]>

Subject **RE: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit**

To Documenten-Griffie <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date May 28, 2020 at 3:55:20 PM CEST

Ha,

Ik heb [REDACTED] net gebeld dat ik deze mail stuurde.
Ga nu op zoek naar een word versie

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: Documenten-Griffie <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: donderdag 28 mei 2020 15:55

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; Documenten-Griffie <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

Hallo [REDACTED],

Heb je hier ook word-versies van?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

inhoudelijk medewerker
Griffie Plenair - Bureau Wetgeving
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Afwezig op woensdag en vrijdag

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: donderdag 28 mei 2020 15:52

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; Documenten-Griffie <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: FW: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

Dag [REDACTED],

Bij de stukken die ik onlangs stuurde inzake de beantwoording van de feitelijke vragen over de regeling toezicht integriteit ontbraken de antwoorden op de vragen die gesteld zijn over de gedragscode. Deze zijn nu bij de mail gevoegd (antwoorden gedragscode vragenlijst Tk 35351, nr.1).

Kunnen deze nog aan de stukken worden toegevoegd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 14 mei 2020 11:39

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: beantwoording feitelijke vragenronde gedragscode integriteit

Beste [REDACTED] en [REDACTED],

Hierbij de beantwoording van de feitelijke vragen inzake de gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal en de regeling toezicht en handhaving integriteit.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

From [REDACTED]. </O=STATENGERAAL/OU=[REDACTED]>
Subject **RE: commissie 'Integriteit leden Tweede Kamer'**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date November 6, 2018 at 4:11:17 PM CET

Dag [REDACTED]

Ik heb de conclusie van de werkgroep aan de Voorzitter doorgegeven.
Als zij aangeeft het toch prettig te vinden om een korte brief te ontvangen dan geef ik dat z.s.m. door.

Als dat zo is kan het misschien deze week nog mee met de verzending van de Presidiumstukken voor 14-11.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +(31)6 [REDACTED] 6 | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 6 november 2018 10:59

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED] Tweede Kamer; [REDACTED]

Onderwerp: RE: commissie 'Integriteit leden Tweede Kamer'

Beste [REDACTED],

De werkgroep heeft de onderstaande vraag van het Presidium besproken. De werkgroep heeft uitgesproken zich in de uitoefening van haar opdracht strikt te willen beperken tot de door het Presidium in de opdracht genoemde punten. Naar het oordeel van de werkgroep valt de door het Presidium gestelde vraag buiten de reikwijdte van deze punten. Om deze reden voelt de werkgroep zich niet vrij te adviseren over het mogelijke antwoord op de door het Presidium gestelde vraag.

Als het voor jou handiger is om dit antwoord meer formeel (in briefvorm) te ontvangen, laat me dat dan even weten, dan zet ik het bovenstaande om in een briefje van de voorzitter van de werkgroep aan het Presidium.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 29 oktober 2018 16:20

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: commissie 'Integriteit leden Tweede Kamer'

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +(31)6 [REDACTED] 6 | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 29 oktober 2018 16:20

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: commissie 'Integriteit leden Tweede Kamer'

Zou kunnen! Heb je een vaste lijn? Zo ja welk nummer?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED].
Verzonden: maandag 29 oktober 2018 16:19
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: commissie 'Integriteit leden Tweede Kamer'

Dag [REDACTED]

Ik kan jou ook niet bereiken.
Misschien ligt het aan de landelijke storing bij Vodafone.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag
T + (31)6 [REDACTED] 6 | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 29 oktober 2018 16:09
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: commissie 'Integriteit leden Tweede Kamer'

Ha [REDACTED] kan je me hierover even bellen? Ik kan je zelf telefonisch niet bereiken.

Dank alvast.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-318 [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 29 oktober 2018 9:43
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: commissie 'Integriteit leden Tweede Kamer'

Dag [REDACTED],

Op de Presidiumvergadering voor het herfstreces stelde Madeleine van Torenburg bij de rondvraag de volgende vraag:

Naar aanleiding van de mail over de registers: er is afgesproken de commissiereizen niet op te geven (want dat zijn gewoon bekende kameractiviteiten). Nu ontstaan hier verschillen; sommige fracties doen dat toch en Koninkrijksrelaties doet dat uit zichzelf. (Dat laatste is lastig want het lijkt alsof dat een gezellig 'reisje' is maar het is natuurlijk gewoon intensief overleg op de twee (daar en hier) lokaties.)
Zullen we in het Pres een centrale lijn afspreken?

Naar aanleiding van deze vraag is afgesproken om deze vraag neer te leggen bij de 'werkgroep Van Oosten'.

In het concept verslag van de vergadering staat het als volgt:

"Mevrouw van Toorenburg vraagt of het mogelijk is om $\tilde{A} \circ \tilde{A} \circ n$ lijn te trekken bij het opgeven van reizen door de Kamerleden in de registers. Commissiereizen worden door sommige fracties wel opgegeven en door andere fracties niet. De vraag zal worden doorgeleid naar de werkgroep 'Integriteit leden Tweede Kamer' onder leiding van de heer Van Oosten."

Kun jij, als [REDACTED] van de werkgroep, dit punt inbrengen bij de werkgroep?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag
T + (31)6 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Rapportage College van onderzoek integriteit van de Tweede Kamer
Nr. Brief van het Presidium

Den Haag, 9 maart 2022

Aan de Leden,

Het Presidium legt, op grond van overeenkomstig artikel 9 lid 2 van de Regeling toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, aan u voor een rapportage van het College van onderzoek integriteit van de Tweede Kamer.

~~Het College heeft een klacht over het lid Baudet onderzocht en een overtreding van de Gedragscode geconstateerd. Het College heeft de klacht bijgevolg gegrond verklaard en de Kamer aanbevolen. De klacht die het College van onderzoek integriteit heeft onderzocht is door hen gegrond verklaard. Het College heeft een overtreding geconstateerd van de Gedragscode en doet de Tweede Kamer de aanbeveling om aan het lid Baudet, overeenkomstig artikel 11 van de Regeling, de twee volgende sancties, zoals beschreven in artikel 11 van de Regeling, op te leggen:~~

- ~~1. Een aanwijzing geven om nevenfuncties te laten registreren in het nevenactiviteitenregister van de Tweede Kamer, en;~~
- ~~2. Een berisping vanwege het niet registreren van nevenfuncties.~~

Het Presidium legt deze aanbevelingen aan u voor en verzoekt u, zonder beraadslaging, over dit voorstel te besluiten.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
Vera Bergkamp

Staan in de rapportage de nevenfuncties met naam genoemd? Dan zou ik die hier ook noemen.

03/07/2022 12:41

Zie bovenstaande opmerking.

03/07/2022 12:42

From [REDACTED] tweedekamer.nl>
Subject **RE: concept geleidende brief bij rapportage coi**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date March 7, 2022 at 12:43:03 PM CET

Zie mijn suggesties en opmerkingen!

Groet, [REDACTED]

Van: [REDACTED] tweedekamer.nl>
Verzonden: maandag 7 maart 2022 10:44
Aan: [REDACTED] tweedekamer.nl>
Onderwerp: concept geleidende brief bij rapportage coi

Ha [REDACTED],

Hierbij een concept-begeleidende brief aan de Kamer in verband met rapport van het College over Baudet. Deze brief gaat er vanuit dat het Presidium geen eigen appreciatie geeft bij de rapportage.

Kan het zo?

Waarschijnlijk wordt de brief en het rapport donderdag naar de Kamer gestuurd.

Groet

[REDACTED]

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Volgnummer Presidium:
Datum vergadering:

OPLEGNOTITIE PRESIDIUM

Titel/onderwerp :

Aanwijzing/berisping door Kamer op basis van Regeling toezicht en handhaving Gedragscode

Opgesteld door :

Voorzitter

1. Aard van de bespreking

Ter informatie/ter bespreking

2. Beknopte samenvatting

Aanleiding

Het College van onderzoek integriteit heeft op 22 februari 2022 een rapportage aan de Kamer aangeboden over een klacht die was ingediend tegen het lid Baudet in verband met het niet registreren van nevenfuncties in het nevenactiviteitenregister van de Tweede Kamer. Op 15 maart 2022 heeft de Tweede Kamer op grond van artikel 13 van de Regeling Toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingestemd met de aanbevelingen van het College onderzoek integriteit en heeft het lid Baudet een aanwijzing gegeven om de nevenfunctie 'bestuurslid Forum voor Democratie bv' en de nevenfunctie 'directeur THPB Media bv' te laten registreren in het nevenactiviteitenregister van de Tweede Kamer. Ook heeft de Tweede Kamer het lid Baudet een berisping gegeven vanwege het niet registreren van de nevenfuncties (zie bijlage).

Niet naleven aanwijzing

Tot op heden heeft de heer Baudet geen gevolg gegeven aan de aanwijzing die de Tweede Kamer heeft opgelegd en zijn de nevenfuncties niet geregistreerd in het daarvoor bestemde register. In de Regeling zijn geen nadere bepalingen opgenomen waarin iets staat over het niet naleven van een aanwijzing. Een vervolgstap kan zijn dat iemand een klacht indient bij het College over het feit dat de aanwijzing niet wordt nagekomen. Artikel 6 van de Regeling geeft aan dat 'een ieder' een klacht kan indienen bij het College. Het is aan het onafhankelijke College hoe deze klacht wordt beoordeeld. In hoeverre een aanwijzing is opgevolgd door het betreffende Kamerlid zal in algemene zin immers niet altijd eenvoudig vast te stellen zijn en vergt mogelijk (hernieuwd) onderzoek.

Rol voor Presidium of Voorzitter

In de Regeling is geen bijzondere bevoegdheid opgenomen voor het Presidium of de Voorzitter. Zo is bijvoorbeeld bewust geen eigen beoordelingsruimte aan het Presidium gegeven wanneer het College aanbeveelt een sanctie op te leggen; het oordeel daarover is uitsluitend aan de Kamer. Bij het opstellen van de Regeling is men er vanuit gegaan burgers een mogelijkheid te geven een klacht in te dienen.

In algemene zin is deze regeling dan ook niet direct gemaakt om als Kamerleden onderling klachten tegen elkaar in te dienen (maar het is in de tekst niet letterlijk uitgesloten). Kamerleden spreken elkaar doorgaans aan in het debat. In een debat kunnen Kamerleden een ander Kamerlid aanspreken op het feit dat hij/zij een opgelegde sanctie niet nakomt.

De Voorzitter van de Kamer is voorzitter van alle 150 Kamerleden en zal in die hoedanigheid moeten voorkomen in een positie te komen die als partijdig kan worden gezien ten aanzien van een collega-kamerlid.

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

De rol van het Het- Presidium in de Regeling is toegespitst op het doorzenden van aanbevelingen voor sancties aan de Kamer, het zo nodig instellen van een tijdelijk college voor beroep, en het doen van (algemene) aanbevelingen voor verbetering van de Gedragscode en het toezicht daarop. Het Presidium heeft geen rol heeft, gezien de taak ervan, bij het indienen van klachten of bij de inhoudelijke beoordeling daarvan, niet echt een rol bij het indienen van een klacht. Het gaat namelijk om de positie van een Kamerlid.

Evaluatie

Het College onderzoek integriteit is één jaar bezig en heeft in dit jaar twee rapportages aan de Kamer gestuurd. Eén rapportage leidde tot een ongegrond verklaring van de klacht en in de tweede rapportage kwam het College met de aanbeveling sancties op te leggen. Dit betekent dat er ervaring is opgedaan met één casus.

Het College heeft onlangs in het eerste jaarverslag aangegeven dat het later dit jaar zal komen met een set aanbevelingen voor verbetering van de Gedragscode en de Regeling. Ook de Voorzitter heeft aangegeven de Gedragscode en de Regeling te willen evalueren.

Conclusie

Bij het opstellen van de Regeling lijkt deze situatie niet nadrukkelijk voorzien – ook bij de behandeling is er geen specifieke aandacht aan besteed.

Aangezien de Regeling toezicht en handhaving Gedragscode op dit punt geen andere voorzieningen biedt kan de Voorzitter het lid nogmaals aanspreken op de aanwijzing die de Kamer heeft gegeven. Ook kan elk Kamerlid in het publieke debat het college Kamerlid aanspreken op het al dan niet opvolgen van de opgelegde aanwijzing. In de evaluatie van de Gedragscode en de Regeling zal hier nader op worden ingegaan.

3. Formulering te nemen besluit

Het Presidium besluit dat de Voorzitter het lid Baudet nogmaals aanspreekt op de aanwijzing die de Tweede Kamer heeft opgelegd om de nevenfuncties te registreren in het nevenactiviteitenregister. Het Presidium besluit het (niet)-nakomen van opgelegde sancties nadrukkelijk mee te nemen bij de komende evaluatie van de Regeling.

4. Status besluit ¹

C

Of: “aandacht vragen voor”? “aanspreken” suggereert m.i. alsof de Voorzitter inhoudelijk controleert of aanwijzingen zijn opgevolgd. Vraag is of de Vz dat zou moeten doen gezien de opzet van de toezichtsregeling. Bovendien: in deze casus is het misschien niet zo moeilijk vast te stellen of de aanwijzing is opgevolgd, maar in volgende casussen misschien wel. Gaat de Vz dan zelf follow up onderzoek doen? “Aandacht vragen” is misschien logischer, aangezien de Vz een algemene taak heeft om het RvO te handhaven.

Maar lastig, want “aandacht vragen” klinkt ook weer minder stevig. Wellicht zijne r nog andere formules denkbaar..

04/19/2022 15:07

¹

- A. openbaar actief (actie Stafdienst Communicatie)
- B. openbaar passief (publicatie op besluitenlijst met evt. link naar achterliggend stuk)
- C. vertrouwelijk (in ieder geval besluiten m.b.t. personen en besluiten m.b.t. veiligheid)

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

5. Beknopte samenvatting

6. Financiële consequenties

7. Formulering te nemen besluit

8. Status besluit

From [REDACTED]@tweedekamer.nl>
 Subject **Re: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden**
 To [REDACTED]@tweedekamer.nl>
 Date April 8, 2019 at 5:12:26 PM CEST

Besproken. Graag mooi briefje (van een van jullie drie, via mij) aan WS, van de vz, waarin we melden dat haar termijn erop zit en we haar bedanken etc. Vz heeft (heel goed)?idee voor andere persoon, die gaat ze bellen. Gewezen op beetje kwetsbaarheid dat we nu niemand hebben en dat we redelijk snel moeten regelen. Is ze eens.

Op 8 apr. 2019 om 16:43 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Ik heb al mee gezocht.

Er is geen benoemingsbesluit gevonden in de Presidiumstukken.

Gr
 [REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 april 2019 16:39
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

[REDACTED], kun jij ons helpen?

Op 8 apr. 2019 om 16:31 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

[REDACTED],
 Ik heb de collega's van DAO nogmaals gevraagd een en ander te checken. Zie onderstaand bericht.

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 april 2019 15:31
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden
Urgentie: Hoog

Ha [REDACTED],

Het spijt me, maar voor zover ik kan nagaan is er geen nieuw besluit geweest. Tenminste: het is niet als besluit op een Presidiumbesluitenlijst terecht gekomen.

Het complete verhaal wat ik kan terug vinden is:
 Ze is op 24 juni 2015 voor een periode van drie jaar benoemd, met een mogelijkheid tot herbenoeming (zie hieronder).

Besluitenlijst Presidium 24 juni 2015

- ? Het Presidium heeft, conform de aanbevelingen van de commissie Van Oosten een Vertrouwenspersoon Integriteit benoemd: mevrouw W. Sorgdrager. De benoeming is voor drie jaar, met mogelijkheid tot herbenoeming.

Als het goed is moet er dus rond mei / juni 2018 een besluit over herbenoeming genomen zijn. Maar in het archief Presidiumbesluiten kom ik niet een dergelijk besluit tegen.

Wat ik wel vind zijn de volgende besluiten:

Besluitenlijst Presidiumvergadering 27 juni 2018

- ? Het Presidium besluit de werkgroep 'Integriteit leden Tweede Kamer' onder leiding van de heer Van Oosten her in te stellen. De werkgroep zal zich buigen over de bestaande integriteitsbepalingen, in het licht van de aanbevelingen van de GRECO en de implementatie van nieuwe regelgeving ten aanzien van de personen die een publiek ambt vervullen.

Besluiten lijst Presidiumvergadering 23 januari 2019

- ? Het Presidium stelt de voorstellen vast, gedaan ter actualisering van de organisatie rond de vertrouwenspersonen.

Wellicht dat en marge van deze besprekingen is besloten om mevrouw Sorgdrager nog te herbenoemen, maar dat is dan niet in de besluitenlijst terecht gekomen. Verder kom ik haar, of integriteitsaspecten en vertrouwenspersonen niet tegen in de besluitenlijsten van het Presidium.

Succes er verder mee...

[REDACTED]

[REDACTED]

Dienst Analyse en Onderzoek
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 [redacted] | (+31)6 [redacted]

E [redacted]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van [redacted]

Verzonden: maandag 8 april 2019 14:51

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

Urgentie: Hoog

Beste [redacted],

Vorige week mailden wij over de benoeming van mevrouw Sorgdrager als de vertrouwenspersoon voor Kamerleden. Kan je nog een keer gaan over een besluit is genomen over een herbenoeming van mevrouw Sorgdrager?

Het heeft redelijke spoed. Het Presidium heeft het beeld dat wel sprake was van herbenoeming.

[redacted]

From [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **RE: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date April 10, 2019 at 10:00:46 AM CEST

Ik vind dit best een lastige omdat het slechts een eerste juridische analyse is en omdat we uiteindelijk geen inzicht hebben gehad in het aanstellingsbesluit. [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 318 [REDACTED] M +316 [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Alle informatie over de Tweede Kamer is te vinden op www.tweedekamer.nl. U kunt de Tweede Kamer ook volgen op [Facebook](#) en [Twitter](#). Download ook de gratis Tweede Kamer vergaderagenda app in de Apple of Android store.

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 9 april 2019 19:05
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Fwd: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

Dag [REDACTED]

Zou t nog nuttig zijn om in de brief aan te geven dat van rechtswege in 2018 een einde is gekomen aan de zittingstermijn?

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Datum: 9 april 2019 om 16:46:12 CEST
Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl>, [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Antw.:â" benoeming vertrouwenspersoon Kamerledenâ"©

Goede vraag. Deze benoeming zie ik echter niet als een arbeidsrechtelijke verbintenis waarbij sprake zou kunnen zijn van een verlenging van rechtswege of van een stilzwijgende verlenging. De besluitvorming van destijds heeft het ook over een mogelijkheid tot herbenoeming. Dit houdt in dat daaraan dan ook een overweging ten grondslag moet liggen. Die is er nooit geweest. Feitelijk is mevrouw Sorgdrager geen vertrouwenspersoon meer.

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 9 april 2019 11:14
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

Dag [REDACTED],

Nog even een vraag m.b.t. de benoeming van mw Sorgdrager tot vertrouwenspersoon.

De benoeming was destijds voor drie jaar met de mogelijkheid van herbenoeming.

Er is formeel geen herbenoeming geweest. Is mw. Sorgdrager nu geen vertrouwenspersoon meer, of mag je er van uit gaan dat de benoeming stilzwijgend is verlengd?

Groet

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 9 april 2019 9:19
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

Dat denk ik ook, jij bent ontslagen ;-)

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T 070 318 [REDACTED] M +316 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Alle informatie over de Tweede Kamer is te vinden op www.tweedekamer.nl. U kunt de Tweede Kamer ook volgen op [Facebook](#) en [Twitter](#). Download ook de gratis Tweede Kamer vergaderagenda app in de Apple of Android store.

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 8 april 2019 17:18

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: FW: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

Hi [REDACTED],

Ik beschouw mezelf als ontslagen voor dit onderwerp. Eens?

[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 8 april 2019 17:13

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Re: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

Eens, zie mail net. Snel een nieuwe, met versterkte positie. Dan publiceren.

Op 8 apr. 2019 om 16:50 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

In de vorige presidiumvergadering is besloten de positie van de huidige vertrouwenspersoon te versterken.

Nu er waarschijnlijk geen vp is, is het misschien verstandig de besluiten rond GRECO nog niet te publiceren.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +(31)6 [REDACTED] [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 8 april 2019 16:46

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Re: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

Bespreken met vz. Zal ik doen.

Op 8 apr. 2019 om 16:43 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Ik heb al mee gezocht.

Er is geen benoemingsbesluit gevonden in de Presidiumstukken.

Gr

[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 8 april 2019 16:39

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Re: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden

[REDACTED], kun jij ons helpen?

Op 8 apr. 2019 om 16:31 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

[REDACTED]

Ik heb de collega's van DAO nogmaals gevraagd een en ander te checken. Zie onderstaand bericht.

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 april 2019 15:31
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden
Urgentie: Hoog

Ha [REDACTED],

Het spijt me, maar voor zover ik kan nagaan is er geen nieuw besluit geweest. Tenminste: het is niet als besluit op een Presidiumbesluitenlijst terecht gekomen.

Het complete verhaal wat ik kan terug vinden is:
 Ze is op 24 juni 2015 voor een periode van drie jaar benoemd, met een mogelijkheid tot herbenoeming (zie hieronder).

Besluitenlijst Presidium 24 juni 2015

- ? Het Presidium heeft, conform de aanbevelingen van de commissie Van Oosten een Vertrouwenspersoon Integriteit benoemd: mevrouw W. Sorgdrager. De benoeming is voor drie jaar, met mogelijkheid tot herbenoeming.

Als het goed is moet er dus rond mei / juni 2018 een besluit over herbenoeming genomen zijn. Maar in het archief Presidiumbesluiten kom ik niet een dergelijk besluit tegen.

Wat ik wel vind zijn de volgende besluiten:

Besluitenlijst Presidiumvergadering 27 juni 2018

- ? Het Presidium besluit de werkgroep 'Integriteit leden Tweede Kamer' onder leiding van de heer Van Oosten herin te stellen. De werkgroep zal zich buigen over de bestaande integriteitsbepalingen, in het licht van de aanbevelingen van de GRECO en de implementatie van nieuwe regelgeving ten aanzien van de personen die een publiek ambt vervullen.

Besluiten lijst Presidiumvergadering 23 januari 2019

- ? Het Presidium stelt de voorstellen vast, gedaan ter actualisering van de organisatie rond de vertrouwenspersonen.

Wellicht dat en marge van deze besprekingen is besloten om mevrouw Sorgdrager nog te herbenoemen, maar dat is dan niet in de besluitenlijst terecht gekomen. Verder kom ik haar, of integriteitsaspecten en vertrouwenspersonen niet tegen in de besluitenlijsten van het Presidium.

Succes er verder mee!

[REDACTED]

[REDACTED]

Dienst Analyse en Onderzoek
 Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
 T (+31)70-318 [REDACTED] | (+31)6 [REDACTED]
 E [REDACTED] twreedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 april 2019 14:51
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: benoeming vertrouwenspersoon Kamerleden
Urgentie: Hoog

Beste [REDACTED],

Vorige week mailden wij over de benoeming van mevrouw Sorgdrager als de vertrouwenspersoon voor Kamerleden. Kan je nog een keer gaan over een besluit is genomen over een herbenoeming van mevrouw Sorgdrager?

Het heeft redelijke spoed. Het Presidium heeft het beeld dat wel sprake was van herbenoeming.

[REDACTED]

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: Re: gedragscode ongewenste omgangsvormen

Beste [REDACTED],

Wat is de planning?

Groetjes,

Vera Bergkamp
Voorzitter Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Op 8 feb. 2022 om 16:05 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

ī»¿

Ter aanvulling: ze werkt ook aan een concept à regeling.

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 8 februari 2022 16:03

Aan: Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; secretariaat.voorzitter

<[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: gedragscode ongewenste omgangsvormen

Ha Vera,

Ik heb even contact gehad met [REDACTED] over de verbreding van de Gedragscode naar ongewenste omgangsvormen en hoe dit dan te beleggen (College of anderszins). Zij werkt à tussen de bedrijven door à aan een discussienota voor het Presidium. [REDACTED]

Groet,
[REDACTED]

From [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **RE: Brief Presidium over toezicht en handhaving integriteit**
To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date February 13, 2020 at 6:03:17 PM CET

Kennelijk!

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Datum: 13-02-20 16:57 (GMT+01:00)
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: FW: Brief Presidium over toezicht en handhaving integriteit

Mijn aandringen werkt wel lijkt het J

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 16:41
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: FW: Brief Presidium over toezicht en handhaving integriteit

TKN

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
GC Bestuur en Onderwijs
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-318 [REDACTED] | M (+31)6- [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED].
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 16:38
Aan: Arib K. <K.Arib@tweedekamer.nl>
CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Brief Presidium over toezicht en handhaving integriteit

Onderwerp: Brief Presidium over toezicht en handhaving integriteit

Geachte Voorzitter,

Tijdens de PV van de commissie BiZa van heden is ten aanzien van de brief van het Presidium van 10 februari jl. over toezicht en handhaving op het gebied van integriteit besloten tot het houden van een feitelijke vragenronde, waarvoor de limiet is gesteld op donderdag 5 maart a.s.. Na ommekomst van de antwoorden houdt de commissie de mogelijkheid open van een vervolprocedure in de vorm van een schriftelijk overleg, met daarbij de kanttekening dat deze schriftelijke procedure tijdig vóór het wetgevingsoverleg op 8 juni a.s. moet zijn afgerond. De commissie gaat ervan uit dat de stukken van de Raming uiterlijk 12 maart beschikbaar zullen zijn

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-318 [REDACTED] | M (+31)6- [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
GC Bestuur en Onderwijs
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-3182052 | M (+31)6-18305752

From '██████████' <██████████@tweedekamer.nl>
Subject **Re: commissie 'Integriteit leden Tweede Kamer'**
To '██████████' <██████████@tweedekamer.nl>
Date November 6, 2018 at 3:02:06 PM CET

Informeervz maar

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 6 nov. 2018 om 13:54 heeft ██████████ <██████████@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Ha ██████████,

In Presidiumvergadering voor het herfstreces is door Madeleine van Torenburg de vraag gesteld:

Naar aanleiding van de mail over de registers: er is afgesproken de commissiereizen niet op te geven (want dat zijn gewoon bekende kameractiviteiten). Nu ontstaan hier verschillen; sommige fracties doen dat toch en Koninkrijksrelaties doet dat uit zichzelf. (Dat laatste is lastig want het lijkt alsof dat een gezellig 'reisje' is maar het is natuurlijk gewoon intensief overleg op de twee (daar en hier) lokaties.)
Zullen we in het Pres een centrale lijn afspreken?

Het Presidium besloot deze vraag voor te leggen aan de 'werkgroepIntegriteit leden Tweede Kamer'o.l.v. de heer Van Oosten.

Vanochtend rapporteert ██████████ als volgt:

Beste ██████████,

De werkgroep heeft de onderstaande vraag van het Presidium besproken. De werkgroep heeft uitgesproken zich in de uitoefening van haar opdracht strikt te willen beperken tot de door het Presidium in de opdracht genoemde punten. Naar het oordeel van de werkgroep valt de door het Presidium gestelde vraag buiten de reikwijdte van deze punten. Om deze reden voelt de werkgroep zich niet vrij te adviseren over het mogelijke antwoord op de door het Presidium gestelde vraag.

Als het voor jou handiger is om dit antwoord meer formeel (in briefvorm) te ontvangen, laat me dat dan even weten, dan zet ik het bovenstaande om in een briefje van de voorzitter van de werkgroep aan het Presidium.

Wat vind jij? Ik denk dat beter in briefvorm wordt gecommuniceerd, dan kan het op de Presidiumagenda worden gezet bij de rondvraag ofzo?

Gr

██████████

From "Tellegen, O." <o.tellegen@tweedekamer.nl>
Subject **Re: Integriteit**
To [REDACTED]@tweedekamer.nl
Date December 10, 2019 at 6:34:10 PM CET

Dank. Nu is het me helder. Dus PVV wil het hebben over die gedragscode? Was vraag in mijn fractie vandaag. Tot morgen!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 10 dec. 2019 om 18:27 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Ī» ĩ
Dag Ockje

De integriteitsadviseur en de gedragscode die vorige week is aangehouden (door de PVV) zijn twee verschillende dingen. Het Presidium heeft op 27 november besloten mevrouw Biesheuvel per 1 januari a.s. te benoemen tot onafhankelijk adviseur integriteit (daarover is een brief aan alle Kamerleden gestuurd en er is een persbericht over uitgegaan). Tot voor kort was mevrouw Sorgdrager vertrouwenspersoon. De functie is nu versterkt.

Daarnaast is er een gedragscode opgesteld (aanbevolen door werkgroep Van Oosten) die is aangehouden bij de stemming.

In het vorige presidium is ook gesproken over een regeling toezicht en handhaving (n.a.v. een met algemene stemmen aangenomen motie). Het Presidium heeft vragen gesteld over een eventuele beroepsmogelijkheid. Deze regeling komt binnenkort terug op de Presidiumagenda.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +(31)6 [REDACTED] [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: Tellegen, O.
Verzonden: dinsdag 10 december 2019 18:18
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Integriteit

Ha [REDACTED],

Even voor mijn beeld: door het aanhouden van de brief door de PVV inzake integriteit is het hele besluit nog geen feit? Dus integriteitsadviseur niet en regels ook niet? Weet jij dat misschien?

Groet, O.

Ockje Tellegen
Kamerlid VVD-fractie
<image001.png>

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
E o.tellegen@tweedekamer.nl
T 070-318 [REDACTED]

De agenda van de Tweede Kamer is veranderlijk. Daardoor kunnen afspraken op korte termijn worden gewijzigd. Onder dit voorbehoud worden afspraken opgenomen in de agenda. Kamer [REDACTED] is bereikbaar via **ingang Binnenhof 1A**.

From [REDACTED] tweedekamer.nl>
Subject **RE: greco**
To [REDACTED] tweedekamer.nl> [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date April 3, 2019 at 9:45:16 AM CEST

Beste [REDACTED]

Aanvullend nog wat tips van [REDACTED] (met een enkele aanvulling van mij) n.a.v. onderstaande e-mailwisseling.

Het lijkt logisch dat het rapport openbaar wordt zodra ook de besluiten dat worden. Het roept namelijk vast vragen op (aan het adres van de Voorzitter) als je wel de korte presidiumbesluiten naar buiten brengt maar zonder de context van het rapport van de werkgroep erbij waarin ze worden toegelicht en geduid.

Wat misschien handig is, is om zowel het besluit als een oplegbrief van het Presidium (naar analogie van de oplegbrief aan de Kamer d.d. 16 oktober 2014; zie ook de mails hieronder) op 10/4 in het presidium, samen met het definitieve verslag, formeel vast te stellen en pas dan e.e.a. naar buiten te brengen. Maar dat is uiteraard aan jullie.

We verwachten weliswaar niet direct dat media er massaal op duiken, maar vragen van media over dit onderwerp kun je o.b.v. de voorgeschiedenis zeker verwachten. Zeker dus (zie hierboven) wanneer alleen een besluit naar buiten zou worden gebracht zonder onderliggend adviesrapport. Verder lijkt het ons verstandig vooraf na te denken over een soort van woordvoeringslijn voor na 10 april. Maar wellicht is daarin al voorzien.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-318 [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 2 april 2019 15:24
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: greco

Toen is het rapport openbaar gemaakt met een oplegbrief aan de plenaire Kamer d.d. 16 oktober 2014 van het Presidium, gedrukt onder het Kamernummer van de Ramingsstukken 2015 (TK33 924, nr. 15).

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T (+31)70-318 [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 2 april 2019 15:14
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: greco

Ha [REDACTED],

Er is niet expliciet gesproken over de geheimhouding van het rapport van de werkgroep. In een eerdere bespreking is aan gegeven dat het Presidium op dezelfde manier wilde handelen als bij het vorige rapport. Is het toen niet openbaar gemaakt?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag
T + (31)6 [REDACTED] [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 2 april 2019 15:07
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: greco

Ha [REDACTED] dank voor de update. Uiteraard zijn we graag bereid mee te denken over de vervolgstappen. We horen het wel na 10

april. Eén vraag alvast: het rapport van de werkgroep blijft wat het Presidium betreft geheim, begrijp ik dat goed?

Met vriendelijke groet,

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318

E @tweedekamer.nl | | www.tweedekamer.nl

Van:

Verzonden: dinsdag 2 april 2019 14:24

Aan:

Onderwerp: greco

Dag ,

Hierbij de oplegnotitie over de aanbevelingen van de werkgroep Identiteit Leden Tweede Kamer. Vorige week is dit besproken in het Presidium.

In het concept verslag hierover staat:

4.1 Voorstel i.v.m. aanbevelingen werkgroep "Integriteit Leden Tweede Kamer"

De Voorzitter licht toe dat zij het belangrijk vindt dat het parlement zijn verantwoordelijkheid neemt bij integriteitsvraagstukken. Zij stelt voor om de vier aanbevelingen van de werkgroep Van Oosten als uitgangspunt te nemen en die op twee punten verder aan te scherpen, nl. op het punt van toezicht en naleving van de integriteitsregels en door het instellen van een soort 'parlementaire ombudsfunctie'. Het Presidium waardeert de voorstellen maar vraagt zich af of de voorgestelde aanscherpingen rond sanctionering werken als het om integriteitskwesties van Kamerleden gaat. Gewezen wordt op het parlementaire systeem waarbij verantwoording wordt afgelegd aan de kiezer. Het Presidium vindt het van belang dat er meer bekendheid wordt gegeven aan de vertrouwenspersoon. De Voorzitter wijst erop dat het wellicht helpt als er een persoon komt zonder politiek achtergrond en de term 'vertrouwenspersoon' gewijzigd wordt. Er kan ook voor twee personen gekozen worden om deze functie te vervullen. De Voorzitter bespreekt met de huidige vertrouwenspersoon een mogelijke verdere uitbouw van deze adviesfunctie. In het wijzigen van het Reglement van Orde door het opleggen van sancties bij het niet naleven van integriteitsregels zien de Presidiumleden weinig toegevoegde waarde. Het Presidium stemt in met een 'Leidraad leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal' met als doel de kenbaarheid van de integriteitsregels te vergroten. Het Presidium is akkoord om de functie van de huidige vertrouwenspersoon te versterken en waar mogelijk te veranderen in de richting van een onafhankelijk adviseur. Het Presidium besluit dat er jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag moet worden uitgebracht door de vertrouwenspersoon.

Op de besluitenlijst heb ik het als volgt verwoord:

- Het Presidium stelt de Tweede Kamer voor in te stemmen met de uitwerking van een 'Leidraad leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal' met als doel de kenbaarheid van de integriteitsregels te vergroten en deze uitwerking in handen te stellen van de Commissie van de Werkwijze van de Tweede Kamer.
- Het Presidium stelt de Tweede Kamer voor de functie van de huidige vertrouwenspersoon te versterken en waar mogelijk te veranderen in de richting van een onafhankelijk adviseur en stelt verder voor om jaarlijks een geanonimiseerd jaarverslag uit te laten brengen door de vertrouwenspersoon.

Het zou kunnen dat tijdens de bespreking van het concept-verslag (10 april) er nog op- en aanmerkingen komen bij dit onderdeel. Vervolgens moet er verder 'iets gebeuren' met deze stukken. Zou jij mee willen kijken/denken welke volgende stappen er nu gezet moeten worden?

Groet,

From [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **RE: inbreng feitelijke vragen integriteit**
To " [REDACTED]oeff [REDACTED]kamer.nl>, Hendrick [REDACTED].He [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date March 4, 2020 at 5:03:22 PM CET

Hi [REDACTED]

Het betreft een lijst van feitelijke vragen.....ik denk dat wij in staat zijn die morgenmiddag te kunnen verwerken.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

GC Bestuur en Onderwijs
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 [REDACTED] | M (+31)6 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED] . <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: woensdag 4 maart 2020 12:03

Aan: [REDACTED] . <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: inbreng feitelijke vragen integriteit

Beste [REDACTED],

Morgen is de deadline voor de inbreng feitelijke vragen over de brieven van het Presidium inzake integriteit. Is het mogelijk om mij morgenmiddag de ruwe inbreng te sturen? Dan kunnen wij snel aan de slag met de beantwoording.

Veel dank alvast!

Hartelijke groet,

[REDACTED]

From [REDACTED] tweedekamer.nl>
Subject **Re: integriteit**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date December 11, 2019 at 1:59:14 PM CET

Helder! Dank voor de terugkoppeling. Ik zal het morgen bespreken. Misschien goed om ook alvast even aan staf BiZa te melden dat dit er waarschijnlijk aan komt?

Groeten uit Brussel,

[REDACTED]
Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 11 dec. 2019 om 13:50 heeft [REDACTED] [tweedekamer.nl](mailto:[REDACTED]@tweedekamer.nl)> het volgende geschreven:

Dag [REDACTED]

Volgende week dinsdag of woensdag is er een extra presidium met twee agendapunten. Eén daarvan is de regeling toezicht en handhaving integriteit.

In het Presidium is gesproken over de behandeling van de Gedragscode en deze regeling. De vraag die werd opgeworpen is of de behandeling via de commissie Biza zou moeten of bij de Raming betrokken moet worden. De Raming is pas in juni, dat vond men wat lang duren, dus daarom lijkt de voorkeur uit te gaan naar de commissie Biza. Het zou dan een soort a.o. met het Presidium worden. Het lijkt me goed om dit punt morgen nog even mee te nemen in de bespreking met de Voorzitter, daarna kan dan in de (opleg)notitie een schets van de vervolgprocedure worden gegeven.

Groet

[REDACTED]

Agenda Presidium

vergaderdatum 27 oktober 2021

vergaderlocatie Eerste commissiekamer

email presidium@tweedekamer.nl

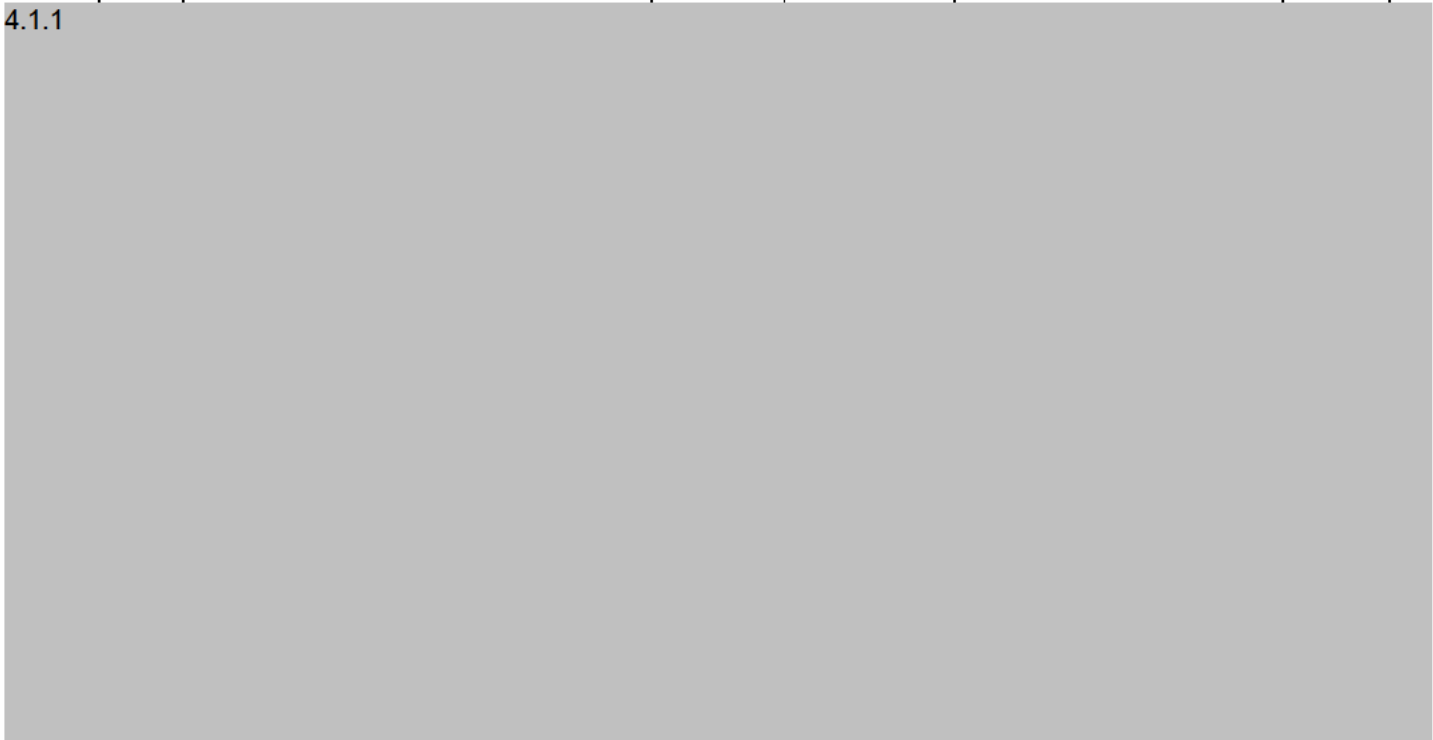
Nr.	Agendapunt	Status 1	Bijlage	Behandeling	Blz.
4.1.1					
4	Kamerorganisatie				
4.1	Sociale veiligheid: uitwerking motie Leijten (werkveiligheidsbeleid) en toezegging aanpassing huisregels (Raming 2022)	C	2021-108	Ter besluitvorming	11
4.2	Sociale veiligheid: vergelijking andere parlementen - leerpunten	B	2021-109	Ter bespreking	41

4.1.1

Nr.	Agendapunt	Status 1	Bijlage	Behandeling	Blz.
-----	------------	-------------	---------	-------------	------

4.1.1

² Brieven en conceptantwoorden zijn ter inzage bij het secretariaat van het Presidium

- De Voorzitter meldt dat de ondersteuning van het College Onderzoek Integriteit Leden Tweede Kamer buiten de Tweede Kamer wordt geplaatst. Dit komt de onafhankelijkheid van het College ten goede en voorkomt eventuele rolvermenging bij Kamerambtenaren.

4.1.1

CONCEPT

OPLEGNOTITIE PRESIDIUM

Titel/onderwerp :

Sociale veiligheid: uitwerking motie Leijten en toezegging aanpassing huisregels (Raming 2022)

Opgesteld door :

■■■■■

1. Aard van de bespreking ¹

Besluitvormend.

2. Beknopte samenvatting

Inleiding

Sociale veiligheid is een onderwerp waar het Presidium veel aandacht voor heeft. 4.1.1

■■■■■. In juni zijn de fracties gewezen op de instrumenten die de Kamer heeft als het gaat over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen en welke activiteiten er op dit gebied plaatsvinden.

Aanvullend hierop heeft het Presidium op 16 juni 2021 besloten een inventarisatie te maken van de wijze waarop andere parlementen vorm geven aan het sociale veiligheidsbeleid (zie agendapunt 4.2).

Ook is er een gesprek gevoerd met de leden van het College onderzoek Integriteit over de taakopvatting van het College en de reikwijdte van de Gedragscode ongewenste omgangsvormen. Hierover wordt verder gesproken als het College het eerste jaarverslag heeft gepresenteerd. Het Presidium heeft ook besloten om te onderzoeken of de Kamer eisen kan stellen aan fracties in het kader van het huisvestingsbeleid. Tijdens de behandeling van de Raming 2022 d.d. 21 juni 2021 is dit onderwerp ook aan de orde gekomen en heeft de Voorzitter de toezegging gedaan te bezien of de huisregels in het gebouw op dit punt aanpassing behoeven. In bijgaande notitie wordt hierop ingegaan.

Tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022 heeft de Kamer ook een motie (motie-Leijten, Kamerstuk 35752, nr. 9) aangenomen over werkveiligheid van fracties. Deze motie wordt verder uitgewerkt in bijgaande notitie

Voorgestelde uitvoering motie-Leijten

De motie-Leijten (Kamerstuk 35752, nr. 9) "verzoekt het Presidium, met een voorstel te komen dat fracties verplicht worden een beleid op te stellen hoe zij de werkveiligheid in de fractie waarborgen en bevorderen, en te verplichten dat dit beleid openbaar moet zijn".

Met het aannemen van de motie is de tekst een uitspraak geworden van de gehele Kamer en is het Presidium dus gehouden aan de uitvoering van deze motie.

1

- ter besluitvorming (bespreken of hamerstuk)
- opiniërend
- informierend

Het verzoek aan het Presidium om fracties te verplichten een werkveiligheidsbeleid op te stellen is echter al in ARBO-regelgeving vastgelegd. Kortweg komt het erop neer dat het Presidium dit niet nogmaals hoeft te doen. De in de motie genoemde openbaarmaking van het werkveiligheidsbeleid kan via een aantal wegen geregeld worden (zie hiervoor bijgaande notitie paragraaf 4), waarbij wordt geadviseerd hiervoor een speciale regeling te maken.

Voorgestelde uitvoering toezegging

Toegezegd is dat bezien wordt of de huisregels van de Tweede Kamer verbreed kunnen worden, in die zin dat gehandhaafd kan worden indien sprake is van herhaaldelijk ongewenst gedrag en/of het overtreden van huisregels door Kamerbewoners.

Vanwege de verschillende reikwijdtes van de regelingen die reeds bestaan binnen de Kamer, dienen verschillende documenten te worden aangepast om de beoogde wijziging voor alle Kamerbewoners te realiseren:

- De Gedragscode met het oog op Kamerleden;
- Beleid ongewenste omgangsvormen met het oog op medewerkers van de Kamer en fracties;
- De huisregels.

4.1.1 . Dit document is niet geschikt om te handhaven wanneer iemand zich schuldig maakt aan ongewenste omgangsvormen.

Inventarisatie sociaal veiligheidsbeleid

Sociale veiligheid is niet alleen in Nederland, maar ook in andere parlementen een belangrijk onderwerp. Met betrekking tot het onderwerp "sociale veiligheid" is op basis van een aantal documenten bekeken wat de Tweede Kamer organisatie in de aanpak van sociale veiligheid kan overnemen van andere parlementen en van aanbevelingen vanuit de Raad van Europa (RvE). In deze documenten is gekeken welke (concrete) aanbevelingen binnen de Tweede Kamer reeds zijn geïmplementeerd en welke mogelijk overgenomen kunnen worden.

Deze inventarisatie met de bijbehorende leerpunten staat op de Presidiumagenda als agendapunt 4.2. Het betreft vooral aanbevelingen die gericht zijn op (organisatiebrede) cultuurverandering.

3. Financiële consequenties

Geen.

4. Formulering te nemen besluit

- Het verzoek aan het Presidium om te komen met een voorstel om fracties te verplichten een werkveiligheidsbeleid op te leggen is al geregeld in de Arbowet. Kamerleden en fracties kunnen elkaar aanspreken op deze verplichting. Voorgesteld wordt om dit niet nogmaals vast te leggen in een aparte regeling. Kan het Presidium instemmen met dit advies?
- Gaat het Presidium akkoord met de uitwerking van een voorstel om te komen tot een speciale regeling 'sociale veiligheid fracties Tweede Kamer' waarin aanvullende regels worden geformuleerd voor fracties en groepen gericht op het publiceren/rapporteren van het werkveiligheidsbeleid van fracties/groepen, conform het gestelde in de motie Leijten.
- Wenst het Presidium een voorstel tot wijziging voor de Gedragscode Integriteit Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op te stellen van vergelijkbare strekking zoals in de notitie beschreven, waarbij expliciet wordt verwezen naar waardigheid en fatsoen en

ongewenste omgangsvormen?

- Wenst het Presidium ████████ te verzoeken een voorstel tot wijziging van het Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties te maken van vergelijkbare strekking zoals in de notitie beschreven, waarbij een duidelijke verwijzing wordt opgenomen waardigheid/fatsoen en seksuele intimidatie?
- Wenst het Presidium een voorstel uit te werken dat de Kamervoorzitter/het Presidium verzoekt een jaarlijkse openbare rapportage op te stellen met daarin gegevens over hoe vaak de Voorzitter/het Presidium fracties aanspreekt op de huisregels?

5. Status besluit ²

C.

2

- A. openbaar actief (actie Stafdienst Communicatie)
- B. openbaar passief (publicatie op besluitenlijst met evt. link naar achterliggend stuk)
- C. vertrouwelijk (in ieder geval besluiten m.b.t. personen en besluiten m.b.t. veiligheid)

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

datum 27 oktober 2021
 betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid
 pagina 1/12

Leeswijzer

De onderhavige notitie gaat over de uitvoering van de motie-Leijten over de werkveiligheid in de Tweede Kamer en de gedane toezegging op dit punt tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022.

De notitie geeft een algemene inleiding op het vraagstuk van de motie en toezegging (paragraaf 1), een overzicht van de acties op dit punt tot nu toe (paragraaf 2), een overzicht van het ingewonnen juridisch advies bij de Landsadvocaat (paragraaf 3), een aanzet voor de verdere uitwerking van de motie (paragraaf 4) en de uitwerking van de toezegging (paragraaf 5). De notitie wordt afgesloten met een korte slotbeschouwing over het cultuuraspect van het thema sociale veiligheid (paragraaf 6).

1. Inleiding

Tijdens de behandeling van de Raming voor het jaar 2022 heeft de Kamer een motie (motie-Leijten) aangenomen over werkveiligheid van fracties. Ook heeft de Voorzitter een toezegging gedaan te bezien of de huisregels in het gebouw aanpassing behoeven. Aangezien zowel de motie als de toezegging betrekking hebben op het veilig zijn 4.1.1 en het veilig voelen (sociale veiligheid) van Kamerbewoners en ongewenst gedrag en ongewenste omgangsvormen binnen fracties en door Kamerbewoners te voorkomen, worden beiden in deze notitie besproken.

Motie-Leijten

De motie-Leijten (Kamerstuk 35752, nr. 9) “*verzoekt het Presidium, met een voorstel te komen dat fracties verplicht worden een beleid op te stellen hoe zij de werkveiligheid in de fractie waarborgen en bevorderen, en te verplichten dat dit beleid openbaar moet zijn*”.

Met het aannemen van de motie is de tekst een uitspraak geworden van de gehele Kamer en is het Presidium dus gebonden aan de uitvoering van het verzoek de fracties te verplichten het genoemde beleid op te stellen en fracties te verplichten dit beleid openbaar te maken.

4.1.1

[Redacted content]

datum 27 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1 [Redacted text block]

datum 27 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

2. Reeds genomen acties/huidige situatie

Sociale veiligheid is een onderwerp waar het Presidium veel aandacht voor heeft. In mei van dit jaar hebben de fracties een brief gekregen van de Voorzitter waarin de aangescherpte huisregels van de Kamer opnieuw onder de aandacht zijn gebracht. In juni zijn de fracties gewezen op de instrumenten die de Kamer al heeft als het gaat over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen en welke activiteiten er op dit gebied plaatsvinden

4.1.1

Sociale veiligheid

Naar aanleiding van berichtgeving over sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen is dit thema besproken in het Presidium van 16 juni 2021². Hierbij is rekening gehouden met het gegeven dat de fracties als stichting zelf de werkgever zijn, en dus verantwoordelijk zijn voor het bieden van een veilige werkomgeving, en de Tweede Kamerorganisatie hier niet eenzijdig over kan besluiten. Het Presidium stemde op 16 juni 2021 in met het:

- versturen van een brief aan alle fracties over het beleid ongewenste omgangsvormen;
- maken van een inventarisatie van de wijze waarop andere parlementen vorm geven aan het sociale veiligheidsbeleid (dit stuk is tevens voor de Presidiumvergadering van 27 oktober 2021 geagendeerd- agendapunt 4.2);
- in gesprek gaan met de leden van het College van onderzoek integriteit over de taakopdracht van het College en de reikwijdte van de Gedragscode met betrekking tot ongewenste omgangsvormen;
- voeren van een gesprek door de Voorzitter met diverse maatschappelijke organisaties over het thema 'een veilige werkomgeving'.

4.1.1

² Notitie instrumenten ongewenste omgangsvormen en sociale veiligheid

datum 27 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

3 [Redacted footnote text]

datum 27 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1 [Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

4.1.1 [Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

datum 27 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

Verskillende doelgroepen en juridische uitwerkingen regeling

Er zijn verschillende vormen van regelgeving denkbaar als het gaat over de verplichting werkveiligheidsbeleid van fracties openbaar te maken.

De eerste vraag die beantwoord moet worden is *aan wie* men de aanvullende afspraken/normen over de openbaarmaking van het werkveiligheidsbeleid wil opleggen. Er zijn drie mogelijkheden:

- aan elk individueel Kamerlid;
- aan de fracties of groepen;
- aan het stichtingsbestuur.

De keuze *wie* aangesproken wordt (het Kamerlid, de fractie of het stichtingsbestuur) is bepalend voor de regeling waarin de afspraken tot openbaarmaking worden neergelegd. Dat kan zijn:

- de gedragscode leden van de Tweede Kamer (individuele Kamerleden);
- een op zichzelf staande separate regeling (fracties)
- 4.1.1

Onderstaand worden per optie de voor- en nadelen in kaart gebracht.

Optie 1: Gedragscode leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

De Gedragscode is gericht op Kamerleden en niet op fracties. Als uitvoering gegeven wordt aan de motie Leijten via de Gedragscode betekent dit dat alleen Kamerleden kunnen worden aangesproken.

De regeling over publicatie van het beleid van de fracties zou zich dan tot alle individuele Kamerleden kunnen richten. Aan de Gedragscode kan een verplichting toegevoegd worden dat Kamerleden ervoor zorgdragen of bevorderen dat hun fracties het beleid over werkveiligheid openbaar maken.

Voordelen

- Duidelijke norm voor elk Kamerlid.
- Drukt een gedeelde verantwoordelijkheid voor dit onderwerp uit.
- Benadrukt het belang dat de Kamer aan dit onderwerp hecht.
- Kamerleden kunnen elkaar in de Kamer op hun inspanningen aanspreken.
- Dat kan bijdragen aan publieke verantwoording over hoe de Kamer met dit onderwerp omgaat.

Nadelen:

- De verplichting op grond van de Arbowet geldt voor de werkgever. Een Kamerlid is geen werkgever.
- Bij dwarsliggen bestuur van de fractiestichting of fractie kan een individueel Kamerlid niet altijd zelf voor het voldoen aan deze aanvullende normen zorgen. Er wordt met andere woorden een andere actor aangesproken dan die verantwoordelijk is voor het te voeren beleid krachtens de ARBO-wetgeving.
- De Gedragscode is gericht op individueel gedrag van het Kamerlid, de bepalingen over het werkgeversbeleid zijn van andere aard. Klachten over het niet naleven van de Gedragscode kunnen worden voorgelegd aan het College

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

onderzoek integriteit. Over deze bepalingen kan niet geklaagd worden bij het College.

- De motie spreekt niet over Kamerleden maar over fracties.

Optie 2: Speciale regeling voor fracties en groepen

Er kan voor worden gekozen om de aanvullende bepalingen over openbaarmaking van beleid op te leggen aan fracties en groepen via een aparte regeling.

In deze regeling kan melding gemaakt worden van het werkveiligheidsbeleid van fracties. Onderdeel van deze regeling kan zijn dat duidelijk gemaakt wordt dat het beleid bedoeld in hoofdstuk 2 van de Arbeidsomstandigheden wet gepubliceerd wordt. Over de wijze van publiceren kunnen ook afspraken gemaakt worden. Fracties en groepen kunnen bijvoorbeeld jaarlijks aan de Tweede Kamer rapporteren over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het werkveiligheidsbeleid omschreven in de Arbo-regelgeving.

Voordelen:

- Duidelijke norm voor elke fractie en groep (en sluit aan bij het tweede deel van het dictum van de motie);
- Benadrukt het belang dat de Kamer aan dit onderwerp hecht.
- Fracties kunnen elkaar in de Kamer op hun inspanningen aanspreken.
- Draagt bij aan publieke verantwoording over hoe de Kamer met dit onderwerp omgaat.

Nadelen:

- Er moet een aparte regeling voor deze bepalingen worden gemaakt.
- Bij frictie tussen het bestuur van de fractiestichting en de fractie kan er licht bestaan over de opvatting of het beleid gepubliceerd moet worden of vooral hoe moet worden gerapporteerd aan de Kamer (al mag ervan worden uitgegaan dat over het algemeen de fractie eventuele frictie het hoofd zal kunnen en moeten bieden).

[Redacted content]

datum 27 oktober 2021
betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

- 4.1.1 [Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

datum 27 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

5. Mogelijke uitvoering toezegging werkveiligheid

In deze paragraaf wordt een mogelijke uitvoering van de toezegging beschreven, zoals deze door de Voorzitter is gedaan tijdens de Ramingsbehandeling van 21 juni 2021. Toegezegd is dat bezien wordt of de huisregels van de Tweede Kamer verbreed kunnen worden, in die zin dat gehandhaafd kan worden indien sprake is van herhaaldelijk ongewenst gedrag en/of het overtreden van huisregels door Kamerbewoners. Met als (uiterste) consequentie dat desbetreffende Kamerbewoner of fractie kantooruimte op een externe locatie moet vinden en/of Kamerleden alleen nog maar toegang hebben tot de Kamergebouwen voor het voeren van debatten en het deelnemen aan stemmingen. De Tweede Kamer wordt in dit kader gezien als een soort 'bedrijfsverzamelgebouw' waarin de fracties als losse organisaties zijn gehuisvest.

Voor de uitvoering van deze toezegging zijn als basis de Gedragsregels Defensie Sociale Veiligheid & Integriteit, de gedragscode Rijk en de Code of Conduct van het Engelse Lagerhuis gebruikt. De voornoemde regelingen geven een goed beeld van de mogelijke aanpassing van de huisregels van de Tweede Kamer.

Vanwege de verschillende reikwijdtes van de regelingen die reeds bestaan binnen de Kamer, dienen verschillende documenten te worden aangepast om de beoogde wijziging voor alle Kamerbewoners te realiseren:

- A. De Gedragscode met het oog op Kamerleden;
- B. Beleid ongewenste omgangsvormen met het oog op medewerkers van de Kamer en fracties;
- 4.1.1

A. Wijziging van de Gedragscode

De Gedragscode zoals deze door de Kamer is vastgesteld bestaat uit vijf artikelen (zie bijlage 1). Er is op dit moment geen expliciete verwijzing naar waardigheid en fatsoen en/of ongewenste omgangsvormen. Om de regels over ongewenst gedrag door Kamerleden aan te scherpen is het een optie de Gedragscode uit te breiden. Een mogelijke tekst zou kunnen zijn:

- *Het Kamerlid behandelt iedereen die werkt in of voor de Tweede Kamer of de gebouwen van de Tweede Kamer bezoekt met waardigheid, fatsoen en respect.*
- *De Kamerleden spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*
- *Het Kamerlid maakt zich niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht.*

Bij de verdere uitwerking van deze regeling kan in de toelichting worden gespecificeerd wat onder het "behandelen van werknemers met waardigheid, fatsoen en respect" wordt verstaan.

Als deze gedragsregel(s) aan de Gedragscode worden toegevoegd, kan over het niet naleven van dit gedrag ook worden geklaagd bij het College dat klachten over de naleving van de Gedragscode behandelt.

B. Wijziging Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties

De Tweede Kamer kent een 'beleid ongewenste omgangsvormen' (zie bijlage 2). In het beleid ongewenste omgangsvormen ontbreekt op dit moment een duidelijke verwijzing naar seksuele intimidatie. Om de bespreekbaarheid van het onderwerp te

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

vergroten kan ook gekozen worden in het beleid op te nemen dat iedereen die werkzaam is in de Tweede Kamer respectvol met elkaar omgaat.

Dit betekent dat aan het beleid de volgende regels toegevoegd kunnen worden:

- *We behandelen iedereen die werkt voor de Tweede kamer of de gebouwen van de Tweede Kamer bezoekt met waardigheid, fatsoen en respect.*
- *We spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.*
- *We maken ons niet schuldig aan seksuele intimidatie en ongevraagde seksuele aandacht.*

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

datum 27 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

4.1.1

Beslispunten:

- **Wenst het Presidium een voorstel tot wijziging voor de Gedragscode Integriteit Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op te stellen van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- **Wenst het Presidium [REDACTED] te verzoeken een voorstel tot wijziging van het Beleid ongewenste omgangsvormen medewerkers Kamer en fracties te maken van vergelijkbare strekking zoals hierboven beschreven?**
- 4.1.1

datum 27 oktober 2021

betreft Uitwerking motie-Leijten/toezegging werkveiligheid

6. Slotbeschouwing

In deze notitie is het Presidium een aantal keuzes voorgelegd waarop de motie Leijten kan worden uitgevoerd. Ook is aangegeven op welke manier de huisregels nog verder verbreed kunnen worden.

Het gaat in deze notitie dus om het vastleggen van sociale veiligheid en ongewenste omgangsvormen door middel van het formuleren van regels en het opleggen van eventuele sancties.

Juist het terrein van sociale veiligheid leent zich voor een bredere inzet van middelen die *niet* strikt zijn gericht op het stellen van regels, maar meer gericht zijn op een (organisatiebrede) cultuurverandering.

In het volgende agendapunt (4.2), waarin een aantal onderzoeken en notities van andere parlementen zijn vergeleken, wordt nader ingegaan op activiteiten gericht op het verbeteren van de cultuur rondom sociale veiligheid.

Vergaderjaar 2019–2020

35 351

Gedragcode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Nr. 1

BRIEF VAN HET PRESIDIUM

Aan de leden

Den Haag, 28 november 2019

Hierbij bieden wij u de Gedragcode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan. Deze komt voort uit het voorstel voor een «Leidraad leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal», zoals opgenomen in het rapport van de werkgroep Integriteit Leden van de Tweede Kamer van november 2018. Het presidium heeft de aanbeveling om een leidraad vast te stellen overgenomen. Het rapport van de werkgroep is bij brief van 17 april 2019 aan de Kamer voorgelegd (Kamerstuk 35 166, nr. 5). De brief is bij het debat over de Raming voor 2020 behandeld (Kamerstuk 35 166, nr. 21).

Het presidium benadrukt dat het op integere wijze uitoefenen van het ambt van Kamerlid in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van Kamerleden zelf is en blijft. Zij leggen daarover uiteindelijk verantwoording af aan de kiezer. Kamerleden zijn zich daarvan, ook in vergelijking met andere parlementen, terdege bewust. Tegelijkertijd is het van belang om te blijven werken aan de kenbaarheid van de integriteitsregels en een eenduidige en bruikbare uitleg van de integriteitsregels van de Kamer te bevorderen.

De leidraad zoals door de werkgroep opgesteld is dan ook bedoeld om de kenbaarheid van de regels omtrent integriteit in de Kamer te vergroten. Daartoe worden de geldende integriteitsregels samengebracht in de vorm van een aantal gedragsregels, voorzien van een toelichting. De leidraad gaat tevens in op de omgang met lobbyisten, waarmee tegemoet wordt gekomen aan een van de aanbevelingen van GRECO (Groep van Staten tegen Corruptie, onderdeel van de Raad van Europa, Kamerstuk 34 775 VI, nr. 105).

Omdat de leidraad in wezen kan worden gezien als een gedragscode, zoals deze ook in andere parlementen gangbaar zijn, ligt deze daarom ook als gedragscode aan u voor. Hiermee wordt tevens het belang dat de

Kamer hecht aan integer optreden, onderstreept. Bij deze gelegenheid worden verder enkele verduidelijkingen aangebracht met betrekking tot de reikwijdte van de gedragscode en in de toelichting.

De gedragscode met toelichting is, zoals ook door de werkgroep aangegeven, bedoeld als een levend document. Naarmate de gedragsregels van de Kamer in de praktijk verdere uitwerking krijgen kan het document desgewenst worden aangevuld.

Het presidium stelt de Kamer voor de gedragscode vast te stellen.

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
K. Arib

**GEDRAGSCODE LEDEN VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-
GENERAAL****Doel van de gedragscode**

Het doel van de gedragscode is om de kenbaarheid van de integriteitsregels en de bekendheid met de inhoud daarvan te vergroten en om de toepassing van de integriteitsregels verder te internaliseren.

Reikwijdte

Deze gedragscode ziet op al het handelen in het ambt van Kamerlid, waaronder tevens wordt begrepen gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Kamer in ernstige mate schaden.

Gedragsregels

Het Kamerlid is zich ervan bewust dat hij een publiek ambt uitoefent dat rechten en plichten met zich meebrengt. Dit leidt tot de volgende gedragsregels.

1. Het Kamerlid oefent zijn ambt uit in onafhankelijkheid en in het algemeen belang.
2. Het Kamerlid accepteert geen gift of gunst die bedoeld is om zijn handelen in het ambt te beïnvloeden.
3. Het Kamerlid voldoet aan de registratieverplichtingen die het ambt hem oplegt.
4. Het Kamerlid gebruikt in het ambt verkregen informatie niet voor persoonlijke belangen en waarborgt, indien van toepassing, het vertrouwelijke karakter ervan.
5. Het Kamerlid handelt conform de regels van de Kamer.

Toelichting*Reikwijdte*

De gedragscode heeft in beginsel betrekking op gedragingen van Kamerleden in de uitoefening van hun functie. Onder omstandigheden kunnen ook andere gedragingen van Kamerleden, buiten de uitoefening van hun functie, onder de werking van de gedragscode vallen, namelijk voor zover deze gedragingen in ernstige mate het gezag of de waardigheid van de Kamer aantasten.

Gedragsregels 1 en 2

De leden dienen bij de aanvaarding van hun ambt eden of verklaringen en beloften af te leggen. Uitvloeisel hiervan, en van het bepaalde in de Grondwet, is dat een Kamerlid te allen tijde onafhankelijk is en dient te handelen in het algemeen belang. Dit betekent dat indien een Kamerlid te maken krijgt met persoonlijke belangen naast het algemeen belang, altijd gekozen moet worden voor het algemeen belang. Het lid zal hier dan proportionele gevolgen aan moeten verbinden. In ieder geval is het een Kamerlid niet toegestaan giften of gunsten aan te nemen die zijn bedoeld om het handelen van het betreffende lid te beïnvloeden. Daarnaast onthoudt het Kamerlid zich van gedragingen die het gezag of de waardigheid van de Kamer in ernstige mate schaden.

In relatie tot lobbyisten¹ dienen leden zich altijd bewust te zijn van hun onafhankelijke positie en de taken die de Grondwet hen opdraagt. Lobbyisten zijn voor vele leden belangrijk voor een zekere mate van informatievoorziening, tegelijkertijd moet wel altijd een mate van afstand worden bewaard tot lobbyisten. Een lid moet zich dan ook bij een aanbod van een lobbyist (niet zijnde informatie) onthouden van het doen van beloftes over bepaald handelen. Onder aanbiedingen vallen tevens buitenlandse reizen die geheel of gedeeltelijk door lobbyisten worden bekostigd.

Gedragsregel 3

De leden dienen opgave te doen van hun nevenactiviteiten en -inkomsten, belangen die redelijkerwijs als relevant kunnen worden beschouwd, buitenlandse reizen waarvan de vervoers- en verblijfskosten geheel of gedeeltelijk door derden, waaronder lobbyisten, zijn betaald, en geschenken en voordelen die een bedrag van 50 euro te boven gaan. Deze informatie wordt op aangeven van het Kamerlid door de Griffie Plenair opgenomen in de daartoe bijgehouden registers, die voor een ieder ter inzage liggen. De Griffie Plenair attendeert de leden halfjaarlijks op de noodzaak van het actueel houden van hun informatie in de openbare registers en de mogelijkheid om omissies te corrigeren.

Met deze belangen zijn niet alleen financiële belangen bedoeld. Hierbij wordt verwezen naar een aanbeveling van de OVSE die luidt: *«the rules should [...] include a clause requiring legislators to declare any other interest that might reasonably be thought to influence their actions, speeches or votes»*. Bij die «andere belangen» kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- (a) eerdere functies. Van weinig betekenis is of men daaruit inkomsten genoot, omdat het van belang kan zijn dat voor de buitenwereld bekend is welke beroepsmatige achtergrond een lid heeft, zodat kritisch gevolgd kan worden of het lid zich niet gedraagt als belangenbehartiger van een beroepsgroep,
- (b) aan een terugkeergarantie of andere bijzondere regelingen die werkzaamheden na de beëindiging van het Kamerlidmaatschap betreffen, of
- (c) aan een meerderheidsbelang in een vennootschap.

Er wordt bewust geen uitputtende lijst gepresenteerd. Het is aan het lid zelf om te bepalen of een specifieke omstandigheid redelijkerwijs als relevant voor het functioneren kan worden beschouwd. In geval van twijfel kan een lid de onafhankelijk adviseur integriteit hierover consulteren.

De volgende vuistregel kan in dit verband worden gegeven: als een willekeurige toeschouwer zonder veel omwegen zou kunnen denken dat een bepaalde private omstandigheid van een lid van invloed is op diens stellingname in een publiek vraagstuk, kan het raadzaam zijn omstandigheid in het register te doen opnemen. Dan kan immers nooit gesteld worden dat die omstandigheid verborgen is gehouden. Het gaat er niet om of die omstandigheid daadwerkelijk van invloed is geweest. Dat, noch het tegendeel, is immers te bewijzen. Het is verstandig de bandbreedte van wat een buitenstaander «redelijkerwijs» als van invloed op parlementaire gedragingen kan beschouwen, ruimer te nemen als het gaat om

¹ Het begrip «lobbyist» moet ruim worden opgevat. Niet alleen personen die werkzaam zijn voor lobbykantoren, maar ook anderen die een Kamerlid benaderen om op te komen voor bepaalde belangen kunnen als lobbyist worden aangemerkt.

beleidsterreinen waarop men woordvoerder is van de fractie of lid is van de betrokken Kamercommissie.

Daarnaast doen de leden er goed aan zich rekenschap te geven van het feit dat ook specifieke omstandigheden die hun partner of andere directe familieleden betreffen door derden redelijkerwijs kunnen worden beschouwd als relevant in de beoordeling van hun opereren als lid. Daarbij wordt wel de kanttekening geplaatst dat het om verschillende redenen niet altijd mogelijk is om alle belangen in de privéomgeving van de leden in beeld te brengen. In de eerste plaats is de privéomgeving niet goed af te bakenen. In de tweede plaats hebben privébetrekkingen van de leden uiteraard recht op bescherming van hun privacy; niet alleen is een inbreuk daarop niet mogelijk zonder een solide wettelijke basis, een dergelijke inbreuk zou ook disproportioneel kunnen zijn in relatie met het doel, te weten het waken over de integriteit van de leden. De maatschappij is echter niet blind voor het sociale krachtenveld waarin de leden zich bevinden en van de invloed die dat kan hebben op hun handelen en functioneren. Vanuit die optiek zal het individuele lid een afweging moeten maken. Dit geldt volledigheidshalve niet alleen voor registratie van belangen, maar voor alle registratieverplichtingen.

Ook hierbij is het wellicht verstandig het perspectief van een willekeurige toeschouwer te kiezen en zich af te vragen of het beroep op bescherming van een belang van de desbetreffende derde, afgewogen tegen het belang van een transparante melding, gehonoreerd zou moeten worden. Hiervoor is de volgende vuistregel geformuleerd: denk bij «familie- of relatiesfeer» primair aan degenen waarmee een duurzame huishouding wordt gevoerd, denk bij de «belangen» die dan eventueel vermeld zouden kunnen worden bijvoorbeeld aan een verantwoordelijke positie die die persoon inneemt op het beleidsterrein waarop men woordvoerder is en houdt de vermelding anoniem.

Met «voordelen met een hogere waarde dan 50 euro» wordt bedoeld op bijvoorbeeld een aanbod van een concert of een diner. Ook deze voordelen dienen te worden geregistreerd.

Volledigheidshalve wordt erop gewezen dat zeker bij het aannemen van giften of gunsten van lobbyisten, inclusief buitenlandse reizen, de registratie hiervan juist en spoedig moet worden gedaan, om elke schijn van belangenverstrengeling te voorkomen.

Gedragsregel 4

De geheimhouding ten aanzien van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering of plenaire vergadering met gesloten deuren, dient in acht te worden genomen door allen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken hieromtrent kennis dragen, totdat de geheimhoudingsplicht door de commissie of de Kamer wordt opgeheven. De geheimhoudingsplicht geldt echter niet ten aanzien van hetgeen een commissie in haar verslag over een besloten commissievergadering vermeldt.

Schending van de geheimhouding van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering of in een plenaire vergadering met gesloten deuren, kan leiden tot een besluit van de Kamer, op voorstel van het presidium, tot uitsluiting voor ten hoogste een maand van alle vergaderingen van een of meer commissies of uitsluiting van de kennisneming van vertrouwelijke stukken voor ten hoogste de verdere duur van de zitting.

De vertrouwelijkheid van stukken dient door een ieder in acht genomen te worden. De voorschriften omtrent vertrouwelijke stukken zijn in juni 2010 vastgelegd in de Regeling vertrouwelijke stukken. Schending van de vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk, kan leiden tot een besluit van de Kamer, op voorstel van het presidium, tot uitsluiting voor ten hoogste een maand van alle vergaderingen van een of meer commissies of tot uitsluiting van de kennismaking van vertrouwelijke stukken voor ten hoogste de verdere duur van de zitting. Het Reglement van Orde van de Tweede Kamer bevat verder nog een aantal handhavingsbepalingen voor het geval dat de vertrouwelijkheid niet in acht wordt genomen bij de beraadslaging over een onderwerp.

Gedragsregel 5

Het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden, de Grondwet en diverse wetten bevatten regels die direct of indirect zien op de integriteit van de leden. Ook het Reglement van Orde bevat integriteitsregels.² Naast de hierboven reeds genoemde voorschriften betreft het bijvoorbeeld de regels omtrent onheuse gedragingen. Ingeval een spreker zich onheus gedraagt, wordt hij/zij door de Voorzitter in eerste instantie teruggedroepen tot de behandeling van het onderwerp dan wel vermaand en in de gelegenheid gesteld de woorden die tot de waarschuwing aanleiding hebben gegeven, terug te nemen. Indien het lid van deze gelegenheid geen gebruik maakt, kan de Voorzitter hem/haar het woord ontnemen en vervolgens besluiten tot uitsluiting van de verdere bijwoning van de vergadering op de dag waarop de uitsluiting plaats heeft. Ieder ander lid – dat geen spreker is – kan direct worden uitgesloten van verdere bijwoning van de vergadering indien hij/zij zich onheus gedraagt. De voorzitter van een commissievergadering heeft dezelfde bevoegdheden als de Voorzitter, met dien verstande dat een uitsluiting ingevolge artikel 60 van het Reglement van Orde slechts geldt voor de openbare vergaderingen van die commissie gedurende de dag waarop de uitsluiting plaats heeft.

² Zie voor een overzicht onder meer het document «Regelingen integriteit» (2015).

Beleid ongewenste omgangsvormen

Versie 1.1 | Datum 1 mei 2021 | Status vastgesteld

1 Inleiding

Het Beleid ongewenste omgangsvormen Tweede Kamer is onderdeel van het overkoepelende Arbobeleid van de Tweede Kamer dat gebaseerd is op drie verschillende aspecten: veiligheid, gezondheid en welzijn. Het vindt zijn grondslag in de per 1 januari 2007 in de Arbeidsomstandighedenwet opgenomen bepaling dat van de werkgever wordt verwacht dat deze binnen het algemene arbeidsomstandighedenbeleid beleid voert om psychosociale arbeidsbelasting (PSA) tegen te gaan. Onder PSA wordt verstaan: de factoren direct of indirect onderscheid met inbegrip van seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en werkdruk, in de arbeidssituatie die stress teweeg brengen. Stress is een toestand die als negatief ervaren lichamelijke, psychische of sociale gevolgen heeft. Volgens art. 3.2 van de Arbeidsomstandighedenwet moet de werkgever beleid voeren dat erop is gericht PSA te voorkomen of in ieder geval te beperken. Daarnaast heeft de ambtelijke organisatie van de Tweede Kamer de Gedragscode Integriteit vastgesteld. Het onderwerp ongewenste omgangsvormen maakt daar ook onderdeel van uit. De Gedragscode Integriteit is anders dan het Beleid ongewenste omgangsvormen echter alleen van toepassing op de ambtelijke organisatie.

Terugblik

Sinds 1993 bestaat bij de Tweede Kamer beleid ter bestrijding en voorkoming van seksuele intimidatie. In het kader van dit beleid zijn vertrouwenspersonen benoemd uit de verschillende geledingen, is een klachtenregeling opgesteld en een klachtencommissie geïnstalleerd. Bij de evaluatie van het beleid in 1997 is een aantal aanbevelingen gedaan voor de verdere ontwikkeling van het beleid. In 2003 is het beleid verbreed tot bestrijden en voorkomen van allerlei vormen van ongewenst gedrag, zoals seksuele intimidatie, discriminatie, agressie en geweld, pesten en treiteren.

De verbreding heeft gevolgen gehad voor de inhoud van het beleid, maar ook voor de klachtencommissie en de vertrouwenspersonen, die immers een veel groter scala aan deskundigheden moeten hebben.

Bronvermelding

- Regeling opvang en klachtenprocedure ongewenste omgangsvormen voor het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Staatscourant 1 april 2009.
- Klachtenregeling ongewenste omgangsvormen EZ (ministerie van Economische Zaken), Staatscourant 18 februari 2005.

Leeswijzer

Dit document begint met de beschrijving van het wettelijk kader (hoofdstuk 2). Daarna volgt een (gedrags)code om een werkomgeving te bereiken dat functioneert op basis van gelijkwaardigheid (hoofdstuk 3). Daarna is er aandacht voor de training van vertrouwenspersonen en klachtencommissie (hoofdstuk 4) en besluit het document met de middelen waarmee het beleid intern onder de aandacht blijft (hoofdstuk 5).

2 Wettelijk kader

- Bij art. 1 van de Grondwet is het in Nederland verboden onderscheid te maken tussen mensen wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras en geslacht op welke grond dan ook. Verder is er het Internationaal Verdrag ter uitbanning van alle Vormen van Rassendiscriminatie, artt. 137c e.v. en 429 quater van het Wetboek van Strafrecht.
- Er is wetgeving die tot doel heeft ongelijke behandeling in specifieke sectoren van het maatschappelijk leven te bestrijden, zoals de Wet gelijke behandeling, de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen en de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid.
- In de Arbeidsomstandighedenwet is opgenomen dat van de werkgever wordt verwacht dat de werkgever binnen het algemene arbeidsomstandighedenbeleid, beleid voert om PSA tegen te gaan.
- De Ambtenarenwet 2017 verplicht de werkgever integriteitsbeleid te voeren. Het onderwerp ongewenste omgangsvormen maakt bij de Tweede Kamer ook onderdeel uit van het integriteitsbeleid van de Tweede Kamer. Dit beleid heeft alleen betrekking op de ambtelijke organisatie.
- Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Klachtbehandeling) is van toepassing en bevat een regeling van een aantal minimumvereisten waaraan de interne behandeling van klachten door bestuursorganen moet voldoen.

3 Code ter voorkoming en bestrijding ongewenste omgangsvormen

3.1 Inleiding

De code is een nuttig en zinvol instrument voor het Beleid ongewenste omgangsvormen. Een centraal vastgestelde code biedt de klachtencommissie een normerend kader om grensoverschrijdend gedrag als zodanig te kunnen beoordelen.

3.2 Doel en reikwijdte

Het doel van de code is de bevordering van een alerte en effectieve naleving van het verbod op discriminatie en daarmee het scheppen van een werkomgeving waarin gelijkwaardigheid en non-discriminatie vanzelfsprekend zijn. Hieronder wordt ook het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en treiteren begrepen. De code is van toepassing op alle geledingen van de Tweede Kamer en richt zich tot een ieder die werkzaam is bij de ambtelijke organisatie en de verschillende fracties. Het is wettelijk bepaald dat iemand niet ongelijk behandeld mag worden vanwege zijn godsdienst, levensovertuiging, politieke overtuiging, ras, geslacht, nationaliteit, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, handicap of chronische ziekte, leeftijd, arbeidsduur (voltijd- of deeltijdwerk) of soort contract (vast of tijdelijk).

Omgangsvormen en functioneren werknemers

1. Van een ieder die werkzaam is bij de Tweede Kamer wordt verwacht dat men de verantwoordelijkheid op zich neemt om door houding, intentie en gedrag ertoe bij te dragen dat de organisatie, cultuur en werkomgeving gelijkwaardigheid en non-discriminatie in zich herbergen. Meer specifiek wordt verwacht dat:
 - men elkaar collegiaal bejegt en met respect behandelt; dat betekent in dit verband zonder in negatieve en kwetsende zin onderscheid te maken naar aspecten als godsdienst, levensovertuiging, politieke overtuiging, ras, geslacht, nationaliteit, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, handicap of chronische ziekte, leeftijd, arbeidsduur (voltijd- of deeltijdwerk) of soort contract (vast of tijdelijk) of op welke grond dan ook;
 - men zich noch over anderen, noch tegen anderen met betrekking tot voornoemde aspecten in woord of gedrag beledigend uitlaat, dan wel gedrag vertoont dat discriminerend kan worden geacht of als pestgedrag kan worden aangemerkt;

- wanneer men in de werkomgeving discriminatie en pestgedrag of situaties die ongelijke behandeling in de hand werken, signaleert, men dit op adequate wijze binnen de afdeling, eventueel in overleg met de leidinggevende, aan de orde probeert te stellen;
 - men bij het verrichten van zijn/haar werkzaamheden alert is op het zich voordoen van kwetsend en discriminerend gedrag of van mogelijk discriminerende, achterstellende effecten van het interne personeelsbeleid;
 - men volledige medewerking verleent bij de uitvoering van beleidsinitiatieven van de organisatie, die tot doel hebben non-discriminatie en gelijke behandeling te bevorderen.
2. Van de werkgever wordt verwacht dat het een collegiale, gelijkwaardige omgang binnen de directies, diensten, afdelingen en fracties stimuleert.
 3. Van een ieder die werkzaam is bij de Tweede Kamer wordt verwacht dat hij/zij het bovenstaande in acht neemt, niet alleen in relatie tot personen die daar werkzaam zijn, maar ook tegenover degenen die diensten verlenen aan de Tweede Kamer en tegenover derden in het algemeen, de burger.

3.3 Personeelsbeleid en reorganisaties

1. Indien sprake is van een achterstandspositie van doelgroepen, zullen er extra maatregelen genomen worden om deze op te heffen of te verminderen.
2. Bij de ontwikkeling van het personeelsbeleid en de uitvoering van reorganisaties zal erop worden toegezien dat hierin geen discriminerende gevolgen besloten liggen.
3. De leidinggevenden van de diverse geledingen dragen de verantwoordelijkheid om aan het personeelsbeleid zodanig uitvoering te geven, dat er geen sprake is van (seksuele) intimidatie, agressie en geweld, discriminatie, extremisme, stalken, pesten of treiteren.

3.4 Externe contacten

Indien sprake is van onheuse bejegening van medewerkers van de Tweede Kamer door medewerkers van een externe organisatie die diensten verleent, zal erop worden toegezien dat de externe organisatie maatregelen neemt om herhaling te voorkomen.

4 Training vertrouwenspersonen en klachtencommissie

Zowel de vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen als de leden van de Klachtencommissie zullen regelmatig getraind worden t.b.v. de ontwikkeling van hun deskundigheid. Hieronder staat aangegeven welke trainingen dit zijn:

Vertrouwenspersonen

- i. Basistraining nieuwe vertrouwenspersonen
- ii. Vervolgtraining zittende vertrouwenspersonen naar behoefte
- iii. Intervisiebijeenkomsten, minimaal 2x per jaar
- iv. Relevante seminars naar behoefte

Klachtencommissie

- v. Basistraining nieuwe leden/plv. leden klachtencommissie
- vi. Praktijktraining naar behoefte

5 Interne communicatie

Het is van belang dat Kamerambtenaren en fractiemedewerkers voldoende geïnformeerd zijn over het beleid en de klachtenregeling. Hiervoor worden de volgende communicatiemiddelen ingezet:

Communicatiemiddel	Via	Bereik
Folder	Introductiepakket	Nieuwe ambtenaren en fractiemedewerkers
Introductiebijeenkomst	Introductieprogramma	Nieuwe ambtenaren en fractiemedewerkers
Kamerbode en Plein2	Presentatie nieuwe vertrouwenspersonen en/of leden klachtencommissie	Gehele organisatie

OPLEGNOTITIE PRESIDIUM

Titel/onderwerp :

Sociale veiligheid: Leerpunten EU parlementen inzake sociale veiligheid

Opgesteld door :

██████████/Stafdienst HR

Aard van de bespreking ¹

Informerend/ter bespreking

Beknopte samenvatting

Tijdens de Presidiumvergadering van 16 juni 2021 heeft het Presidium besloten dat er een inventarisatie wordt gemaakt van de wijze waarop andere parlementen vorm geven aan het sociale veiligheidsbeleid

Op basis van een aantal documenten is bekeken wat de Tweede Kamer organisatie in de aanpak van sociale veiligheid kan overnemen van andere parlementen. Ook de aanbevelingen vanuit de Raad van Europa (RvE) zijn hierbij meegenomen.

In deze documenten is gekeken welke (concrete) aanbevelingen binnen de Tweede Kamer reeds zijn geïmplementeerd en welke nog niet.

Samenvattend zou de Tweede Kamer een aantal aanbevelingen kunnen overnemen:

1. (nog) meer aandacht aan verschillende regelingen/vertrouwenspersonen (voor wie geldt wat);
2. geven van trainingen specifiek op voorkomen ongewenste omgangsvormen, gericht op alle Kamerbewoners;
3. mogelijk nog explicieter stelling nemen vanuit de Tweede Kamer / Voorzitter / fracties / Management team tegen ongewenste omgangsvormen;
4. de normen ten aanzien van ongewenste omgangsvormen expliciet(er) opnemen in de Gedragscode Integriteit Leden Tweede Kamer.

In het eerste half jaar van 2022 zal een kwalitatief onderzoek worden verricht naar sociale veiligheid in de politiek-ambtelijke werkomgeving. In de onderzoeksopzet zal ook het internationale perspectief meegenomen worden.

Formulering te nemen besluit

- Het Presidium bespreekt de leerpunten uit de EU-vergelijking inzake sociale veiligheid.

1

- ter besluitvorming (bespreken of hamerstuk)
- opiniërend
- informerend

Status besluit ²

B

2

- A. openbaar actief (actie Stafdienst Communicatie)
- B. openbaar passief (publicatie op besluitenlijst met evt. link naar achterliggend stuk)
- C. vertrouwelijk (in ieder geval besluiten m.b.t. personen en besluiten m.b.t. veiligheid)

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

aan Presidium
van MT
datum 7 oktober 2021
betreft Leerpunten onderzoeken sociale veiligheid
pagina 1/4

Leerpunten onderzoeken sociale veiligheid

1 Aanleiding en doel

Sociale veiligheid is niet alleen in Nederland, maar ook in andere parlementen een belangrijk onderwerp. Met betrekking tot het onderwerp "sociale veiligheid" is op basis van een aantal documenten bekeken wat de Tweede Kamer organisatie in de aanpak van sociale veiligheid kan overnemen van andere parlementen en van aanbevelingen vanuit de Raad van Europa (RvE). In deze documenten is gekeken welke (concrete) aanbevelingen binnen de Tweede Kamer reeds zijn geïmplementeerd en welke mogelijk overgenomen kunnen worden.

2 Internationale onderzoeken en notities

Voor de vergelijking is gekeken naar de volgende onderzoeken/notities:

Het betreft de volgende onderzoeken / notities:

- a. Inter-Parliamentary Union (2016), *Sexual Harassment and Violence against women parliamentarians*, Geneve, Inter-Parliamentary Union,
- b. Inter-Parliamentary Union & Raad van Europa (2018), *Sexism, harassment and violence against women in parliaments in Europe*, Geneve.
- c. Raad van Europa (2019), *Parliaments free of sexism and sexual harassment*, Straatsburg.
- d. Tania Verge (2020), *Too Few, Too Little: Parliaments' Response to Sexism and Sexual Harassment*, Parliamentary Affairs, 02/10/2020 .

Hieronder wordt kort ingegaan op elke notitie.

a. Inter-Parliamentary Union (2016). In dit rapport wordt de uitkomsten van een wereldwijd onderzoek naar (seksueel) geweld tegen vrouwelijke parlementariërs besproken. In de conclusie wordt aangegeven dat dit geweld – in verschillende mate - voorkomt en het werk van de vrouwelijke parlementariërs beïnvloedt.

b. Inter-Parliamentary Union & Raad van Europa (2018)

Dit betreft een vervolgonderzoek (t.a.v. het rapport onder a) uit 2018 van de InterParliamentaryUnion (IPU) en de Raad van Europa samen, gericht op

datum 7 oktober 2021
betreft Leerpunten onderzoeken sociale veiligheid

parlementariërs en personeel van nationale parlementen in Europa. In het rapport staan ook "good practices" en oplossingen beschreven, waaronder:

- Versterk het interne parlementaire beleid gericht op het uitbannen van seksisme, intimidatie en gender gerelateerd geweld. Hierbij kan gedacht worden aan instellen van goede infrastructuur, garanderen van vertrouwelijkheid, maar ook het aanbieden van trainingen voor iedereen in de organisatie(s).
- Verander de politieke cultuur en mentaliteit. Te denken valt hierbij aan het vaststellen en toepassen van interne procedures voor politieke partijen tegen seksisme en geweld tegen vrouwen en het juist actief betrekken van mannen bij mogelijke oplossingen.

c. Raad van Europa (2019). In deze brochure worden als vervolg op het onder b. genoemde rapport aanbevelingen gedaan voor nationale parlementen om geweld tegen vrouwen in de politiek te stoppen. In *Bijlage 1* zijn deze aanbevelingen beschreven, waarbij ook is aangegeven in hoeverre de Tweede Kamer deze activiteiten al heeft ondernomen.

Activiteiten waar vanuit de Tweede Kamer meer aandacht aan besteed kan worden zijn gericht op:

- geven van voorlichting en communicatie aan alle kamerbewoners over de regelingen en infrastructuur;
- aanbieden van trainingen voor alle kamerbewoners;
- expliciet(er) stelling nemen tegen ongewenste omgangsvormen vanuit organen van de Tweede Kamer.

d. Verge (2020). In dit wetenschappelijk artikel wordt een inventarisatie gegeven wat nationale parlementen doen/hebben gedaan op gebied van (seksuele) intimidatie tegen vrouwen in de politiek. In het artikel wordt onderstaand schema gebruikt om de verschillende type activiteiten te ordenen.

Figuur 1¹.

In de inventarisatie worden grotendeels dezelfde aanbevelingen gedaan die onder c. zijn genoemd. Een extra aanbeveling die door de Tweede Kamer overgenomen zou kunnen worden is de aanbeveling om "seksistische uitingen, handelingen intimidatie in de gedragscode voor parlementsleden expliciet op te nemen en het invoeren van sancties voor schendingen van ethische normen". Op dit moment zijn deze normen niet expliciet opgenomen in de gedragscode integriteit voor Tweede Kamerleden.

3 Kwalitatief onderzoek sociale veiligheid

Zoals aangekondigd in het Ramingsdebat op 21 juni 2021 zal onderzoek gedaan worden naar sociale veiligheid bij de Kamerorganisatie. Deze toezegging is gedaan onder andere naar aanleiding van signalen van vertrouwenspersonen en bedrijfsmaatschappelijk werk met betrekking tot de sociale veiligheid in de politiek-

¹ Verge, 2020, P. 7

datum 7 oktober 2021

betreft Leerpunten onderzoeken sociale veiligheid

ambtelijke werkomgeving. Dit sluit overigens ook aan bij de resultaten uit het Werkbelevingsonderzoek onder het leidinggevend kader. Een onderzoek naar sociale veiligheid betreft idealiter het gehele organisatiesysteem met daarin de interactie tussen de ambtelijke en politieke kant, patronen, systemen en collectieve gedragingen. In de onderzoeksopzet zal ook het internationale perspectief meegenomen worden.

4 Aanbevelingen

Samenvattend zou de Tweede Kamer een aantal aanbevelingen kunnen overnemen uit de rapporten:

- (nog) meer aandacht aan verschillende regelingen/vertrouwenspersonen (voor wie geldt wat);
- geven van trainingen specifieke op ongewenste omgangsvormen, gericht op alle Kamerbewoners;
- mogelijk nog explicieter stelling nemen vanuit de Tweede Kamer / Voorzitter / fracties / Management team tegen ongewenste omgangsvormen;
- de normen ten aanzien van ongewenste omgangsvormen expliciet(er) opnemen in de Gedragscode Integriteit Leden Tweede Kamer.

datum 7 oktober 2021

betreft Leerpunten onderzoeken sociale veiligheid

Bijlage 1 – Overzicht leerpunten inzake sociale veiligheid

In onderstaande tabel zijn de aanbevelingen weergegeven uit de notitie "Raad van Europa (2019), Parliaments free of sexism and sexual harassment, Straatsburg²". Er is voor gekozen om de aanbevelingen in het Engels te laten staan, om te voorkomen dat er sprake is van verlies van nuances door de vertaling.

Aanbeveling	Reeds ondernomen activiteiten Tweede Kamer	Mogelijkheden tot verbetering
<p>1. Create a zero-tolerance environment for sexist behaviour, psychological and sexual harassment and gender-based violence in parliament including through implementation at parliamentary level of Council of Europe standards, in particular the Council of Europe Istanbul Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, Recommendation CM/Rec(2019)1 of the Committee of Ministers to member States on preventing and combating sexism, Assembly Resolution 2274 (2019) on Promoting parliaments free of sexism and sexual harassment and other relevant regional or international instruments.</p>		<p>- Hier kan meer aandacht aan gegeven worden in voorlichting & communicatie.</p>
<p>2. Conduct surveys on the prevalence of sexism, harassment and violence against women in parliament and take action to remedy the situation.</p>	<p>- Vragenlijst voor ambtenaren als onderdeel WBO - Start kwalitatief onderzoek najaar 2021</p>	<p>- Mogelijkheid voor vragenlijsten en onderzoek binnen TK leden en/of fracties stimuleren.</p>
<p>3. Set up appropriate complaints and investigation mechanisms which are confidential, fair and responsive to victims' concerns</p>	<p>- Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen (OO) + Klachtencommissie voor ambtenaren +</p>	<p>- Voor TK kan gezorgd worden dat hier geregeld aandacht en voorlichting over wordt gegeven.</p>

² <http://www.assembly.coe.int/LifeRay/EGA/WomenFFViolence/BrochureParliamentSexism-EN.pdf>

datum 7 oktober 2021

betreft Leerpunten onderzoeken sociale veiligheid

	<p>fractiemedewerkers voor fracties die zijn aangesloten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gedragscode + Regeling toezicht en handhaving gedragscode leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor TK leden + College voor onderzoek integriteit. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aandachtspunt blijft dat TK leden en overige kamerbewoners onderdeel zijn van verschillende regelingen en dat onderlinge verhoudingen (politiek/fracties/ambtelijk) complex zijn.
<p>4. Ensure that victims of harassment and assault are aware of and have access to assistance and advice services that are confidential and put the victims' rights at the centre</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vertrouwenspersonen OO voor ambtenaren + fractiemedewerkers (voor fracties die zijn aangesloten) zijn beschikbaar. - In het WBO uit 2021 heeft >90% van de medewerkers aangegeven bekend te zijn met de vertrouwenspersonen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Continueren aandacht + zichtbaarheid Vertrouwenspersonen in de organisatie.
<p>5. End impunity for perpetrators by introducing and applying disciplinary sanctions. In this context, consider reviewing immunity rules which afford immunity from prosecution to members of parliament for sexual harassment and violence against women.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Het College kan volgende sancties voorstellen: aanwijzing, berisping, of schorsing voor een maand. - O.g.v. art. 71 Grondwet geldt immuniteit voor wat in het parlement wordt gezegd of geschreven. - Dit geldt niet voor wat buiten het parlement plaatsvindt. 	
<p>6. Design and run training programmes for all persons working in parliament on issues related to respect in the work place, sexism, harassment and programmes and mechanisms in place to tackle these issues.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - In Q3/Q4 worden workshops integriteit aangeboden aan ambtenaren. - In 2022 komen er ook vervolgtrainingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Te overwegen valt om specifieke traingingen op ongewenste omgangsvormen aan te bieden aan alle Kamerbewoners.
<p>7. Initiate, support and implement policies and legislation to ensure parity in political and public life.</p>		
<p>8. Encourage and provide incentives to political parties to ensure better representation of women in decision making.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Per partij aandachtspunt. 	
<p>9. Encourage political parties to establish codes of conduct and take action to challenge gender stereotypes, patriarchy, misogyny and the culture that</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Aan de klachtenregeling OO is in het voorjaar aandacht besteed bij de AS'en. 	<ul style="list-style-type: none"> - Te overwegen valt om hier nog eens centraal aandacht aan te geven.

datum 7 oktober 2021

betreft Leerpunten onderzoeken sociale veiligheid

tolerates and condones acts of violence and harassment of women in political life.		
10. Engage proactively men in all activities to prevent and combat sexism, harassment and violence against women. Consider compulsory training on workplace codes of conduct and ethics		- Kijken of (mannelijke) voortrekkers kunnen worden benaderd t.a.v. dit onderwerp. - Trainingen verplicht maken.
11. Build partnerships and work with the media to promote non-sexist representation of women and tackle harmful gender stereotypes and sexism.		- Hier zou vanuit politiek meer aandacht aan gegeven kunnen worden.
12. Initiate, promote and encourage education programmes from a very young age to foster a culture of respect, tolerance, non-discrimination and equality.		- Dit is een maatschappelijk thema en zou via politiek op de agenda gezet moeten worden.

In het rapport is ook een checklist opgenomen (p.6):

►► Has your parliament clearly stated that harassment and hate speech towards female politicians and parliaments are unacceptable? Does it have a code of conduct for members which clearly condemns sexual harassment and sexist hate speech?

Status: Op dit moment is deze gedragsregel niet expliciet in de gedragscode integriteit voor Tweede Kamerleden opgenomen.

►► What are the complaint mechanisms in place to prevent and sanction harassment and hate speech towards female politicians and parliamentarians?

Status: Klachtenregeling ongewenste omgangsvormen voor ambtenaren en medewerkers fracties + College voor onderzoek integriteit voor Tweede Kamerleden.

►► Is your parliament collecting data and conducting surveys to measure the prevalence of harassment and hate speech against women politicians and parliamentarians?

Status: Dit gebeurt op dit moment niet.

►► Does your parliament organise and promote public debates to raise awareness of the issue of harassment and hate speech towards female politicians and parliamentarians and its consequences on personal, political and public life and democracy?

Status: Dit gebeurt op dit moment niet.

From [REDACTED] </O=STATENGERAAL [REDACTED]>

Subject **Presidiumdossier**

To PrintPunt <PrintPunt@tweedekamer.nl>

Date October 21, 2021 at 10:28:03 AM CEST

Goedemorgen,

Graag bijgaand Presidiumdossier printen:

15 keer

Kleur

WIRO-binding

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED]. </O=STATENGERAAL [REDACTED]>

Subject **RE: nota nav verslag Raming**

To [REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date April 20, 2020 at 5:50:13 PM CEST

Dag [REDACTED],

Dankjewel voor de snelle service.
Ik heb de tekst verwerkt in de nota.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: maandag 20 april 2020 17:40
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: RE: nota nav verslag Raming

Beste [REDACTED],
Hierbij de gevraagd toelichting vanuit het jaarverslag. Ik heb voor de VZ en jou het aantal meldingen genoemd (in geel) maar dat is in principe alleen bedoeld voor jullie ter kennisname; het jaarverslag VP's wordt namelijk niet breder verspreid dan binnen het MT, Presidium en OR. En de Ramingsstukken worden in een veel breder gezelschap gedeeld.

Antwoord:
De Tweede Kamer kent 6 vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen: 2 vanuit de Kamerorganisatie en 3 vanuit de fracties) en 1 externe vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen (VPOO) maken een jaarverslag dat besproken wordt in het managementteam, Presidium en Ondernemingsraad.

In het jaarverslag 2019 geven zij aan dat ze hebben ingezet op:

- deskundigheidsbevordering (allen zijn in 2019 opgeleid & gecertificeerd bij de Landelijke Vereniging van Vertrouwenspersonen),
- Voorlichting (bij werkoverleggen en introductie van nieuwe medewerkers) en op
- het interne netwerk van arbo-arts, bedrijfsmaatschappelijk werk, preventiemedewerkers, OR en HR.

Het aantal meldingen is van 10 (in 2018) naar 21 (in 2019) gegaan: De vertrouwenspersonen vinden het aantal meldingen te laag om hier conclusies op te trekken doch signaleren wel een aantal trends:

De vertrouwenspersonen geven aan dat zij de trend zien dat ongewenst gedrag beter bespreekbaar is geworden en dat medewerkers door voorlichting beter bewust zijn van de hulpstructuur. Ook is de drempel om te melden verlaagd door het aantrekken van een externe vertrouwenspersoon. Zij adviseren o.a. door te gaan met het geven van voorlichting, met professionaliseren en de thema's integriteit en omgangsvormen (anti pesten) hoog op de agenda te houden.

Met hartelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Kamer [REDACTED], Lange Houtstraat 1, Den Haag
T +(31)70-318 [REDACTED] | M 06- [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: maandag 20 april 2020 15:33
Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: nota nav verslag Raming

Dag [REDACTED],

Onderstaande vraag is gesteld door de CU bij de Ramingsstukken. De Voorzitter wil graag een uitgebreider antwoord, waarin ook wordt aangegeven (in algemene termen) wat er beschreven wordt in het jaarverslag. Ook graag meer info over de vertrouwenspersonen.

Graag zsm het antwoord retour. De stukken gaan morgenochtend naar de Presidiumleden.

Groet, [REDACTED]

Vraag
De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het positief dat er werk is gemaakt van het verbeteren van de sociale veiligheid in de Kamerorganisatie,

alsmede binnen de verschillende fracties. Ook zijn zij positief over de aanstelling van vertrouwenspersonen. Op welke wijze vindt, uiteraard met inachtneming van de vertrouwelijkheid, rapportage door de vertrouwenspersonen plaats?

Antwoord

De vertrouwenspersonen maken een jaarverslag, dit wordt in het Presidium en de Ondernemingsraad besproken.

Met vriendelijke groet,

██████████

██

Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318██████ | E ████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] tweedekamer.nl>
Subject **RE: integriteitsadviseur**
To [REDACTED] M." [REDACTED] r@tweedekamer.nl>
Date January 7, 2020 at 1:28:32 PM CET

Hallo [REDACTED],

Dank voor deze informatie. Wij zullen dit bespreken met de Belastingdienst. [REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Internal Auditor
Stafdienst Financieel Economische Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED] [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: dinsdag 7 januari 2020 12:11
Aan: [REDACTED] [REDACTED]t@tweedekamer.nl>
Onderwerp: integriteitsadviseur

Dag [REDACTED],

Bijgaand de brief die aan alle Kamerleden is gestuurd naar aanleiding van de benoeming van de adviseur Integriteit.

De taak en werkwijze is als volgt omschreven:

De adviseur verstrekt Kamerleden op verzoek vertrouwelijk advies over de uitleg en toepassing van de geldende regels op het gebied van integriteit van Kamerleden. Het betreft adviezen over kwesties die het Kamerlid zelf betreffen. Daarnaast kunt de adviseur het Presidium op verzoek adviseren over de integriteitsregels van de Kamer.

De werkzaamheden worden verricht op basis van onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid. De adviseur neemt geheimhouding in acht ten aanzien van informatie die hij/zij ontvangt in de uitoefening van de functie, tenzij enig wettelijk voorschrift anders bepaalt. Een Kamerlid kan desgewenst een schriftelijk advies dat aan hem/haar is uitgebracht openbaar maken. Ook het Presidium kan een advies dat aan hem is gericht, openbaar maken.

Na afloop van een kalenderjaar wordt een geanoniseerd jaarverslag uitgebracht aan het Presidium van de Tweede Kamer. Het Presidium maakt dit jaarverslag vervolgens openbaar. In dit jaarverslag kunnen aanbevelingen gedaan worden voor verbetering of verheldering van de integriteitsregels.

Binnenkort komt er nog informatie op Plein 2 zodat de Kamerleden de adviseur weten te vinden. De adviseur wil ook kennismaken met de fracties (als de fracties dit ook willen uiteraard).

Groet

[REDACTED]

From ██████████ </O=STATENGERAAL██████████>
Subject **RE: Notitie Sociale veiligheid**
To ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Date March 26, 2018 at 5:52:34 PM CEST

Dankjewel.

Ik probeer de notitie morgen door te lezen.

Met vriendelijke groet,

██████████
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag
T +(31)6 ██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████
Verzonden: maandag 26 maart 2018 17:49
Aan: ██████████
CC: ██████████
Onderwerp: Notitie Sociale veiligheid

Beste ██████████ en ██████████,

Nav de bespreking van de concept notitie 'onderzoek sociale veiligheid' met jullie en mw Arib, heeft ██████████ bijgaande notitie aangescherpt. De voorlegger moet nog aangepast worden. Willen jullie aub kritisch meelesen en aanscherpen voordat ik het wederom bij mw Arib in de mailbox stop?

Alvast hartelijke dank,

██████████
Stafdienst Personeel en Organisatie
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070-318 ██████████ | M 06 ██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████
Verzonden: woensdag 21 maart 2018 17:28
Aan: ██████████
Onderwerp: feedback notitie

Inleiding:

Voorop stellen: waarom belangrijk dat er een onderzoek plaats vindt? Beginnen met redenen van een goed werkklimaat en daarna pas noemen dat er ook een maatschappelijke discussie plaats vindt.

In de gehele notitie + voorlegger: de scope van het onderzoek betreft alle medewerkers binnen de gebouwen van de TK (ambtelijk en politiek). Dit als een feit benaderen in de notitie en niet als een vraag. Ook niet op de voorlegger; we gaan een onderzoek kamerbreed doen en als er nadien fracties niet gereageerd hebben dan wel niet mee willen doen, is dat hun verantwoordelijkheid. Het Presidium gaat besluiten tot een kamerbreed onderzoek.

Steviger aanzetten hoe de anonimiteit en vertrouwelijkheid gewaarborgd zal gaan worden (noot ██████████ ook dit naar voren halen naar de eerste pagina(s)) Dus steviger aanzetten & naar voren halen in de notitie.

Bemnoemen dat er een ondergrens is aan de respondenten / doelgroepen en wat voor effect dat kan hebben in de rapportages (dus: kleine fracties van <10 personen, als de eenheden te klein zijn, worden fracties/afdelingen gebundeld in de rapportage). Ik denk dat dit iets is waar we in de bijlage een voorbeeld van moeten laten zien ter illustratie.

Geef qua onderzoek helder aan: we gaan onderzoek doen naar seksuele omgangsvormen. Aangezien we toch al onderzoek doen, benutten we het momentum nu en zullen tevens vragen stellen over andere vormen van uitsluiting (zoals pesten, discriminatie, etc).

De verwijzing naar de Preventiemedewerker er uit halen.

De stukjes over de vertrouwenspersonen bundelen en op 1 plek zetten.

Als jij aub de wijzigingen wil doorvoeren dan sturen we het daarna door naar het ██████████) en de ██████████

Dat was het!

██████████
Stafdienst Personeel en Organisatie

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T 070-318 [redacted] | M 06 [redacted] | E [redacted]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **RE: integriteitscode/regeling**
To [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date April 21, 2020 at 9:13:54 AM CEST

Hai [REDACTED],

Ik denk dat het allemaal dan goed is. Ik ben benieuwd!!

Hartelijke groet,

[REDACTED]
Griffie Plenair - Bureau Wetgeving
Tweede Kamer der Staten-Generaal
M +(31) [REDACTED] | T +(31)70 318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: maandag 20 april 2020 18:02
Aan: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: integriteitscode/regeling

Dag [REDACTED],

De beantwoording van de feitelijke vragen over de code integriteit en de regeling rond toezicht en handhaving staat donderdag op de agenda van het Presidium.

Er is niets aan gewijzigd.

Ik heb een korte oplegnotitie ervoor gedaan en verwezen naar de achterliggende stukken.

Denk jij dat het zo kan, of moet ik in de oplegnotitie nog aandacht vragen voor een specifiek punt.

De regeling en code blijft (vooralsnog) toch in tact?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] tweedekamer.nl>
Subject **RE: onbezoldigd**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date April 8, 2019 at 12:17:08 PM CEST

Super, ik denk dat we er zo langzamerhand wel vanuit kunnen gaan dat het onbezoldigd was. Thnx!

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T 070 318 [REDACTED] M +316 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Alle informatie over de Tweede Kamer is te vinden op www.tweedekamer.nl. U kunt de Tweede Kamer ook volgen op [Facebook](https://www.facebook.com/tweedekamer) en [Twitter](https://twitter.com/tweedekamer). Download ook de gratis Tweede Kamer vergaderagenda app in de Apple of Android store.

Van: [REDACTED].

Verzonden: maandag 8 april 2019 12:16

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: onbezoldigd

-

Onderstaande regel staat in het verslag van het Presidium van 29 april 2015:

-

1. Vertrouwenspersoon integriteit

Het Presidium onderschrijft het voorstel van de Voorzitter om mevrouw Sorgdrager te benaderen voor bovengenoemde, onbezoldigde functie. Wordt vervolgd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +(31)6 [REDACTED] [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **rapport werkgroep integriteit leden Tweede Kamer**
To [REDACTED] <[REDACTED]@twee [REDACTED].nl>, [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date November 14, 2018 at 11:12:54 PM CET

Beste [REDACTED], [REDACTED],

Hierbij aangeboden het rapport van bovengenoemde werkgroep, incl. aanbiedingsbrief. De werkgroep treedt, zoals informeel al gemeld, zelf niet naar buiten met dit rapport. Het Presidium heeft daarin dus alle vrijheid. De voorzitter van de werkgroep is graag bereid in het Presidium een toelichting te komen geven (zie ook de aanbiedingsbrief).

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED] </O=STATENGENERAAL [REDACTED]>
Subject **RE: onbezoldigd**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date April 8, 2019 at 12:26:01 PM CEST

Nee, in periode dat ik Presidium doe niet

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 april 2019 12:26
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: onbezoldigd

Heb jij de laatste periode een herbenoeming van Sorgdrager voorbij zien komen in het Presidium? Ik kan mij niks herinneren.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 318 [REDACTED] M +316 [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Alle informatie over de Tweede Kamer is te vinden op www.tweedekamer.nl. U kunt de Tweede Kamer ook volgen op [Facebook](https://www.facebook.com/tweedekamer) en [Twitter](https://twitter.com/tweedekamer). Download ook de gratis Tweede Kamer vergaderagenda app in de Apple of Android store.

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 8 april 2019 12:16
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: onbezoldigd

-
Onderstaande regel staat in het verslag van het Presidium van 29 april 2015:

-
1. **Vertrouwenspersoon integriteit**

Het Presidium onderschrijft het voorstel van de Voorzitter om mevrouw Sorgdrager te benaderen voor bovengenoemde, onbezoldigde functie. Wordt vervolgd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag
T +(31)6 [REDACTED] [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From ██████████ </O=STATENGERAAL ██████████>
Subject **Re: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid**
To ██████████@tweedekamer.nl
Date February 25, 2022 at 4:05:23 PM CET

Ha ██████████,

Dankjewel!
We zetten deze stukken op de agenda van het Presidium van 9 maart a.s.

Vriendelijke groet,

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 25 feb. 2022 om 14:55 heeft ██████████ <█████████@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

ī» ě
Hoi ██████████,

Voor de volledigheid stuur ik je bijgaand i.v.m. de eventuele besluitvorming door het Presidium over onderstaande ook nog het uitgewerkte voorstel met geleidende brief toe. Dit omdat er anders eventueel onduidelijkheid kan bestaan over het opschrift van het voorstel, en er in het stuk in de notitie in de toelichting nog een aantal opties vermeld stonden voor wat het bereik van de regeling (waarbij ik ervan uit ben gegaan dat het bereik kennelijk moet zijn gericht op artikel 3, tweede lid, van de Arbeidsomstandighedenwet).

Bij vragen of opmerkingen kun je uiteraard altijd contact opnemen.

Met vriendelijke groet,

██████████
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 ██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████
Verzonden: woensdag 23 februari 2022 09:56
Aan: ██████████. <█████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Hoi ██████████,

Het is dan inderdaad gebruikelijk dat het voorbereidend onderzoek door de commissie voor de werkwijze geschiedt, tenzij de Kamer besluit een andere commissie daarmee te belasten. Zie voor de volledigheid bijgaand de betrokken bepalingen met daaronder de artikelsgewijze toelichting van bij de algehele herziening.

Met vriendelijke groet,

██████████
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 ██████████ | E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████. <█████████@tweedekamer.nl>
Verzonden: woensdag 23 februari 2022 09:36
Aan: ██████████ <█████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Ha ██████████,

Dank voor de toelichting.
Het is (als Presidium akkoord is met het voorstel) de bedoeling om het zelf in te dienen (want de bepaling en de toelichting is klaar).
Is de procedure dan als volgt: presidium dient voorstel in bij commissie voor de werkwijze en de commissie neemt het in behandeling (schriftelijke ronde)?

Of is er een andere route?

Groet

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: woensdag 23 februari 2022 09:29

Aan: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Hoi [REDACTED],

Bedankt voor de update!

Indien gewenst, heeft het Presidium ook de mogelijkheid om zelf het voorstel in te dienen; bij de algehele herziening vorig jaar is die mogelijkheid ook opgenomen in artikel 16.1, tweede lid, van het Reglement. Voor zover in enig stadium aanpassing van de Regeling financiële ondersteuning fracties weer in beeld komt, is de indiening daarvan door het Presidium overigens ook vereist op grond van artikel 5.3, eerste lid, van het Reglement.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: dinsdag 22 februari 2022 18:01

Aan: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: RE: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Ha!

Even een update over de uitgewerkte regeling sociale veiligheid:

Na overleg met [REDACTED] is besloten om aan het Presidium het voorstel voor te leggen de gewenste regeling voor openbaarmaking van werkveiligheidsbeleid direct op te nemen in het RVO. Dit voorstel wordt nu eerst aan de Voorzitter voorgelegd.

De bedoeling is het te agenderen voor het Presidium van 9 maart a.s.

Het Presidium kan het vervolgens (als ze instemmen) doorgeleiden naar de commissie voor de werkwijze voor verdere behandeling.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Verzonden: dinsdag 15 februari 2022 16:51

Aan: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

CC: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: Oplegnotitie en uitgewerkte regeling sociale veiligheid

Hai [REDACTED],

Zoals je wellicht weet hebben [REDACTED], [REDACTED] en ik de afgelopen gewerkt aan de uitwerking van de motie Leijten. Deze kan nu worden voorgelegd aan [REDACTED] en de Vz. Omdat we bepaalde keuzes hebben gemaakt leek het ons goed om dit nader toe te lichten in de oplegnotitie. Het is daarmee een stuk geworden waarin in de bijlagen ook de conceptregeling, alternatieve regeling en relevante bepalingen zijn opgenomen.

Als er vragen zijn van [REDACTED] en/of Vz dan horen we die natuurlijk graag.

Mede namens [REDACTED] en [REDACTED],

Hartelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Griffie Plenair - Bureau Wetgeving

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

From "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Subject **RE: positie Voorzitter Metoo**
To "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>, "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>, "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Date June 8, 2021 at 3:55:14 PM CEST

Dag collega's,

Vanmiddag heb ik verder gewerkt in de notitie van ██████████ over de bevoegdheden bij me too-kwesties. Ik denk dat we deze versie zouden kunnen bespreken tijdens ons overleg van half 5, maar het is nog wel wat work-in-progress. Mogelijk dat we nog wat kunnen schrappen, want de tekst is nu vrij lang. In de notitie is dikgedrukt wat de mogelijkheden zijn bij een zeer ernstig zedenmisdrijf in de Kamergebouwen.

Tot straks!

Met vriendelijke groet,

██████████

██████████

██████████

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +31 6 ██████████ E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 12:25
Aan: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>; ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
CC: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: positie Voorzitter Metoo
Urgentie: Hoog

Collega's

Ter bespreking later vandaag:

Hierbij een notitie over de positie van de Voorzitter. De notitie betreft een vertaling van het advies van de Landsadvocaat. De Voorzitter staat niet met lege handen en kan met gezag zaken aan de orde stellen; zij kan de betrokken Kamerleden en hun fractievoorzitters aanspreken op hun gedragingen en kan in voorkomende gevallen ook aangifte doen. De notitie gaat niet in op de politieke en bestuurlijke context van dit handelen.

In het geval er aangifte is gedaan (door slachtoffer, door een derde, waaronder de Kamer) ligt de desbetreffende kwestie (wat de strafrechtelijke aspecten daarvan) niet meer bij de Kamer. De Voorzitter kan de betrokken fractie in dit kader wel adviseren en ondersteunen. De vraag wat een partij/fractie kan doen, lijkt mij dus meer aan de orde. De kwestie van de heer Smeets geeft de rol van de fractie goed weer. De bekende kwesties over ongewenste omgangsvormen, relaties met jongere medewerkers of verzwegen relaties leidden tot het vertrek van het betrokken Kamerlid (Smeets, Kuzu, Ten Broeke en Grashoff). ██████████ nevenfuncties ██████████ (Duthler).

██████████ vraag ik separaat om input. Zijn opmerkingen zal ik later verwerken.

██████████

From Arib K. <K.Arib@tweedekamer.nl>
Subject **Re: Presidium en greco- perikelen**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date April 9, 2019 at 7:12:12 PM CEST

Dank je wel!

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 9 apr. 2019 om 18:39 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Ha Khadija,

Heel interessante en nuttige bijeenkomst was dat zojuist over de moties!

Over morgen, de presidiumvergadering:

4.1.1

Wat betreft het onderwerp GRECO is het belangrijk dat je morgen daar paar mededelingen overdoet denk ik. Dat zou kunnen n.a.v. het verslag, of n.a.v. de besluitenlijst bij het verslag.

- De aanbevelingen die het Presidium tijdens de vorige vergadering heeft overgenomen moeten in een brief voorgelegd worden aan de Kamer. Gelijktijdig wordt dan het rapport van de werkgroep Van Oosten openbaar (ter info: deze brief heb ik in concept klaar gemaakt, zie bijlage bij deze mail. De vraag is of je deze brief morgen of overmorgen naar de Kamer wilt sturen.....)
- Dat moment kan publiciteit/vragen oproepen. Het is goed om daar alert op te zijn.
- De vertrouwenspersoon integriteit van de Kamer, Winnie Sorgdrager, is benoemd voor een periode van drie jaar. Deze termijn is al verstreken. Er heeft geen herbenoeming plaatsgevonden. Er komt een brief waarin zijn bedankt wordt voor de afgelopen drie jaar.
- Het Presidium heeft in de vorige vergadering besloten de positie van de vertrouwenspersoon te versterken. Het voorstel zou kunnen zijn om de bovenstaande besluiten pas naar de Kamer te sturen/ openbaar te maken als het Presidium een nieuwe vertrouwenspersoon heeft benoemd. Dat moet wel heel snel gebeuren.

4.1.1

<Brief aan Kamer ivm aanbevelingen werkgroep Integriteit leden TK.docx>

From [REDACTED]/O=STATEN-GENERAAL [REDACTED]

Subject **rapportage college**

To [REDACTED] tweedekamer.nl>

Date March 10, 2022 at 12:09:20 PM CET

Ha [REDACTED]

Het Presidium heeft d.d. 9 maart 2022 besloten de rapportage van het College door te geleiden naar de Tweede Kamer en de aanbevelingen aan de Kamer voor te leggen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

3067

From [REDACTED] </O=STATEN-
[REDACTED]>

Subject **rapportage college**

To [REDACTED] tweedekamer.nl <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Date March 10, 2022 at 11:45:23 AM CET

Ha,

Hierbij de rapportage van het College.
Om 12 uur stuur ik het door naar Griffie Plenaire.

Groet

[REDACTED]

From "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Subject **RE: Rapport Van Oosten**
To "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Date May 7, 2019 at 2:21:42 PM CEST

Ah! Deze!

Groet,

██████████

██

Stafdienst Communicatie
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318██████████ | M +(31)6-██████████
E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████
Verzonden: dinsdag 7 mei 2019 13:48
Aan: ██████████
Onderwerp: RE: Rapport Van Oosten

Ja, die had ik ook gevonden.

Maar in de mail die je hebt opgesteld n.a.v. Greco (en die uiteindelijk niet is verstuurd) verwijst je naar een bijlage met integriteitsregels.

Heb je die misschien?

Van: ██████████
Verzonden: dinsdag 7 mei 2019 13:45
Aan: ██████████
Onderwerp: FW: Rapport Van Oosten

Ha, ik doelde op deze mails.

Groet,

██████████

██

Stafdienst Communicatie
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318██████████ | M +(31)6-██████████
E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████
Verzonden: woensdag 10 april 2019 14:56
Aan: ██████████
CC: ██████████
Onderwerp: FW: Rapport Van Oosten

Hoi ██████████,

Namens ██████████ zend ik je hierbij:

1. de mail inclusief bijlagen die de Voorzitter op 26 maart 2018 aan de leden heeft gezonden inzake de registers.
2. een concept van de mail die wij via de ambtelijk secretarissen aan de leden regulier verzenden.

Met vriendelijke groet,

██████████

██

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318██████████ | F +(31)70-318██████████
E ██████████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: ██████████
Verzonden: woensdag 10 april 2019 13:28
Aan: ██████████
Onderwerp: Fwd: Rapport Van Oosten

Mvg, ██████████

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Datum: 10 april 2019 om 13:22:33 CEST
Aan: ██████████ <██████████@tweedekamer.nl>
Kopie: "██████████" <██████████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Rapport Van Oosten

Ha ██████████,

██████████ is bezig met de 'verwerking' van het rapport van Van Oosten en alles wat daaruit voortkomt. Zij plant daarover morgen een overleg met jou en mij in, omdat we even moeten kijken hoe we e.e.a. insteken en timen:

- Er moet een formele afronding komen over de conclusies en aanbevelingen van Van Oosten, ██████████ heeft daarvoor een brief aan de Kamer opgesteld. Is in concept gereed.
- Daarnaast wil de Voorzitter een brief aan de leden sturen om hen te informeren, en hen tegelijkertijd te attenderen op de registers. Dus in plaats van de mail die jij regulier rondstuurt. Ik wil een voorzet maken voor die brief. Heb jij daarvoor jouw halfjaarlijkse reminder voor mij? Dan verwerk ik die erin...

En dan morgen samen even kijken wat wanneer gebeurt...

Groet, ██████████

From █████ </O=STATENGERAAL █████>
Subject **RE: Rapport Van Oosten**
To █████@tweedekamer.nl
Date December 4, 2018 at 11:13:33 AM CET

Ha █████

Dat is inderdaad de vorm waaraan █████ nu denkt.

Ik houd je op de hoogte.

Groet

Van: █████
Verzonden: dinsdag 4 december 2018 11:13
Aan: █████
Onderwerp: RE: Rapport Van Oosten

Ha █████,

Dank je wel! Als jij me een beetje op de hoogte zou willen houden, heel graag! Dan weet ik een beetje wat er wanneer zit aan te komen. Zoals ik je nu begrijp komt de werkgroep in januari met een meer uitgewerkt voorstel, in de vorm van een brief die tevens aan de Kamer kan worden voorgelegd?

We houden contact hierover!

Groet, █████

████████████████████
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318 █████ | M +(31)6-██████████
E █████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: █████
Verzonden: dinsdag 4 december 2018 10:59
Aan: █████
Onderwerp: RE: Rapport Van Oosten

Ha █████,

Hierbij het ongecorrigeerde verslag over het rapport van de Commissie Van Oosten.

De werkgroep zal niets communiceren.

Er komt een uitgewerkt voorstel (n.a.v. de aanbevelingen) terug in het Presidium. (Waarschijnlijk in de vorm van een brief aan de Tweede Kamer. █████ buigt zich er nu over).

Als het weer op de agenda komt zal ook nagedacht moeten worden over de verdere communicatie (denk ik).

4.1 Rapportage werkgroep 'Integriteit leden Tweede Kamer'

De Voorzitter van de werkgroep Integriteit leden van de Tweede Kamer, de heer F. van Oosten, geeft een toelichting op het rapport dat de werkgroep heeft uitgebracht over de bestaande integriteitsbepalingen in het licht van de aanbevelingen van de GRECO. De werkgroep doet vier aanbevelingen aan het Presidium; het vaststellen van een leidraad, het versterken van het model van de vertrouwenspersoon, het jaarlijks uitbrengen van een geanonimiseerd jaarverslag en het bespreken van de rol van de Kamervoorzitter en het Presidium in het kader van integriteitsvraagstukken. De huidige vertrouwenspersoon, waar leden terecht kunnen voor advies, is de afgelopen jaren niet geconsulteerd. De Presidiumleden kunnen zich in grote lijnen vinden in de eerste drie aanbevelingen. Er zijn wel vragen over het nut van een jaarverslag omdat er weinig tot geen meldingen zijn. De vierde aanbeveling over de rol van de Kamervoorzitter en het Presidium wordt op dit moment niet als wenselijk gezien. Het Presidium besluit om de aanbevelingen Å©Å©n tot en met drie verder uit te werken. Dit voorstel komt in januari terug in het Presidium.

Naar aanleiding van het rapport van de werkgroep constateren de Presidiumleden dat wetgeving rond ambtsmisdriven nog steeds op zich laat wachten. De Voorzitter zal contact opnemen met de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid.

Met vriendelijke groet,

████████████████████

[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +(31) [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 3 december 2018 15:04

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Rapport Van Oosten

Ha [REDACTED],

Wat is er eigenlijk afgesproken m.b.t. het rapport van Foort van Oosten in de laatste Presidiumvergadering? Heb jij (dat deel van) het verslag voor mij?

Dank alvast! Groet, [REDACTED]

Groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T +(31)70-318 [REDACTED] | M +(31)6- [REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Aan de heer T. Baudet

Den Haag, 15 maart 2022

Geachte heer Baudet,

Op 22 februari 2022 heeft het College van Onderzoek integriteit een rapportage aan de Kamer aangeboden over een klacht die tegen u was ingediend inzake het niet registreren van nevenfuncties in het nevenactiviteitenregister van de Tweede Kamer.

Heden, 15 maart 2022, heeft de Tweede Kamer op grond van artikel 13 van de Regeling Toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingestemd met de aanbevelingen van het College van onderzoek integriteit om u de volgende sancties op te leggen:

1. Een aanwijzing om de nevenfunctie bestuurslid Forum voor Democratie bv en de nevenfunctie directeur THPB Media bv te laten registreren in het nevenactiviteitenregister van de Tweede Kamer, en;
2. Een berisping vanwege het niet registreren van de nevenfuncties bestuurslid Forum voor Democratie bv en directeur THPB Media bv.

Namens de Kamer geleid ik dit besluit aan u door.

Met vriendelijke groet,

Vera Bergkamp
Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

4.1.1

[Redacted text block 1]

[Redacted text block 2]

[Redacted text block 3]

[Redacted text block 4]

[Redacted text block 5]

From ██████████ </o=STATENGENERAAR ██████████>
Subject **Re: : Brief aan Baudet**
To ██████████@tweedekamer.nl>
Date March 15, 2022 at 8:03:25 PM CET

Ter aanvulling (wellicht overbodig): op voorzittersbriefpapier.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 15 mrt. 2022 om 20:00 heeft ██████████ <██████████@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

ī»¿ Ok.

@██████████: kun jij de brief morgenochtend opmaken en in tweevoud printen? Dan mag er 2 exemplaar in het tekenboek van de Voorzitter, zodat dit klaar ligt als ze binnen komt.
Andere exemplaar even bij je houden (als Vz akkoord is, is dit de versie die we naar ██████████ (griffie Plenair) sturen t.b.v. Paris). Maar dit is de laatste stap; we sturen de getekende versie eerst gescand per mail naar de heer Baudet en vragen een bode om de getekende brief te bezorgen.

Groet,

██████████

Op 15 mrt. 2022 om 19:51 heeft ██████████ <██████████@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

ī»¿ Huh?

Nee die bijlage hoort er niet bij :(

Datum brief kan op 16 worden gezet.

Groet,

██████████

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 mrt. 2022 om 19:46 heeft ██████████ <██████████@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

ī»¿ ██████████ eth,

Doen we. De tekst van de bijlage: hoort die er wel bij? Het is een volgende pagina in het bestand denk ik, maar ik kan het niet goed zien op de telefoon.
Moet de datum van de brief op 15-3 blijven staan?

Gr,

██████████

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 mrt. 2022 om 19:37 heeft ██████████ <██████████@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

ī»¿ ██████████ ██████████

Willen jullie bijgaande brief opmaken en woensdagochtend ter ondertekening voorleggen aan de Voorzitter.
Het gaat om de aanwijzing en berisping aan het lid Baudet.

Wil je deze brief op papier laten bezorgen en een gescande versie via de mail.
Graag ██████████ ook een gescande versie sturen (liefst zonder handtekening). Als zij deze versie ontvangen heeft zet ze het in Parlis en wordt het een kamerstuk.

3070

Wil je mij ook een scan sturen als de brief verstuurd is.

Dank alvast,

Groet

From [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **RE: rapport werkgroep integriteit**
To [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date November 21, 2018 at 5:20:01 PM CET

Ha [REDACTED] wat de werkgroep betreft is het helemaal aan het Presidium om te bepalen hoe zij met het rapport om willen gaan, incl. het al dan niet vertrouwelijk houden. De werkgroep kan zich overigens voorstellen dat het Presidium het advies vertrouwelijk wil houden in afwachting van de formulering van een reactie op het rapport, zodat advies en reactie gelijktijdig kunnen worden geopenbaard.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag

T (+31)70-318 [REDACTED]

E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 21 november 2018 17:10

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: rapport werkgroep integriteit

Dag [REDACTED],

Even een vraag ivm de verspreiding van het rapport van de werkgroep 'Integriteit leden Tweede Kamer'.

Er zijn 2 vormen van verzending van de Presidiumstukken: 1 digitale verspreiding naar presidiumleden, plv. en ambtelijk secretarissen (ongeveer 30 -35 personen) en er is een papiere verzending naar alleen de 9 Presidiumleden (+ MT).

Voor de digitale verzending moet ook de vertrouwelijkheid van de stukken in acht worden genomen.

Hoe strikt moet met deze rapportage omgegaan worden wat jou betreft?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T + (31)6 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

3080

From [redacted] <[redacted]@tweedekamer.nl>
Subject **Stukken sociale veiligheid**
To [redacted] [redacted]@tweedekamer.nl>
Date October 13, 2021 at 2:30:21 PM CEST

Ha [redacted],

Hierbij ontvang je de stukken. Op de oplegger staat nu c-status. Ik heb deze vraag ook nog even voorgelegd aan [redacted]. Daarnaast heb ik de Landadvocaat specifiek genoemd in de stukken.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA, Den Haag

T +31 6 [redacted] | E [redacted]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

3086

From [REDACTED] /O=STATEN-GENERAAL [REDACTED]
Subject **RE: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021**
To Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>
Date February 23, 2022 at 3:46:47 PM CET

Ha,

De rapportage zet ik op de agenda van het presidium van 9 maart a.s.

De rapportage is vandaag naar het Presidium gestuurd en naar de heer Baudet.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

De Tweede Kamer zal moeten stemmen over de voorgestelde sancties: een waarschuwing en een berisping aan het adres van de heer Baudet.

Groet

Van: Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>
Verzonden: woensdag 23 februari 2022 15:25
Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl
CC: [REDACTED]@tweedekamer.nl
Onderwerp: Re: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021

Beste [REDACTED],

Graag jullie advies.
Morgen even bespreken?

Hrtgr,

Vera Bergkamp
Voorzitter Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Op 23 feb. 2022 om 15:17 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

↳

Van: Overeem, P. (Patrick) [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: woensdag 23 februari 2022 12:56
Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl>; Presidium [REDACTED]@tweedekamer.nl>
CC: Horstink-von Meyenfeldt, S.J.E. (Suzanna) [REDACTED]@tweedekamer.nl>; Dijk, F.M.H. van (Frans) [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021

Geachte mevrouw [REDACTED]

Namens het College van onderzoek integriteit stuur ik u bijgevoegde stukken, gericht aan het Presidium.

Hopend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

From [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **Re: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021**
To [REDACTED] tweedekamer.nl>
Date February 24, 2022 at 6:27:25 PM CET

Dank. Heel informatief. Erg complex met deze Cie.

Op 24 feb. 2022 om 18:14 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

İ»¿
Ha,

De rapportage van het college van onderzoek integriteit is toegezonden aan het Presidium en aan het Kamerlid waarover een klacht is ingediend.
Binnen vier weken na toezending van het rapport moet het openbaar gemaakt worden. Het kamerlid kan ook in beroep gaan (moet binnen 2 weken na ontvangst).

[REDACTED]

In de nieuwe rapportage (geagendeerd op de presidiumvergadering van 9 maart a.s.) komt het College met twee (!) sancties voor het Kamerlid: een aanwijzing en een berisping.
Het Presidium is gehouden om deze aanbevolen sancties aan de Kamer voor te leggen. De Kamer moet dus over de sancties gericht tegen een collega Kamerlid stemmen (net voor de gemeenteraadsverkiezingen??...?).
Ben benieuwd.

Groet

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@tweedekamer.nl> **Namens** [REDACTED]
Verzonden: donderdag 24 februari 2022 16:35
Aan: [REDACTED] tweedekamer.nl>
Onderwerp: FW: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021

[REDACTED],

Wat is jouw deskundig advies!?

Groet,

[REDACTED]

Van: Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>
Verzonden: woensdag 23 februari 2022 15:25
Aan: [REDACTED] tweedekamer.nl>
CC: [REDACTED] tweedekamer.nl>
Onderwerp: Re: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021

Beste [REDACTED],

Graag jullie advies.
Morgen even bespreken?
Ik snap hun brief niet helemaal over als wij op het standpunt blijvenâ}.

Hrtgr,

Vera Bergkamp
Voorzitter Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Op 23 feb. 2022 om 15:17 heeft [REDACTED] [tweedekamer.nl](mailto:[REDACTED]@tweedekamer.nl)> het volgende geschreven:

ī»¿

Van: Overeem, P. (Patrick) [REDACTED] [tweedekamer.nl](mailto:[REDACTED]@tweedekamer.nl)>

Verzonden: woensdag 23 februari 2022 12:56

Aan: [REDACTED] [tweedekamer.nl](mailto:[REDACTED]@tweedekamer.nl)>; Presidium [REDACTED] [tweedekamer.nl](mailto:[REDACTED]@tweedekamer.nl)>

CC: Horstink-von Meyenfeldt, S.J.E. (Suzanna) <[REDACTED]@tweedekamer.nl>; Dijk, F.M.H. van (Frans) <[REDACTED]@tweedekamer.nl>

Onderwerp: Rapportage + aanbiedingsbrief klacht COI.2021.0021

Geachte mevrouw [REDACTED]

Namens het College van onderzoek integriteit stuur ik u bijgevoegde stukken, gericht aan het Presidium.

Hopend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

Overeem, P. (Patrick)

Lid College onderzoek integriteit
Griffie Plenair - Bureau Wetgeving
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA

T +(31)70-318 | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED]w [REDACTED]mer.nl
Subject **Re: verslag Greco**
To Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>
Date January 4, 2022 at 6:13:45 PM CET

Het lijkt me goed om dit nog een keer onder de aandacht te brengen bij de komende Raming.
De stukken zijn vorige maand binnengekomen bij de Kamer en staan in Parlis (het is een kamerbrief).

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 jan. 2022 om 17:39 heeft Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

İ»¿ Mooi resultaat voor de TK.
Kunnen we daar wat mee qua communicatie? Intern en/of extern?

Vera Bergkamp
Voorzitter Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Datum: 16 december 2021 om 10:47:07 CET
Aan: Voorzitter Tweede Kamer <voorzitter@tweedekamer.nl>
Kopie: [REDACTED] Tweede Kamer <[REDACTED]@tweedekamer.nl>, [REDACTED]@tweedekamer.nl>,
"secretariaat.voorzitter" <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: verslag Greco

İ»¿
Ha Vera,

De evaluatie van Greco is binnen.
De Tweede Kamer heeft alle aanbevelingen van Greco geïmplementeerd.
Dus dat is mooi!

Zal ik het ter informatie op de agenda zetten (bij de ingekomen stukken) voor Presidium van januari a.s.

Groet
[REDACTED]

From "██████" <██████@tweedekamer.nl>
Subject **Re: Sanctie**
To "██████" <██████@tweedekamer.nl>
Date March 15, 2022 at 8:18:07 PM CET

Dank. Duidelijk!

Van: "██████" <██████@tweedekamer.nl>
Verzonden: dinsdag 15 maart 2022 19:59
Aan: "██████" <██████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Re: Sanctie

Ha,

Als dat zo gezegd wordt in de media is dat niet juist. Het gaat om het niet registreren van een nevenfunctie. Niet om de inkomsten.

Hieronder ter info de concept brief die morgen aan de Voorzitter wordt voorgelezen ter ondertekening. Volgens de Regeling moet de berisping via een brief opgelegd worden.

Groet, ██████

âââââ-/-

Aan de heer T. Baudet

Den Haag, 15 maart 2022

Geachte heer Baudet,

Op 22 februari 2022 heeft het College van Onderzoek integriteit een rapportage aan de Kamer aangeboden over een klacht die tegen u was ingediend inzake het niet registreren van nevenfuncties in het nevenactiviteitenregister van de Tweede Kamer.

Heden, 15 maart 2022, heeft de Tweede Kamer op grond van artikel 13 van de Regeling Toezicht en handhaving Gedragscode Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingestemd met de aanbevelingen van het College van onderzoek integriteit om u de volgende sancties op te leggen:

1. âEen aanwijzing om de nevenfunctie bestuurslid Forum voor Democratie bv en de nevenfunctie directeur THPB Media bv te laten registreren in het nevenactiviteitenregister van de Tweede Kamer, en;
2. âEen berisping vanwege het niet registreren van de nevenfuncties bestuurslid Forum voor Democratie bv en directeur THPB Media bv.

Namens de Kamer geleid ik dit besluit aan u door.

Met vriendelijke groet,

Vera Bergkamp
Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 mrt. 2022 om 19:51 heeft ██████ <██████@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Hi ██████,

In de media hoor ik dat het betrokken Kamerlid een aanwijzing krijgt om alsnog zijn inkomsten van zijn boeken te registreren. Met verwijzing naar mijn eerdere mail vraag ik me af wat de grondslag van de aanwijzing is en of het niet melden daarvan toch

ook de aanleiding is voor de sanctie? Het lijkt er op dat de inkomsten van het uitgeven van boeken via een de bv's loopt.
Morgen even bellen?

From [REDACTED]. </O=STATENGERAAL [REDACTED]>
Subject **RE: Verzoek**
To [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date March 4, 2020 at 4:51:18 PM CET

Deze notitie?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Stafbureau Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA
T +(31)70-318 [REDACTED] | E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

Van: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: woensdag 4 maart 2020 16:48
Aan: [REDACTED]. <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
CC: [REDACTED] <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Verzoek

Hallo [REDACTED],

Ik ben op zoek naar een stuk dat op 23 januari in het Presidium is besproken over Actualisering organisatie vertrouwenspersonen ongewenste omgangsvormen. Ik heb de oplegger gekregen die is al vrij uitgebreid, maar ik heb het stuk erachter nodig. Is het voor jou makkelijk dit stuk op te zoeken en ons te mailen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
Stafdienst Financieel Economische Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318 [REDACTED] | M +(31)6-[REDACTED]
E [REDACTED]@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

From [REDACTED]. </O=STATENGERAAL [REDACTED]>
Subject **RE: Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de TK**
To [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date March 3, 2022 at 2:35:13 PM CET

Prima

Geniet ervan.

Van: [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: donderdag 3 maart 2022 14:35
Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Re: Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de TK

Dan nodig ik je uit zodra ik keer ben ingelogd. Ik ga nu aan de wandel

Op 3 mrt. 2022 om 14:33 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

İ»¿
ja

Van: [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Verzonden: donderdag 3 maart 2022 14:34
Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl>
CC: [REDACTED]@tweedekamer.nl>; [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: Re: Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de TK

Maandag 16-17 uur staat uur overleg met [REDACTED].

Ben je in huis maandag [REDACTED]?

Gr., [REDACTED]

Op 3 mrt. 2022 om 14:27 heeft [REDACTED]@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

İ»¿
Maandag kwartier bespreken met [REDACTED]. Fysiek. (Of heb ik PO staan?) [REDACTED] er graag even bij als ze in huis is.
Dit gelet op de voorgeschiedenis met betrokkene.

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "secretariaat.voorzitter" <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Datum: 3 maart 2022 om 14:16:30 CET
Aan: [REDACTED]@tweedekamer.nl>, [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Kopie: [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Onderwerp: FW: Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de TK

İ»¿
Beste [REDACTED],

De Voorzitter heeft onderstaande e-mail ontvangen en wil graag jullie advies over hoe hier op te reageren.
Kunnen jullie dit z.s.m. toesturen?

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Secretariaat Voorzitter en Presidium
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +(31)70-318 [REDACTED] | www.tweedekamer.nl

From ██████." <█████@tweedekamer.nl>
Subject **Re: stuk integriteit ter verspreiding**
To ██████." <█████@tweedekamer.nl>
Date February 10, 2020 at 5:07:24 PM CET

Dank! Het stuk is dus ook in te zien door/voor journalisten he? Even een check ;-)

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 10 feb. 2020 om 17:01 heeft ██████. <█████@tweedekamer.nl> het volgende geschreven:

Ter info.

Van: ██████. <█████@tweedekamer.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 16:38
Aan: ██████. <█████@tweedekamer.nl>
CC: ██████. <█████@tweedekamer.nl>
Onderwerp: stuk integriteit ter verspreiding

Beste ██████,

Bijgaand de brief van het Presidium en het voorstel over toezicht en handhaving integriteit.

Voortouw is BiZa. Zie daarover verzoek onderaan op p. 3 aan BiZa om het in behandeling te nemen, in samenhang met voorstel Gedragscode. De Gedragscode is onder Kamerstuknummer 35351-1 geplaatst.

Groet,

█████

████████████████████

Stafadviseur | Stafbureau Voorzitter en Presidium
Kenniscoördinator | Dienst Analyse en Onderzoek
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T +31 (0)70 318 ██████ | M +31 (0)6 ██████ | E ██████@tweedekamer.nl | www.tweedekamer.nl

<20200210 brief Presidium en voorstel inzake toezicht en handhaving integriteit.docx>

3107

From [REDACTED]@tweedekamer.nl>
Subject **Reactie Bureau Clara Wichmann v6**
To secretariaat.voorzitter <[REDACTED]@tweedekamer.nl>
Date June 24, 2021 at 12:44:02 PM CEST

Ha [REDACTED],

Hierbij de laatste versie van de Clara Wichmann-brief. Hierin is de feedback van de Voorzitter die ik via [REDACTED] ontving, verwerkt. Kunnen jullie deze voorleggen aan de Voorzitter?

Groet,

[REDACTED]